

ΔΙΕΘΝΕΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Σχολή Κοινωνικών Επιστημών

Τμήμα: Βιβλιοθηκονομίας, Αρχειονομίας και Συστημάτων
Πληροφόρησης

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα : «Μελέτη για την οργάνωση της βιβλιοθήκης του 424
ΓΣΝΕ»

Φοιτήτρια: Όλγα Βλάχου

Επιβλέπουσα καθηγήτρια : Αφροδίτη Μάλλιαρη

Θεσσαλονίκη, 2020

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την καθηγήτρια μου για την συνεργασία και την καθοδήγηση της όλο αυτό το διάστημα. Για την στήριξη και την υπομονή που είχε τον τελευταίο χρόνο ώστε να επιτύχουμε ένα επιθυμητό αποτέλεσμα.

Ευχαριστώ και όλους τους καθηγητές του Τμήματος για την συμβολή τους στην εκπαίδευση και στην μεταλαμπάδευση γνώσεων στα χρόνια των σπουδών μου.

Τέλος, ευχαριστώ την οικογένεια μου για την στήριξη και κατανόηση που είχαν όλα αυτά τα χρόνια, από τη πρώτη μέρα της εγγραφής μου μέχρι και την παράδοση της πτυχιακής μου εργασίας.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	2
Κατάλογος Συντομογραφιών	4
Περίληψη.....	6
Abstract	7
Εισαγωγή.....	9
2. Ιατρικές Βιβλιοθήκες.....	11
2.1 Ιατρικές Βιβλιοθήκες στο Εξωτερικό.....	13
2.2 Ιατρικές Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα	17
3. Βιβλιοθήκη 424 ΓΣΝΕ	19
3.1 Περιγραφή Συλλογής.....	20
3.2 Οικονομική Διαχείριση.....	20
4. Σκοπός και Στόχοι μιας Ιατρικής Βιβλιοθήκης	21
4.1 Υπηρεσίες και Τμήματα.....	23
4.1.1 Βάσεις Δεδομένων	27
4.1.2 Ανθρώπινο Δυναμικό	30
4.1.3 Εκπαίδευση Προσωπικού.....	32
4.1.4 Εκπαίδευση Χρηστών	35
4.1.5 Τμήματα Βιβλιοθήκης	38
4.2 Οργάνωση Υλικού.....	40
4.2.1 Καταλογογράφηση	40
4.2.2 Ταξινόμηση.....	42
4.2.3 Θεματική Ευρετηρίαση-Θεματικές Επικεφαλίδες ΕΒΕ-Θεματικές Επικεφαλίδες LC	47
4.3 Ανάπτυξη Συλλογής.....	50
4.4 Υλικοτεχνικός Εξοπλισμός.....	54
4.4.1 Σύστημα Αυτοματισμού Βιβλιοθήκης.....	55
4.4.2 Ιστορική Αναδρομή	57
4.4.3 Σύγχρονες τάσεις και Πρακτικές	59
4.4.4 Ενδεικτικές Εγκαταστάσεις Κοha στην Ελλάδα.....	64
4.4.5 Εγκαταστάσεις Κοha στην Ευρώπη	67
5. Συνεργατικά Σχήματα.....	69
Συμπεράσματα Μελέτης.....	74
Βιβλιογραφία	76

Κατάλογος Συντομογραφιών

Ελληνόγλωσσες

ΑΒΕΚΤ	Αυτοματισμός Βιβλιοθηκών Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης
ΓΣΝΕ	Γενικό Στρατιωτικό Νοσοκομείο Ελλάδος
ΔΔ	Δίκτυο Διαδανεισμού
Ε.Β.Ε	Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος
ΕΚΕΦΕ	Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστημών
ΕΚΤ	Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης
ΕΛΛΑΚ	Ελεύθερο Λογισμικό/ Λογισμικό Ανοικτού Κώδικα
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΚΕΑΒ	Κοινοπραξία Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
ΣΕΑΒ	Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ

AACR2	Anglo American Cataloging Rules
APA	American Psychological Association
ARC	Association of Research Libraries
CERL	Consortium of European Research Libraries
CIC	Committee of Institutional Cooperation
FRBRC	Functional, Requirements for Bibliographic Records
FRAD	Functional, Requirements for Authority Data
HEAL-LINK	Hellenic Academic Libraries Link
ILS	Integrated Library System
LATCH	Literature Attached to Chart Library of Congress
LC	Library of Congress
LCC	Library of Congress Classification
MARC	Machine Readable Cataloging
MeSH	Medical Subject Headings
MLA	Medical Library Association
NLM	National Medical Library
OPAC	Online Public Access Catalog
REF	Reach and Force
RDA	Resource Description and Access
STAT	Statistics
TICFIA	Technological Innovation and Foreign Information Access

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη που διεξήχθη στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας με θέμα “Μελέτη για την οργάνωση της βιβλιοθήκης του 424 ΓΣΝΕ”, παρουσιάζει τους τρόπους με τους οποίους η βιβλιοθήκη του στρατιωτικού νοσοκομείου της Θεσσαλονίκης θα μπορούσε να αναδιοργανωθεί ακολουθώντας βιβλιοθηκονομικά πρότυπα. Αναφέρεται η παρούσα κατάσταση της βιβλιοθήκης του νοσοκομείου και αναλύονται σε βάθος οι υπηρεσίες που θα μπορούσε να προσφέρει η βιβλιοθήκη.

Σκοπός λοιπόν αυτής της μελέτης είναι να κατανοηθεί η αξία της βιβλιοθήκης και η χρησιμότητα της ειδικά σε έναν κλάδο πολύπλοκο και δύσκολο όπως είναι η επιστήμη της ιατρικής. Οι στόχοι για την επίτευξη της μελέτης ήταν αρχικά η παροχή προτάσεων για την οργάνωση της βιβλιοθήκης σε επίπεδο διοίκησης και προσωπικού αλλά και για τις παρεχόμενες υπηρεσίες που θα προσφέρει στο κοινό. Επιπροσθέτως, σημαντικό ήταν να αναδειχθεί ο ρόλος της βιβλιοθήκης ως μονάδα πληροφόρησης ιατρικών πληροφοριών που θα υποστηρίζουν το νοσοκομείο και να παρουσιαστούν διεθνείς τάσεις και εφαρμογές που θα συμβάλλουν στην κάλυψη των απαραίτητων αναγκών. Σημαντική αναφορά έγινε και Σύστημα ανοικτού Λογισμικού (Koha), όπου χρησιμοποιείται σε αρκετές βιβλιοθήκες της Ελλάδας, αλλά και του εξωτερικού.

Λέξεις-Κλειδιά: βιβλιοθηκονομία, ιατρική, ιατρική βιβλιοθηκονομία, οργάνωση, διοίκηση, υπηρεσίες, Koha,

Abstract

The present study, carried out in the framework of the dissertation on "Study for the organization of the library of 424 GSNE", presents the ways in which the library of the military hospital of Thessaloniki could be reorganized following library standards. The current state of the hospital library is reported and the services that the library could offer are analyzed in depth.

The purpose of this study is to understand the value of the library and its usefulness especially in a complex and difficult field such as the science of medicine. The objectives for achieving the study were initially to provide proposals for the organization of the library at the level of administration and staff but also for the services provided to be offered to the public. In addition, it was important to highlight the role of the library as a medical information information unit that will support the hospital and to present international trends and applications that will help meet the necessary needs. An important report was made Open System (Koha), which is used in several libraries in Greece and abroad.

Keywords: librarianship, medicine, medical librarianship, organization, administration, services, Koha

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας με κύριο θέμα “Μελέτη για την οργάνωση της Βιβλιοθήκης του 424 ΓΣΝΕ”. Για να είναι αντιληπτό το μέγεθος του προβλήματος, έγινε μια επίσκεψη στο φυσικό χώρο του νοσοκομείου και της αίθουσας στην οποία βρίσκεται η βιβλιοθήκη. Έπειτα από συζήτηση και παρατήρηση με τους υπεύθυνους, και παρατηρώντας τις ελλείψεις, η μελέτη που έγινε στην παρούσα εργασία αντικατοπτρίζει την εικόνα μιας βιβλιοθήκης, όπως θα έπρεπε να είναι. Ο σκοπός και οι στόχοι καθορίζουν την εξέλιξη της εργασίας αφού το αποτέλεσμα της πρέπει να αντικατοπτρίζεται από αυτά που θέσαμε στην αρχή. Σκοπός, λοιπόν, ήταν να αναδειχθεί η αξία ύπαρξης της βιβλιοθήκης για την ιατρική κοινότητα και όχι μόνο. Αντίστοιχα, οι στόχοι αφορούσαν τις παρεχόμενες προτάσεις για τις υπηρεσίες που θα υποστήριζε η βιβλιοθήκη, την ανάδειξη της ως μονάδα πληροφόρησης ιατρικών πληροφοριών και τέλος, την ανάπτυξη ενός λογισμικού όπως όλες οι βιβλιοθήκες- στη περίπτωση μας το Κοha- για να υποστηρίζονται όλες οι λειτουργίες της βιβλιοθήκης.

Η ιατρική κοινότητα είναι τεράστια και η ιατρική επιστήμη εξελίσσεται με ταχύτετους ρυθμούς. Με τον ίδιο βαθμό εξελίσσεται η τεχνολογία αλλά και οι βιβλιοθήκες οι οποίες προσπαθούν να συμβαδίσουν με τις αλλαγές. Παραδοσιακά, η βιβλιοθήκη είναι ένας χώρος με βιβλία και περιοδικά όπου ο κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να εισέλθει και να εντοπίσει αυτό που επιθυμεί. Παρέχουν βοήθεια στην αναζήτηση και εύρεση πληροφοριών μέσω διαφόρων ψηφιακών εργαλείων.

Υπάρχουν διάφορα είδη βιβλιοθηκών όπως οι σχολικές, ακαδημαϊκές, ψηφιακές, κυβερνητικές ή ιατρικές. Μια ιατρική βιβλιοθήκη συγκαταλέγεται μεταξύ άλλων στις “ειδικές” βιβλιοθήκες, διότι καλύπτουν κυρίως τις ανάγκες του προσωπικού που απασχολούν. Οι ιατρικές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα εμφανίζονται τον 19ο αιώνα και καλούνται να αντιμετωπίσουν ποικίλα διεπιστημονικά θέματα που αναφέρονται στον τομέα της υγείας.

Για το λόγο αυτό, στο κύριο μέρος της εργασίας γίνονται αναφορές στις ιατρικές βιβλιοθήκες τόσο του εξωτερικού όσο και της Ελλάδας. Γίνεται δηλαδή μια προσπάθεια – όχι ακριβώς σύγκρισης- όσο παρατήρησης της κατάστασης και τον τρόπο λειτουργίας τους. Αρκετές είναι οι φορές που βλέποντας τι γίνεται σε άλλες χώρες, υιοθετούμε και στην Ελλάδα παρόμοιες τακτικές και πολιτικές που συμβάλλουν στη καλύτερη λειτουργία τόσο

των νοσοκομείων όσο και των βιβλιοθηκών τους. Σαφώς, η οικονομική δυσχέρεια επιβαρύνει το έργο, αλλά η συλλογική προσπάθεια συνυπάρχει.

Στην Ελλάδα η πρώτη νοσοκομειακή βιβλιοθήκη ιδρύθηκε το 1988 και ήταν στο νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ στη Θεσσαλονίκη. Μετά από αυτή ακολούθησαν και άλλα νοσοκομεία αυτή τη τακτική και δημιούργησαν τις δικές τους βιβλιοθήκες αλλά θα αναφερθούν εκτενέστερα στο κύριο μέρος της εργασίας.

Αμέσως μετά, στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας, γίνεται μια σύντομη περιγραφή της συλλογής της βιβλιοθήκης του νοσοκομείου. Επίσης, αναλύεται η οικονομική διαχείριση της βιβλιοθήκης και πραγματοποιείται μια σύντομη αναφορά στο ανθρώπινο δυναμικό που πρέπει να υπάρχει στη βιβλιοθήκη όπου είναι οι βιβλιοθηκονόμοι και οι καταλογογράφοι.

Προχωρώντας, στο τέταρτο κεφάλαιο, γίνεται μια πιο θεωρητική προσέγγιση της βιβλιοθήκης. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται ο σκοπός και οι στόχοι της ιατρικής βιβλιοθήκης, οι λειτουργίες της, τα τμήματα και οι παρεχόμενες υπηρεσίες, το ανθρώπινο δυναμικό που πρέπει να στελεχώνει μια ιατρική βιβλιοθήκη. Επιπλέον, παρουσιάζεται ο τρόπος οργάνωσης του υλικού, οι τρόποι ανάπτυξης της συλλογής αλλά και ο ελάχιστος δυνατός υλικοτεχνικός εξοπλισμός.

Τέλος, γίνεται μια ανάλυση για τις συνεργασίες που πραγματοποιούνται μεταξύ των βιβλιοθηκών σε διεθνές επίπεδο.

Εν κατακλείδι, για τις παραπομπές μέσα στο κείμενο και την σύνταξη των βιβλιογραφικών αναφορών χρησιμοποιήθηκε το πρότυπο APA (American Psychological Association).

2. Ιατρικές Βιβλιοθήκες

Ο όρος «βιβλιοθήκη» είναι Ελληνικός και χρησιμοποιήθηκε από Έλληνες και Ρωμαίους για να δηλώσει τον αριθμό των βιβλίων και τον χώρο που υπήρχε για την τοποθέτησή τους. Ο συγγραφέας Alberto Manguel (2006) στο βιβλίο του "The Library at Night" δίνει έναν νέο ορισμό της «βιβλιοθήκης»: Η βιβλιοθήκη είναι ο χώρος της οργάνωσης, μια αίθουσα που κατανέμεται από ευθύγραμμες διαδρομές ακολουθώντας την λογική της ταξινόμησης. Ιατρικές βιβλιοθήκες Επιστημών Υγείας ονομάζονται λόγω συγκεκριμένης θεματικής περιοχής που καλύπτουν και αφορούν την Ιατρική, την Βιοιατρική κ.α. Στην αγγλική βιβλιογραφία χρησιμοποιούνται οι όροι «hospital medical library» και «hospital patients library». Παρόλα αυτά, "μια βιβλιοθήκη συμβάλλει στην βελτίωση φροντίδας των ασθενών και στην συνεχόμενη εκπαίδευση των γιατρών" (Σεμερτζίδου, 2008).

Στο τέλος του 19^{ου} αιώνα κάνουν την εμφάνισή τους στην Ευρώπη οι δημόσιες Ιατρικές Βιβλιοθήκες με την έννοια της γενικής συλλογής την οποία μπορεί να χρησιμοποιήσει ο χρήστης. Οι συλλογές σιγά-σιγά αναπτύσσονται και οι βιβλιοθήκες αναλαμβάνουν την δημιουργία μηχανισμών πρόσβασης στις συλλογές καθώς και την δυνατότητα ανταλλαγής υλικού (Λάππα, 2007).

Η ιατρική βιβλιοθηκονομία αποτελεί κομμάτι της Επιστήμης της Πληροφόρησης, λίγο πιο πολυσύνθετο από τις άλλες επιστήμες. Αποτελεί μια εξειδίκευση της επιστήμης της Βιβλιοθηκονομίας που δημιουργήθηκε από την αυξανόμενη ανάγκη για παροχή επιστημονικής πληροφοριακής υποδομής στις επιστήμες Υγείας. Οι ιατρικές βιβλιοθήκες καλούνται να αντιμετωπίσουν ποικίλα διεπιστημονικά θέματα που αναφέρονται στις επιστήμες υγείας. Σύμφωνα με τον Myers Whiting Grace (1998) "*μια ιατρική βιβλιοθήκη στο εσωτερικό ενός νοσοκομείου είναι αναγκαία αφού το ιατρικό προσωπικό θα μπορεί να αξιοποιεί διάφορα ιστορικά αρχεία*". Τα περισσότερα νοσοκομεία δεν στεγάζουν βιβλιοθήκη αφού επικρατεί η άποψη ότι τα νοσοκομεία είναι ένα μέρος μόνο για την περίθαλψη των ασθενών. Όπως υποστηρίζεται από τον Myers Whiting Grace (1998) "*ποτέ δεν είναι αργά για ένα νοσοκομείο να δημιουργήσει μια βιβλιοθήκη. Το κόστος θα είναι μικρό και το προσωπικό ίσως να δωρίζει υλικό από τις δικές του συλλογές για να αναπτυχθεί η συλλογή της βιβλιοθήκης του νοσοκομείου*".

Οι βιβλιοθήκες και οι Υπηρεσίες Πληροφόρησης μοιράζονται το κοινό όραμα της «κοινωνίας της πληροφορίας», που υιοθετήθηκε από την Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής στη

Γένοβα τον Δεκέμβριο του 2003. Ταυτόχρονα με την ανάπτυξη του Παγκόσμιου Ιστού δημιουργήθηκαν ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες σχετικές με τον τομέα της Ιατρικής. Ένας από αυτούς τους πρωτοπόρους στην ιατρική πληροφόρηση είναι η Εθνική Ιατρική Βιβλιοθήκη (National Medical Library- NLM) στις ΗΠΑ, όπου δημιούργησε και την ηλεκτρονική βιβλιοθήκη Medline. Οι ιατρικές βιβλιοθήκες ως υπηρεσίες ψηφιακής πληροφόρησης υιοθετούν νέα μοντέλα ανάδειξης της γνώσης. Η βιβλιοθήκη προσαρμόζεται πλέον στις νέες κοινωνικοοικονομικές σταθερές, διατηρώντας όμως τις βασικές αξίες και αρχές που την χαρακτηρίζουν (Μουστάκα, 2008).

2.1 Ιατρικές Βιβλιοθήκες στο Εξωτερικό

Σε όλες τις χώρες ανά τον κόσμο που έχουν βιβλιοθήκες και μάλιστα νοσοκομειακές, τα προβλήματα που ανακύπτουν με τη πάροδο του χρόνου και με την αύξηση της οικονομικής κρίσης είναι πολλά. Οι βιβλιοθηκονόμοι αλλά και το ιατρικό προσωπικό που χρησιμοποιούν τις βιβλιοθήκες, έρχονται αντιμέτωποι με έναν τεράστιο όγκο πληροφοριών, προσπαθώντας να εντοπίσουν τη πληροφορία που θέλουν. Έτσι λοιπόν, στο παρόν κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια περιγραφής της κατάστασης που επικρατεί εκτός Ελλάδος αναφορικά με τις ιατρικές βιβλιοθήκες.

Στις ΗΠΑ το 1983 ο Bradley, έγραψε *“η σημερινή νοσοκομειακή βιβλιοθήκη είναι ενεργή στην ειδική υπηρεσία της ιατρικής και πρωταρχική αποστολή κάθε νοσοκομείου θα πρέπει να είναι η παροχή καλύτερης φροντίδας στους ασθενείς”*. Λαμβάνοντας υπόψη αυτό που είπε ο Bradley, οι βιβλιοθήκες των Ηνωμένων Πολιτειών ταυτίστηκαν και προσπάθησαν να βελτιώσουν τις παροχές και υποδομές των βιβλιοθηκών τους, είκοσι χρόνια μετά. Με την βοήθεια των προγραμμάτων της Εθνικής Βιβλιοθήκης, οι νοσοκομειακές βιβλιοθήκες ιδρύθηκαν σε ολόκληρη την χώρα και οι βιβλιοθηκονόμοι των νοσοκομείων σχημάτισαν τοπικές κοινοπραξίες για λόγους συνεργασίας. Η μετάδοση άρθρων μέσω φαξ και η αναζήτηση στο διαδίκτυο έκαναν τις εμφανίσεις τους στη δεκαετία του 70' και η πρόσβαση στο διαδίκτυο βελτίωσε σημαντικά τις υπηρεσίες των νοσοκομειακών βιβλιοθηκών κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990.

Λόγω της προηγμένης κατάστασης της ιατρικής βιβλιογραφίας, σε σύγκριση με άλλους τομείς έρευνας, οι ιατρικοί βιβλιοθηκονόμοι ήταν οι πρώτοι δικαιούχοι όταν έγιναν διαθέσιμες οι υπηρεσίες αναζήτησης ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων. Οι βιβλιοθηκονόμοι ήταν ανέκαθεν από τους καταξιωμένους επαγγελματίες σε πολλά νοσοκομεία και αναλάμβαναν ηγετικούς ρόλους, καθώς συμμετείχαν και σε συμβουλευτικές επιτροπές του Διαδικτύου. Ωστόσο, οι βιβλιοθηκονόμοι εισήλθαν στη νέα χιλιετία με ανησυχίες για την συνέχιση του επαγγέλματος τους. Οι γρήγορες αλλαγές στα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης και το κλείσιμο νοσοκομείων αποτελούν μερικές αιτίες αυτών των ανησυχιών. Οι βιβλιοθήκες ως νοσοκομειακά τμήματα ανησυχούν για την έλλειψη εσόδων, επειδή θα είναι δύσκολη η διατήρηση της ποιότητας των υπηρεσιών τους όταν οι προϋπολογισμοί θα μειώνονται και θα δυσκολεύονται όλο και περισσότερο να επιβιώσουν (Bradley, 1983).

Το σύστημα υγείας του Αγίου Φραγκίσκου στο Πίτσμπουργκ, της Πενσυλβανία, είναι ένα ανεξάρτητο σύστημα υγείας με βάση το νοσοκομείο το οποίο πλέον διαθέτει τρεις εγκαταστάσεις στη Δυτική Πενσυλβανία. Το 1993, το σύστημα υποστήριξε βιβλιοθήκες σε κάθε ένα από τα τρία νοσοκομεία. Το 2000 απέφυγε τη πτώχευση όμως έκλεισε ένα νοσοκομείο και σύναψε συμφωνία διαχείρισης με το υγειονομικό σύστημα του Πανεπιστημίου στο Πίτσμπουργκ για ένα άλλο νοσοκομείο. Η στελέχωση του τμήματος συμπεριλαμβανομένου και του προσωπικού επηρεάστηκε δυσμενών από αυτή τη χρονική περίοδο. Το 1993 απασχολούσε τέσσερις βιβλιοθηκονόμους και έναν υπάλληλο. Ο 994 αντικατέστησε αυτές τις δυο θέσεις με έναν βιβλιοθηκονόμο. Το 2000 καταργήθηκαν ακόμη δυο θέσεις, του βιβλιοθηκονόμου και του υπαλλήλου. Μετά το 1996 επηρεάστηκαν αρνητικά και άλλες υπηρεσίες (Wolf, Easterby-Ganeett and Long, 2002).

Το 1998 έως το 2000, σχεδόν οι μισές συνδρομές περιορίστηκαν, οι αγορές βιβλίων μειώθηκαν και οι συνδρομές σε ορισμένες βάσεις δεδομένων CD-ROM ακυρώθηκαν. Όπως προαναφέρθηκε, οι περικοπές στο προσωπικό ήταν ένα μέρος των συνολικών μειώσεων. Έγιναν αρκετές προσπάθειες για την ενίσχυση των πόρων του διαδικτύου και η βιβλιοθήκη πλέον κατέχει τον ηλεκτρονικό κατάλογο STAT,Ref, και το Harrison's Online. Το St. Francis νοσοκομείο του New Castle, είναι το δεύτερο μεγαλύτερο νοσοκομείο με 193 κρεβάτια και με την μεγαλύτερη βιβλιοθήκη. Την χρονική περίοδο 1993-2000, η στελέχωση της βιβλιοθήκης έμεινε αμετάβλητη σε έναν βιβλιοθηκονόμο. Όμως ο βιβλιοθηκονόμος ανέλαβε επιπλέον καθήκοντα στην Ακτινογραφική Σχολή.

Ένας πρώην νοσοκομειακός βιβλιοθηκονόμος έγινε νοσοκομειακός διαχειριστής και προειδοποίησε πως μια νοσοκομειακή βιβλιοθήκη μπορεί να καλύψει ελάχιστο ποσοστό του προϋπολογισμού που διαθέτει το νοσοκομείο για την βιβλιοθήκη. Τόνισε επίσης, ότι οι βιβλιοθηκονόμοι θα πρέπει να προωθούν ενεργά τις υπηρεσίες τους και την αξία αυτών. Αυτές οι προσπάθειες δεν είναι πάντοτε επιτυχείς και είναι δύσκολο να αποσαφηνιστεί η αξία της βιβλιοθήκης του νοσοκομείου.

Τα τελευταία χρόνια οι τεράστιοι πόροι που διατίθενται μέσω του Διαδικτύου, μπορεί να έχουν δώσει στους διαχειριστές νοσοκομείων την εντύπωση ότι η διατήρηση των βιβλιοθηκών των νοσοκομείων είναι περιττή. Η δωρεάν διαθεσιμότητα της MEDLINE, η πρόσβαση επαγγελματιών υγείας σε συστήματα παραγγελία μέσω διαδανεισμού, συνέβαλαν σε αυτή τη πεποίθηση (Wolf, Easterby-Ganeett and Long, 2002).

Στη Μεγάλη Βρετανία η εξέλιξη των βιβλιοθηκών ήταν ραγδαία. Οι βιβλιοθήκες συνειδητοποιήσαν εγκαίρως ότι δεν είναι χώροι μόνο για τη συγκέντρωση βιβλίων αλλά μπορούν να προσφέρουν και αρκετές υπηρεσίες. Στη Μ. Βρετανία οι βιβλιοθήκες ανήκουν σε ιατρικές εταιρείες ή σε άλλους οργανισμούς. Λόγω της συνεχόμενης εξέλιξης τους, το προσωπικό έπρεπε να είναι πλήρως ειδικευμένο, οι υπηρεσίες έπρεπε να βελτιώνονται και οι χρήστες να αυξάνονται καθημερινά. Στο Λονδίνο η British Council Medical Library, ιδρύθηκε το 1940 και εφοδιάζει με υλικό(βιβλία, περιοδικά και films) 140 βιβλιοθήκες της Βρετανίας (Clark,1956). Η Charring Cross Hospital Medical School Library ξεκίνησε το 1947 και ήταν η πρώτη που χρησιμοποίησε οπτικοακουστικό υλικό.

Η ιατρική βιβλιοθήκη του Ντένβερ, παρέχει αρκετές υπηρεσίες σε μια βιβλιοθήκη με εξαιρετική ιστορία. Η προέλευση της βιβλιοθήκης οφείλεται στην θητεία της Dana, στη δημόσια βιβλιοθήκη του Ντένβερ στα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Το 1893, οι γιατροί της πόλης ζήτησαν από την Dana, να κρατήσει τα βιβλία και τα περιοδικά σε ένα μέρος που εκείνη ονόμαζε «κέντρο ευημερίας». Εν τέλει, η ιατρική συλλογή χωρίστηκε από την δημόσια βιβλιοθήκη και έγινε βιβλιοθήκη της Ιατρικής Εταιρείας του Ντένβερ. Η βιβλιοθήκη αρκετές φορές έφτασε στο σημείο να διαλυθεί, αλλά κατάφερε να σωθεί όταν πωλήθηκαν μερικά από τα σπάνια βιβλία που είχε στη κατοχή της. Η βιβλιοθήκη έχει ξεχωριστεί διοίκηση από την Ιατρική Εταιρεία του Ντένβερ. Οι χρήστες της βιβλιοθήκης εξυπηρετούνται από τέσσερις επαγγελματίες βιβλιοθηκονόμους και δυο στελέχη υποστήριξης. Στη συλλογή της μπορεί κανείς να εντοπίσει βιβλία, περιοδικά και βάσεις δεδομένων που σχετίζονται με την υγεία. Οι επισκέπτες της βιβλιοθήκης μπορούν να υποβάλλουν αίτηση για πληροφορίες σχετικές με την υγεία ή να πάρουν τηλέφωνο προσωπικά, χωρίς καμία χρέωση. Οι χρήστες έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο και στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μέσω των υπολογιστικών συστημάτων που παρέχονται. Τα τελευταία χρόνια η βιβλιοθήκη του Ντένβερ έχει αυξήσει τους προϋπολογισμούς της, προσέλαβε και άλλο προσωπικό και επέκτεινε τις υπηρεσίες της. Το προσωπικό αποβλέπει στην συνέχιση και επέκταση των υπηρεσιών και των πόρων της (Wolf, Easterby-Ganeett and Long, 2002).

Τέλος, με βάση όλα τα παραπάνω παραδείγματα για τις βιβλιοθήκες του εξωτερικού, παρόλο τις οικονομικές ελλείψεις συνεχίζουν να προωθούν και να στηρίζουν τις βιβλιοθήκες τους για να υπάρχουν για όσο μεγαλύτερο διάστημα γίνεται. Αυτό πρέπει να γίνει και στη συγκεκριμένη βιβλιοθήκη που μελετάμε. Έχοντας τα παραδείγματα του εξωτερικού, να αρχίσουμε να στηρίζουμε το έργο περισσότερο, να γίνει μια προσπάθεια

αναδιοργάνωσης και εμπλουτισμού της συλλογής τόσο για το πιθανό κοινό όσο και για το ιατρικό προσωπικό που εργάζεται στο νοσοκομείο.

2.2 Ιατρικές Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα

Αμέσως μετά, σκόπιμο είναι να αναφερθεί η κατάσταση των ιατρικών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα. Στην Ελλάδα, και πιο συγκεκριμένα στη Θεσσαλονίκη η βιβλιοθήκη του «ΑΧΕΠΑ» ιδρύθηκε το 1988 και οργανώθηκε ακολουθώντας τους κανόνες της βιβλιοθηκονομίας. Σκοπός της ήταν η παροχή αξιόπιστης ιατρικής πληροφόρησης, προωθώντας τους σκοπούς της σε όλη τη νοσοκομειακή κοινότητα (γιατρούς, καθηγητές, νοσηλευτές, φοιτητές). Πλέον, στεγάζεται στο ισόγειο της νέας πτέρυγας του νοσοκομείου και χωρίζεται σε τρεις μεγάλες αίθουσες. Στην πρώτη αίθουσα συναντάται όλο το ιατρικό υλικό (βιβλία, περιοδικά) ξενόγλωσσα και ελληνικά όπου ο ίδιος χώρος αξιοποιείται και ως αναγνωστήριο. Στην δεύτερη αίθουσα ο χρήστης μπορεί να εντοπίσει ηλεκτρονικά περιοδικά και να έχει πρόσβαση σε αυτά. Η τρίτη αίθουσα χρησιμοποιείται ως βιβλιοστάσιο λόγω του μεγάλου όγκου των περιοδικών. Η συλλογή της απαρτίζεται από 5000 τίτλους βιβλίων, 500 περιοδικά (εκ των οποίων τα 144 είναι ελληνικά και τα 357 είναι ξενόγλωσσα) καθώς διαθέτει και 1710 διδακτορικές διατριβές. Πληροφορίες για την βιβλιοθήκη θα βρείτε στην ιστοσελίδα: <http://www.ahpahosp.gr/libraryonline.asp>

Η αμέσως επόμενη μεγαλύτερη θα λέγαμε βιβλιοθήκη, λαμβάνοντας υπόψη και τον όγκο της συλλογής που διαθέτει, είναι αυτή του νοσοκομείου Παίδων “Η Αγία Σοφία”. Ιδρύθηκε το 1954 όπου και ξεκίνησε η λειτουργία της. Η βιβλιοθήκη στεγάζεται στο αμφιθέατρο του νοσοκομείου οπότε είναι προσβάσιμη και εμφανής σε όλους. Το 2002 η βιβλιοθήκη έγινε μέλος του ΕΚΤ/ΕΙΕ, αποκτώντας παράλληλα περισσότερους υπολογιστές και πρόσβαση σε περισσότερες ηλεκτρονικές πηγές.

Σκοπός αυτής της βιβλιοθήκης ήταν πρωτίστως η προώθηση των ερευνητικών αναγκών του ιατρικού προσωπικού και έπειτα της ευρύτερης ιατρικής κοινότητας. Το υλικό αυτής καλύπτει περισσότερες ανάγκες αφού διαθέτει 600 τίτλους περιοδικών, 4000 βιβλία, οπτικοακουστικό υλικό, βιβλιογραφικούς οδηγούς και ενημερωτικά φυλλάδια. Το σύστημα ταξινόμησης που ακολουθεί είναι το National Library of Medicine (NLMC).

Το προσωπικό της αποτελείται από δυο βιβλιοθηκονόμους, αριθμός μικρός αλλά ικανοποιητικός για το μέγεθος της βιβλιοθήκης και υποστηρίζει ποικίλες υπηρεσίες όπως : ελεύθερη πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων, πρόσβαση στον συλλογικό κατάλογο ΕΚΤ, πρόσβαση σε βιβλιογραφικές πηγές (π.χ. Αργώ), παιδιατρική βιβλιογραφία (π.χ. Ίρις), άμεση πρόσβαση στον κατάλογο ηλεκτρονικών περιοδικών (Heal Link) καθώς και την υπηρεσία διαδανεισμού. Τέλος, αναλαμβάνει παραγγελίες υλικού, αγορές και διαθέτει

στους χρηστές διάφορες αιτήσεις για αγορά συγκεκριμένου υλικού. Πληροφορίες θα βρείτε στην ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης: <http://www.paidon-agiasofia.gr/?cat=15&sub=15.02&view=view> .

Ακόμη, να αναφερθεί και η βιβλιοθήκη του Σισμανόγλειου στην Αθήνα, όπου και αυτή είναι μια σχετικά μεγάλη βιβλιοθήκη και εξυπηρετεί την νοσοκομειακή κοινότητα. Λειτουργεί από το 1998 και το κοινό που εξυπηρετεί είναι ιατρικό, νοσηλευτές και σπουδαστές. Σκοπός της ήταν να βοηθήσει τους χρήστες να αναζητούν μόνοι τους πληροφορίες σε άρθρα ή βιβλιογραφικές εγγραφές.

Η συλλογή της καλύπτει τον ιατρικό κλάδο με 1200 τόμους βιβλίων, με 37 τίτλους περιοδικών (ελληνικών και ξενόγλωσσων) καθώς διαθέτει και Ειδικές Συλλογές όπου η πρόσβαση σε αυτές γίνεται κατόπιν αίτησης του ενδιαφερόμενου. Στις ειδικές συλλογές υπάρχουν εκδόσεις της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας και κάποια τεύχη της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως. Διαθέτει επίσης υπολογιστές και αίθουσα αναγνωστηρίου και οι υπηρεσίες που προσφέρει είναι η αναζήτηση δεδομένων μέσω του Διαδικτύου και πρόσβαση στα ηλεκτρονικά περιοδικά. Η βιβλιοθήκη δεν είναι δανειστική και όλες οι λειτουργίες καλύπτονται από ένα άτομο που εργάζεται εκεί. Πληροφορίες θα βρείτε στην ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης: <http://www.sismanoglio.gr/an-koino.gr>

Μια ακόμη βιβλιοθήκη μικρότερης εμβέλειας είναι αυτή του Γενικού Νοσοκομείου Γ.Παπανικολάου στη Θεσσαλονίκη. Η βιβλιοθήκη λειτουργεί μόνο με έναν βιβλιοθηκονόμο γεγονός που αποδεικνύει την κρίση του συγκεκριμένου επαγγέλματος. Επίσης, σε αντίθεση με τις προηγούμενες, η συγκεκριμένη δεν είναι δανειστική και ο ενδιαφερόμενος αν επιθυμεί κάποιο τεκμήριο, πρέπει να πληρώσει κάποιο χρηματικό ποσό για να το αποκτήσει. Στο εσωτερικό της υπάρχουν μόνο τέσσερις υπολογιστές και η συλλογή απαρτίζεται από ελάχιστα βιβλία. Πληροφορίες θα βρείτε στην ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης : <https://gpapanikolaou.gr/vivliothiki.html>

Στην Ελλάδα δυστυχώς η κατάσταση των βιβλιοθηκών γενικά και των ιατρικών ειδικότερα χαρακτηρίζεται από μια στασιμότητα, λόγω μείωσης οικονομικών πόρων και αυτό θα διαπιστωθεί παρακάτω με την αναφορά ορισμένων ελληνικών ιατρικών βιβλιοθηκών όπου οι λειτουργίες της είναι άλλοτε μικρότερης και άλλοτε μεγαλύτερης κάλυψης ως προς τις ανάγκες του κοινού. Πριν λίγα χρόνια πραγματοποιήθηκε μια έρευνα σε μεταπτυχιακό στάδιο με τίτλο "The Multiple Role of Clinical Librarian in Emergency Medicine" της Λάππα (2005). Το αποτέλεσμα αυτής της έρευνας ήταν ότι " δεν υπάρχει

πρακτική βούληση. Οι ιατρικές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα έχουν την τελευταία θέση στη σειρά των προτεραιοτήτων ενός Δημόσιου Νοσοκομείου” (Λάππα, 2005).

3. Βιβλιοθήκη 424 ΓΣΝΕ

Προκειμένου να σχηματιστεί όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη εικόνα της υπάρχουσας κατάστασης στην οποία βρίσκεται η βιβλιοθήκη του 424 ΓΣΝΕ, πραγματοποιήθηκε συνάντηση με τον Διευθυντή και Υποδιευθυντή του νοσοκομείου.

Η βιβλιοθήκη στεγάζεται στο ισόγειο του κτηρίου. Την τρέχουσα χρονική στιγμή η βιβλιοθήκη δεν λειτουργεί και έτσι δεν είναι προσβάσιμη στο κοινό. Στο εσωτερικό της, από τη μια πλευρά φαίνονται κάποιες βιβλιοθήκες με ορισμένα βιβλία και από την άλλη πλευρά υπάρχουν ιατρικά εκθέματα (εργαλεία, ενέσεις, μηχανήματα), τα οποία υπήρχαν στο προηγούμενο κτήριο του νοσοκομείου ή ανήκαν σε ιατρούς που υπηρέτησαν εκεί και τα διατήρησαν στο νοσοκομείο, περισσότερο ως μουσειακά αντικείμενα. Στα ράφια των βιβλιοθηκών υπάρχουν βιβλία που δεν διαθέτουν ταξινομικό αριθμό στη ράχη του βιβλίου, αλλά χωρίζονται με θέμα και με μια αρίθμηση στο πάνω μέρος της βιβλιοθήκης (π.χ. αρ. 11 Γαστρεντερολογία) και έτσι συνεχίζει η ταξιθέτηση της συλλογής.

Δυστυχώς, στο τεχνολογικό κομμάτι δεν υπάρχουν υπολογιστές, φωτοτυπικό μηχάνημα, δεν υφίσταται το πληροφοριακό τμήμα αλλά ούτε και γραφεία ανάγνωσης τεκμηρίων από το κοινό ή το προσωπικό. Γίνεται λοιπόν κατανοητό πως η βιβλιοθήκη είναι ελλιπής σε μεγάλο βαθμό.

3.1 Περιγραφή Συλλογής

Έπειτα από την επίσκεψη μας στο χώρο, διαπιστώσαμε πως η βιβλιοθήκη με την υπάρχουσα κατάσταση, υστερεί σε πολλά σημεία. Το κυριότερο είναι η συλλογή η οποία είναι πολύ μικρή και αποτελούμενη από τεκμήρια που έχουν προέλθει στο χώρο μέσω δωρεών. Σχεδόν όλη η συλλογή είναι ξενόγλωσση με ορισμένους τόμους και εγκυκλοπαίδειες να ενισχύουν την συλλογή. Το υλικό της καλύπτει σχεδόν όλο τον ιατρικό κλάδο και τα περισσότερα βρίσκονται εκεί μέσω δωρεών που έγιναν ενδεχομένως από ιατρούς που κάποτε εργάζονταν στο νοσοκομείο.

Ο χώρος αν και μεγάλος, δεν χωρίζεται σε πολλά τμήματα ώστε σε κάθε χώρο να παρέχεται και μια υπηρεσία. Δεν υπάρχει αναγνωστήριο παρά μόνο ένα μεγάλο τραπέζι στη μέση της αίθουσας που ίσως κάποτε να γινόντουσαν συμβούλια μεταξύ του προσωπικού.

Όπως είναι φανερό η περιγραφή χρειάζεται ενίσχυση ώστε να υπάρχει ποικιλία στην επιλογή των τεκμηρίων που επιθυμεί ο ενδιαφερόμενος. Είναι σημαντικό εκτός από βιβλία, να υπάρχουν επιστημονικά περιοδικά, λεξικά, εγκυκλοπαίδειες και σπάνια βιβλία που άντεξαν με το πέρασμα του χρόνου και είναι πολύτιμα για την ιατρική κοινότητα. Πιθανόν, με ένα σωστό οργανόγραμμα η συλλογή μπορεί να ενισχυθεί και να εξυπηρετεί όλες τις απαιτούμενες ανάγκες που προκύπτουν.

3.2 Οικονομική Διαχείριση

Στη παρούσα φάση δεν υπάρχει προσωπικό που να εργάζεται στη βιβλιοθήκη όπως επίσης δεν υπάρχει τακτικός προϋπολογισμός για τη βιβλιοθήκη. Έτσι λοιπόν οποιαδήποτε ανάγκη καλύπτεται από αναφορά δαπάνης που εγκρίνεται από τη Διεύθυνση του Υγειονομικού (ΓΕΣ/ΔΥΓ).

4. Σκοπός και Στόχοι μιας Ιατρικής Βιβλιοθήκης

Η ιδέα για τις ιατρικές βιβλιοθήκες εμφανίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1960 όταν οι βιβλιοθηκονόμοι και οι γιατροί άρχισαν να σκέφτονται πώς να βελτιώσουν τις υπηρεσίες των βιβλιοθηκών και των συλλογών τους. Οι πληροφορίες είναι απαραίτητες για την εκτέλεση όλων των λειτουργιών της βιβλιοθήκης και ιδιαίτερα στις λειτουργίες σχεδιασμού και ελέγχου και στην λήψη αποφάσεων ώστε να υπάρχει το επιθυμητό αποτέλεσμα (Σαρμανιώτης,2012).

Η βιβλιοθήκη με τους σκοπούς που καλείται να επιτελέσει, αποτελεί τον πυρήνα της γνώσης και ακολουθεί έναν σχεδιασμό που θέτει το Ίδρυμα ή ο Οργανισμός που ανήκει (Κατσιρίκου,2006). Σκοπός των βιβλιοθηκών αυτών, ήταν και είναι εκπαίδευση των ειδικών στις πληροφορίες που καθημερινά προκύπτουν και πως θα τις ανακτούν από τις μηχανές αναζήτησης. Η βελτίωση και η επέκταση των πόρων των ιατρικών βιβλιοθηκών έρχεται αμέσως μετά ως ένας ενδιάμεσος κρίκος για την καλύτερη αποτελεσματικότητα των βιβλιοθηκών. Το βασικότερό όλων όμως είναι η ενίσχυση της έρευνας θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής της υγειονομικής περίθαλψης (Cambridge University Library, Medical Library).

Ο τομέας της ιατρικής ο οποίος γνώρισε ταχύτερη ανάπτυξη έχει ανάγκη από την προώθηση της έρευνας στο ευρύτερο κοινό. Η επιστήμη της πληροφόρησης για να καλύψει τις ανάγκες της ιατρικής επιστήμης, τηρεί μια σειρά διαδικασιών που εγγυάται την πλήρη και διαρκή ενημέρωση του πληροφοριακού υλικού (Κυριάκη, Μάνεση, 2008). Για να καταφέρει μια βιβλιοθήκη να εδραιωθεί στο χώρο και να επιβιώσει, οφείλει να θέσει εξ αρχής ορισμένους σκοπούς και στόχους και να μεριμνά για την επίτευξη αυτών. Οι βασικότεροι σκοποί αναφέρθηκαν στη παραπάνω παράγραφο, οπότε τώρα θα αναφερθούν οι στόχοι που πρέπει να επιτευχθούν.

Αρχικά, βασικός στόχος είναι η δημιουργία ενός δικτύου και ενός ενιαίου συλλογικού καταλόγου ιατρικής πληροφόρησης όπου από εκεί θα ενημερώνονται όλοι οι επιστήμονες. Με τον τρόπο αυτό, θα ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των ιατρών και των βιβλιοθηκονόμων. Η συνεργασία με τους φορείς και τους επιστήμονες υγείας θα 1αποτελέσει το κύριο χαρακτηριστικό της πληροφοριακής επιστήμης (Κυριάκη, Μάνεση, 2015). Η επίτευξη συνεργασίας των επιστημόνων διαφορετικών κλάδων, θα αποφέρει την παραγωγή καινούριας γνώσης και πληροφοριών. Ο επιστήμονας της πληροφόρησης

άλλωστε, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, αφού συγκεντρώνει τις πληροφορίες και τις προσφέρει αργότερα στο ευρύτερο κοινό.

Σύμφωνα με τον ορισμό της Εθνικής Ιατρικής Βιβλιοθήκης των Η.Π.Α., η ιατρική βιβλιοθηκονομία έχει ως στόχο: «να προσφέρει υποδομές και ενημέρωση για την χρησιμότητα των βιβλιοθηκών στα νοσοκομεία με σκοπό την χρήση νέων τεχνολογιών τόσο από τους χρήστες όσο και από το προσωπικό που θα εργάζεται σε αυτή» (Λάππα, 2007).

Έτσι λοιπόν, η βιβλιοθηκονομία δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στην ηλεκτρονική γνώση (π.χ. περιοδικά ανοικτής πρόσβασης), αφού οι περισσότεροι καταφεύγουν στο διαδίκτυο θεωρώντας ότι είναι το καταλληλότερο μέσο εύρεσης πληροφοριών. Ακόμη, η ενίσχυση του προσωπικού με πεπειραμένους ανθρώπους, όπου θα ανταποκρίνονται άμεσα στις ανάγκες που προκύπτουν και θα προσαρμόζονται εύκολα και γρήγορα στις εξελίξεις, είναι ένας από τους στόχους που θέτονται. Αξιοσημείωτη είναι και η συνεργασία με άλλες βιβλιοθήκες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, όπου με αυτό τον τρόπο τα έξοδα απόκτησης υλικού θα μειώνονται και θα συμβάλλουν όλοι στην παραγωγή έγκυρης και νέας γνώσης. Η προετοιμασία για την πρόσβαση σε βιοιατρικά έργα είναι η τελευταία πράξη αυτής της διαδικασίας (Speaker, L. Susan, 2018)

4.1 Υπηρεσίες και Τμήματα

Η σπουδαιότητα της βιβλιοθήκης ως ένα ενιαίο μέρος της παιδείας του ατόμου, έχει ήδη αναγνωριστεί σε διεθνές επίπεδο και η υιοθέτηση των λειτουργικών προβλέψεων θα διευκολύνουν την πρόσβαση του χρήστη στη βιβλιοθήκη (Μπώκος, 2001). Σύμφωνα με τον Μπώκο (2001), οι παράγοντες που καθορίζουν την επιτυχία μιας βιβλιοθήκης είναι οι προσφερόμενες υπηρεσίες, το διαθέσιμο προσωπικό, η αξιολόγηση και η διαχείριση της συλλογής. Για να είναι ικανοποιημένοι οι χρήστες και να καλύπτονται οι ανάγκες τους θα πρέπει να υπάρχει “πλούσιο” υλικό. Πολλές φορές μάλιστα οι χρήστες μιας ειδικής βιβλιοθήκης όπως είναι η νοσοκομειακή βιβλιοθήκη του 424, δεν γνωρίζουν τις υπηρεσίες που παρέχει και έτσι δεν κάνουν χρήση της (Γλωσσιώτης, 2004).

Ενδεικτικά οι υπηρεσίες που αφορούν τη διάθεση υλικού μιας βιβλιοθήκης είναι : ο δανεισμός, ο διαδανεισμός, οι ηλεκτρονικές πηγές, πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων, η δικτυακή επικοινωνία, πρόσβαση σε σπάνιο υλικό, εκπαίδευση χρηστών, πρόσβαση και προβολή οπτικοακουστικού υλικού, κ.α. (Μουστάκα, 2008).

Λόγω των αυξανόμενων αναγκών των χρηστών, αναπτύχθηκε η υπηρεσία Ηλεκτρονικής Πληροφόρησης (help desk) όπου οι χρήστες επικοινωνούν online και θέτουν τις ερωτήσεις τους χωρίς να χρειάζεται να παρευρεθούν στο φυσικό χώρο της βιβλιοθήκης(Μουστάκα, 2008). Η σωστή λειτουργία της βιβλιοθήκης περιλαμβάνει την οργάνωση υπηρεσιών προς τον χρήστη αλλά και την οργάνωση των διαδικασιών εντός της βιβλιοθήκης.

Οι υπηρεσίες που παρέχονται σε κάθε οργανισμό, και στη συγκεκριμένη περίπτωση στη βιβλιοθήκη που μας απασχολεί, περιέχουν κάποια χαρακτηριστικά όπως η αυλότητα (in tangibility), δηλαδή οι υπηρεσίες δεν διαθέτουν φυσικές διαστάσεις (πχ βάρος), δεν μπορεί κανείς να τις αγγίξει. Ακριβώς επειδή είναι άυλες είναι δύσκολο για έναν πάροχο να τις προσδιορίσει επακριβώς και για έναν πελάτη-λήπτη να τις αξιολογήσει. Για αυτό οι χρήστες δεν μπορούν να αξιολογήσουν αντικειμενικά τις υπηρεσίες διότι είναι πιθανό να μην έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση και εμπειρία. Επιπλέον, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι υπηρεσίες μπορούν να μοιάζουν με φυσικά αντικείμενα (Hill, 1999). Ακόμη, η ταχύτητα και η προσιότητα είναι κάτι που αφορά τους χρηστές, στηριζόμενοι στα σημερινά δεδομένα και παρατηρώντας τη γρήγορη εξέλιξη του διαδικτύου. Όταν θέλουν να βρουν κάτι, οι περισσότεροι σκέφτονται πόση ώρα θα τους πάρει όλη αυτή η διαδικασία και έπειτα σκέπτονται τον ποιοτικό χρόνο που θα ξοδέψουν στο χώρο της βιβλιοθήκης. Ένα

άλλο χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει μια υπηρεσία, είναι η προσαρμοστικότητα του χρήστη στη δεδομένη υπηρεσία. Να μπορεί δηλαδή να χειριστεί τους τρόπους αναζήτησης και να γνωρίζει ποια πηγή είναι επιστημονική και ποια όχι (Δημητριάδης, 2015). Ακόμη, η συμμετοχή των πελατών-χρηστών κρίνεται απαραίτητη (customer participation). Το άτομο μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη των υπηρεσιών, προτείνοντας ιδέες, προτάσεις, απαιτήσεις και στην ταυτόχρονη παράγωγη και κατανάλωση (simultaneity). Οι υπηρεσίες μπορούν την ώρα που δημιουργούνται, να καταναλώνονται από τους χρηστές, ταυτόχρονα, (πχ μαθησιακή διαδικασία). Επόμενο χαρακτηριστικό των υπηρεσιών είναι η άμεση χρονική αναλωσιμότητα (perishability). Οι υπηρεσίες ,δηλαδή , όπως η εξυπηρέτηση του πελάτη, δεν αποθηκεύεται για τον πελάτη που θα έρθει αύριο αλλά πραγματοποιείται εκείνη τη στιγμή. Τέλος, καμία υπηρεσία δεν ανήκει σε κανέναν χρήστη (non transferable ownership). Κατά την αγορά ή λήψη μιας υπηρεσίας ο καταναλωτής δεν καθίσταται ιδιοκτήτης της και ο χρήστης κατέχει μόνο το δικαίωμα χρήσης.

Η ψηφιακή εποχή έχει επιφέρει ένα εντελώς διαφορετικό τρόπο παροχής υπηρεσιών στις βιβλιοθήκες με αποτέλεσμα την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών. Το διαδίκτυο, ο Παγκόσμιος Ιστός, έχει ένα αδόμητο περιβάλλον και η πρόοδος στη τεχνολογία κατέστησε εφικτή την δυνατότητα πρόσβασης σε όλους. Η πληθώρα πηγών που δημοσιεύονται, καθιστούν δύσκολο το έργο του χρηστή αφού δυσκολεύεται να εντοπίσει αυτό που επιθυμεί και δεν είναι σε θέση να αξιολογήσει την σωστή πληροφορία. Αυτό καταστεί σαφές την ανάγκη ύπαρξης βιβλιοθήκης και του επαγγελματία στον τομέα των πληροφοριών στη ψηφιακή εποχή. Οι ψηφιακές βιβλιοθήκες εμφανίζονται ως ένα αναδυόμενο πεδίο που συγκεντρώνει πολλούς ερευνητές από ήδη υπάρχουσες επιστημονικές περιοχές (Χρηστακίδου,2008). Ακόμη, σε ένα online περιβάλλον, είναι δύσκολο να διαπιστωθεί η αξιοπιστία και η αυθεντικότητα των πληροφοριών. Για το λόγο αυτό οι βιβλιοθηκονόμοι άρχισαν να κάνουν αισθητή τη παρουσία τους στο διαδίκτυο, ώστε να καθοδηγήσουν τον χρηστή τους. Οι βιβλιοθηκονόμοι άλλωστε είναι υπεύθυνοι για τη δημιουργία καινοτόμων συστημάτων πληροφοριών για τη συλλογή, οργάνωση, διάδοση και διατήρηση νέων γνώσεων.

Η παροχή υπηρεσιών μέσω Διαδικτύου στη βιβλιοθήκη είναι ένα μόνο βήμα προς τη παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης. Κάποιες από τις υπηρεσίες που παρέχονται είναι ηλεκτρονικές οδηγίες πληροφορικής παιδείας, online αποθετήριο, απομακρυσμένη πρόσβαση στον ηλεκτρονικό κατάλογο και online εγγραφές. Αφού οι βιβλιοθήκες ξεκίνησαν την παρουσία τους και στο Διαδίκτυο, είναι επίσης σημαντικό να κάνουν μερικές από τις

υπηρεσίες τους διαθέσιμες στο Διαδίκτυο και εξ αποστάσεως για να ανταποκρίνονται στον αυξανόμενο πληθυσμό των online χρηστών. Ένα σχετικό παράδειγμα είναι η βιβλιοθήκη της Νιγηρίας όπου η βιβλιοθήκη κάνει μια παρουσίαση σε απευθείας σύνδεση. Οι οδηγίες ηλεκτρονικής παιδείας μπορούν να εμφανιστούν στη φόρμα βοήθειας ώστε να γνωρίζει ο χρήστης πώς να χρησιμοποιήσει τις βάσεις δεδομένων, τον κατάλογο αλλά και τους πόρους της.

Οι ψηφιακοί πόροι και η δικτύωση δημιούργησαν νέες ευκαιρίες για την οργάνωση της βιβλιοθήκης. Οι βιβλιοθηκονόμοι ενέργησαν ως μεσολαβητές μεταξύ της πηγής και του πελάτη και η ψηφιακή εποχή επέτρεψε στους ανθρώπους να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες που πριν δεν μπορούσαν. Η Τοράκη (2003), αναγνώρισε ότι οι ψηφιακοί πόροι επέφεραν αρκετές αλλαγές στην οργανωτική δομή της βιβλιοθήκης και τρόπους με τους οποίους οι βιβλιοθήκες παρείχαν τις πληροφορίες. Κάθε βιβλιοθήκη, εκτός από την ονομασία και τη διεύθυνση στο Διαδίκτυο, δίνει πληροφορίες για το εάν παρέχεται η δυνατότητα πρόσβασης στον κατάλογο του υλικού που κατέχει η ίδια, σε βάσεις δεδομένων ή στα ηλεκτρονικά περιοδικά. Γίνεται αντιληπτό ότι με το πέρασμα των χρόνων οι απαιτήσεις των χρηστών θα αυξάνονται και οι ψηφιακοί πόροι θα πρέπει να ενισχύονται ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των χρηστών.

Στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες περιλαμβάνεται ο δανεισμός και διαδανεισμός που προσφέρει μια βιβλιοθήκη. Υπάρχουν πολλά συστήματα δανεισμού βιβλίων από μια βιβλιοθήκη στο κοινό το οποίο θέλει να δανειστεί βιβλία έξω από αυτή. Πάνω από όλα, ο κύριος στόχος του δανεισμού είναι η διευκόλυνση του αναγνώστη και η τυπική παρακολούθηση των βιβλίων για λόγους ασφαλείας. Σε κάθε τεκμήριο, υπάρχει ένα δελτίο δανεισμού, το οποίο αποτελεί το μέσο συναλλαγής βιβλιοθήκης-αναγνώστη. Ο υπεύθυνος δανεισμού, κρατά τα στοιχεία του χρήστη (στη προκειμένη περίπτωση των γιατρών) και σφραγίζει την ημερομηνία επιστροφής. Αξιοσημείωτο είναι να αναφερθεί, ότι στις υπηρεσίες που παρέχονται μέσω των υπολογιστών είναι ο δανεισμός αλλά και ο διαδανεισμός, δυο όροι αλληλένδετοι μεταξύ τους. Ο δανεισμός χωρίζεται σε τέσσερις (4) κατηγορίες και είναι :

1. συλλογή πλήρους κειμένου
2. -συλλογή περιορισμένου δανεισμού
3. -συλλογή μακροχρόνιου δανεισμού
4. -συλλογή μη δανειζόμενου υλικού

Ο δανεισμός στη βιβλιοθήκη του νοσοκομείου από τους γιατρούς μπορεί να πραγματοποιείται με την επίδειξη της ταυτότητας τους ή με τη κάρτα μέλους, ώστε να καταγράφεται στα πρακτικά ότι είναι εργαζόμενος του νοσοκομείου.

Λόγω της μεγάλης έκρηξης της πληροφορίας οι βιβλιοθήκες θα έπρεπε να καθιερώσουν έναν κώδικα διαδανεισμού για την διευκόλυνση της εργασίας τους. Η δημιουργία του Ελληνικού Δικτύου Διαδανεισμού Βιβλιοθηκών ανακοινώθηκε το 1994 στην Πάτρα όταν γινόταν το 2^ο Πανελλήνιο Συμπόσιο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Το βασικό πρόγραμμα στόχευε στη δημιουργία ενός συστήματος που θα κάλυπτε τις υπηρεσίες εξ αποστάσεως εφοδιασμού τεκμηρίων μέσω παραγγελιών. Το Δίκτυο Διαδανεισμού στηρίχθηκε στην υποδομή SERI. Για να προβεί ένας χρήστης σε παραγγελία έπρεπε πρώτα να ελέγξει το Συλλογικό κατάλογο στην πιο πρόσφατη έκδοση του και να εντοπίσει τις βιβλιοθήκες που είναι διαθέσιμο το τεκμήριο που επιθυμεί. Οι βιβλιοθήκες μπορούν εύκολα να δουν τις ημερομηνίες παραγγελίας και ενημερώνοντας το σύστημα οι παραγγελίες να γίνονται αποδεκτές ή να απορρίπτονται. Το βασικό πλεονέκτημα του Διαδανεισμού είναι ότι δίνεται η δυνατότητα σε μικρές βιβλιοθήκες να συμμετέχουν στο πρόγραμμα και να συνεργάζονται με άλλες μεγαλύτερες. Ακόμη με το ΔΔ αξιοποιείται ο πλούτος των πληροφοριών που βρίσκεται σε όλη την χώρα. Οι βιβλιοθήκες μαθαίνουν να συνεργάζονται ακόμη και αν οι βιβλιοθήκες αφορούν διαφορετικό αντικείμενο (νοσοκομειακές, ακαδημαϊκές, ειδικές).

Έτσι, το 1940 η American Library Association, εξέδωσε τον πρώτο κανόνα ο οποίος με τα χρόνια απλά αναθεωρείται και παρέχει στους βιβλιοθηκονόμους εντολές που έλεγαν: “ η υπηρεσία διαδανεισμού είναι μια ευγένεια, ένα προνόμιο, όχι απλά ένα βήμα και αυτό εξαρτάται από την συνεργασία πολλών βιβλιοθηκών”. Ο διαδανεισμός, παρέχει στον χρήστη την δυνατότητα να δανείζεται υλικό το οποίο δεν βρίσκεται καθόλου στη συλλογή της βιβλιοθήκης, ή υλικό το οποίο έχει δανειστεί από άλλον χρήστη νωρίτερα και θα επιστραφεί σύντομα. Ο διαδανεισμός πραγματοποιείται μεταξύ των βιβλιοθηκών στο εσωτερικό αλλά και στο εξωτερικό αλλά και δυνατότητα διαδανεισμού από τυχόν Παράρτημα της βιβλιοθήκης. Η υπηρεσία του διαδανεισμού συνήθως δεν χρεώνεται. Οι χρεώσεις που επιβαρύνουν τους χρηστές αφορούν τα έξοδα αποστολής ή αναπαραγωγής υλικού. Ο ενδιαφερόμενος ενημερώνεται εκ των προτέρων για την εκάστοτε χρέωση και το υλικό παραγγέλλεται μόνο με τη σύμφωνη γνώμη του.

Όπως παραδοσιακά ορίζεται το “διαδανειστικό δάνειο” σήμαινε την μεταφορά οποιουδήποτε εγγράφου από την μια βιβλιοθήκη στην άλλη. Η συμφωνία μεταξύ ιατρικών

βιβλιοθηκονόμων είναι ότι μια καλή ιατρική βιβλιοθήκη πρέπει να είναι σε θέση να παρέχει το 90% όλων των αιτημάτων για υλικό της συλλογής της. Για αυτό λοιπόν, κάθε βιβλιοθήκη πρέπει να είναι έτοιμη να προετοιμάσει μια αναφορά που θα περιέχει τη δική της πολιτική διαδανεισμού. Η χρηματοδότηση γίνεται πλέον με μεγαλύτερη προσοχή και αυτό διότι πρέπει να αποφεύγονται οι περιττές δαπάνες.

Εν κατακλείδι, η βιβλιοθήκη έχοντας αρκετές υπηρεσίες να προσφέρει στο κοινό, θα πρέπει να είναι σωστά οργανωμένη και να γνωρίζει το προσωπικό τις διαδικασίες που χρειάζονται για τον δανεισμό ή τον διαδανεισμό ώστε να αποφεύγονται λάθη και καθυστερήσεις. Διανύοντας μια εποχή με τεράστιο όγκο πληροφοριών, πρέπει η βιβλιοθήκη αλλά και το προσωπικό που θα εργαστεί σε αυτή, να μπορούν ψύχραιμα να διαχειριστούν την πληθώρα πληροφοριών χωρίς να υπάρχει απώλεια κάποιας πηγής. Η βιβλιοθήκη του 424, οφείλει να αναπτύξει σωστά όλες τις υπηρεσίες που προσφέρει μια κανονική βιβλιοθήκη ώστε να εξυπηρετείται και το ιατρικό προσωπικό αλλά και οι πιθανοί χρήστες.

4.1.1 Βάσεις Δεδομένων

Σε κάθε περίπτωση η εισαγωγή της πληροφορικής έχει επιφέρει μια επανάσταση η οποία οφείλεται στη θεαματική ανάπτυξη της τεχνολογίας των ηλεκτρονικών υπολογιστών (Σαρμανιώτης, 2012). Μέσω αυτών λοιπόν και προχωρώντας στις υπηρεσίες των βιβλιοθηκών υπάγονται και οι βάσεις δεδομένων όπου τα τελευταία χρόνια αυξάνονται και εξελίσσονται ραγδαία. Η πρόσβαση σε αυτές μέσω των βιβλιοθηκών είναι συνδρομητικές, με ετήσια ή μηνιαία συνδρομή ώστε να υπάρχει άμεση πρόσβαση. Σύμφωνα με την Λάππα,(2007) “κάθε αρχείο(data file) ανάλογα με τον τρόπο που αποθηκεύεται, είναι αυτόνομο και οργανωμένο για χρήση από διάφορα προγράμματα ή άλλων εφαρμογών που ονομάζονται βάσεις δεδομένων”. Οι βάσεις δεδομένων αποτελούνται από βιβλιογραφικά δεδομένα τα οποία αποτελούν καταγραφές ιατρικής επιστημονικής αρθρογραφίας. Πρόκειται για συλλογές που είναι σε μηχαναγνώσιμη μορφή και διαθέτουν την αναγκαία υπολογιστική υποστήριξη. Οι βάσεις δεδομένων καλύπτουν συγκεκριμένους θεματικούς χώρους και διακρίνονται σε βάσεις δεδομένων αναφοράς και βάσεις δεδομένων πηγών (Μπώκος,2001). Τα βιβλιοθηκονομικά πρότυπα που έχουν σχεδιαστεί, βοηθούν στην αναζήτηση πεδίων όπως του τίτλου, του τόπου, των θεμάτων και του χρόνου έκδοσης. Οι βάσεις δεδομένων χωρίζονται σε κάποιες κατηγορίες όπως αναφέρονται παρακάτω:

- Βάσεις πλήρους κειμένου (full text data base). Αποτελούν το κύριο περιεχόμενο των ψηφιακών βιβλιοθηκών.
- Βάσεις γκρίζας βιβλιογραφίας. Οι συγκεκριμένες είναι αρκετά δύσκολο να επεξεργαστούν, διότι το τεκμήριο δεν προορίζεται για δημοσίευση ενώ κάποιες φορές προορίζεται μόνο για εσωτερική διανομή σε οργανισμούς.
- Βάσεις δεδομένων για ιατρικά περιστατικά. Οι συγκεκριμένες περιλαμβάνουν στοιχεία για ιατρικά περιστατικά, τους τρόπους θεραπείας τους αλλά και την εξέλιξη τους. Σκοπός αυτών των βάσεων είναι να αποτελέσουν ένα πληροφοριακό μέσο το οποίο να εμπεριέχει εφαρμοσμένη γνώση και να ενισχύει την εμπειρία.
- Βάσεις και ιστοσελίδες φορέων που παράγουν νομοθεσία και εκφράζουν την κρατική πολιτική σε θέματα υγείας, κοινωνικής περίθαλψης και πρόνοιας.
- Βιβλιογραφικές βάσεις (bibliographic database). Αποτελούνται από βιβλιογραφικές εγγραφές.

Είναι ξεκάθαρο ότι τα νοσηλευτικά ιδρύματα είναι πολύπλοκοι οργανισμοί και η διαχείριση του όγκου των πληροφοριών είναι πολύπλοκη. Παρακάτω, θα αναφερθούν ενδεικτικά ορισμένες βάσεις δεδομένων που καλύπτουν την ιατρική βιβλιογραφία.

Αρχικά, η PubMed είναι η μεγαλύτερη διεθνής βιβλιογραφική βάση βιοϊατρικών δεδομένων και χρησιμοποιείται σε διεθνές επίπεδο. Καλύπτει θέματα όλων των τομέων της ιατρικής όπως βιολογίας, φαρμακολογίας, οργάνωσης υπηρεσιών υγείας. Περιλαμβάνει άρθρα από περίπου 4.500 επιστημονικά περιοδικά 100 και πλέον χωρών. Ξεκίνησε από το 1946 και συνεχίζει μέχρι και σήμερα και παραγωγός της είναι η National Library of Medicine. Η PubMed, είναι μια από τις μεγαλύτερες βάσεις δεδομένων αναφορικά με τις επιστήμες υγείας και η πρόσβαση σε αυτή είναι δωρεάν, γεγονός που αποτελεί την πλέον συχνά χρησιμοποιούμενη βάση δεδομένων. Μια αναζήτηση είναι επιτυχείς όταν φέρει αποτελέσματα που ικανοποιούν τις ανάγκες των χρηστών. Οι λογικοί τελεστές (Boolean) AND, OR, NOT, συμβάλλουν θετικά στην αναζήτηση και έτσι η αυξάνεται η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων (Γαλάνης, 2013). Η αναζήτηση είναι απλή και σύνθετη για να μπορεί ο κάθε χρήστης να χρησιμοποιήσει τη φυσική γλώσσα ή την επιστημονική, ανάλογα με τις ικανότητες του. Ακόμη, υπάρχουν κάποιοι περιορισμοί που εμφανίζονται στην αριστερή στήλη της σελίδας και βοηθούν στην πληρέστερη εμφάνιση των αποτελεσμάτων για το θέμα που επιθυμεί ο ενδιαφερόμενος. Οι περιορισμοί αυτοί αφορούν π.χ. τα άρθρα που δίνουν πλήρες κείμενο, χρονικούς περιορισμούς (πχ τα τελευταία 5 χρόνια) και επιλογή

συγκεκριμένης επιστήμης, ώστε να είναι πιο συγκεκριμένα τα αποτελέσματα του με βάση την αναζήτηση που κάνει.

Προχωρώντας, η Medline, έχει και αυτή την δική της αξία, αφού σε αυτή τη βάση συμμετέχουν πολλοί άνθρωποι με σκοπό την ευρετηρίαση του περιεχομένου. Η βάση Medline, είναι ένα συλλογικό προϊόν μιας μικρής ομάδας ατόμων οι οποίοι ασχολούνται με αυτό πάνω από 30 χρόνια, με περισσότερα από 4000 περιοδικά που δημοσιεύουν πληροφορίες σχετικά με τις αιτίες, την πρόληψη και την θεραπεία ασθενειών. Υπάρχουν δώδεκα θεματικές ενότητες που προέρχονται από ελεγχόμενο λεξιλόγιο με περισσότερες από 10.000 επικεφαλίδες ιατρικών θεμάτων. Επειδή η κάλυψη του είναι ευρεία μπορεί να θεωρηθεί ως ο δείκτης της παγκόσμιας ιατρικής βιβλιογραφίας όπου περιέχει άρθρα βιοιατρικών περιοδικών. Η συγκεκριμένη βάση θεωρείται ένα σημαντικό εργαλείο για την αξιολόγηση της επιστήμης της υγείας. Η Medline είναι η πιο οργανωμένη βάση δεδομένων. Ένα αρνητικό στοιχείο της, είναι ότι δεν διαθέτει τα πλήρη κείμενα των άρθρων, αλλά αναφορές στην ιατρική βιβλιογραφία συνήθως με περιλήψεις (Assoc, Katcher, 2007).

Ακόμη, η SCOPUS, αποτελεί βιβλιογραφική βάση του Elsevier, και ο χρήστης μπορεί να κάνει ταυτόχρονη αναζήτηση και να εντοπίσει το πλήρες κείμενο κάποιου άρθρου, αν υπάρχει συνδρομή από τη βιβλιοθήκη. Στη μεγάλη πλειοψηφία της βάσης, τα διαθέσιμα άρθρα, έχουν χαρακτηριστεί ως υψηλού περιεχομένου άρθρα (peer review articles). Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της βάσης, αποτελεί επίσης η σελίδα προβολής των παραπομπών (citation overview), που παρουσιάζεται δίπλα από τον τίτλο κάθε άρθρου ο αριθμός των βιβλιογραφικών αναφορών που έχουν κάνει σε αυτό άλλοι συγγραφείς ανά έτος. Η βάση αυτή, περιλαμβάνει τις αναφορές άρθρων επιστημονικών περιοδικών και καλύπτει όλους τους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας. Ξεκίνησε από το 1823 και συνεχίζει μέχρι και σήμερα με περισσότερες από 53 εκ. εγγραφές και 5.000 τίτλους στη συλλογή της. Επίσης, να σημειωθεί και η Social Sciences Citation Index που περιλαμβάνει διεθνή βιβλιογραφία σχετικά με ανθρωπολογία, εγκληματολογία, επικοινωνία, επιχειρήσεις, εκπαίδευση, περιβάλλον, επιστήμη πληροφόρησης, βιβλιοθηκονομία, νομική, φιλοσοφία, πολιτικές επιστήμες, πολιτική της υγείας, ψυχιατρική, ψυχολογία, δημόσια υγεία και κοινωνιολογία. Η βάση ξεκίνησε από το 1900 έως και σήμερα, με παραγωγό τον Thomson Reuters και διατίθεται μέσω της Web Of Science.

Το 1985 αρχίζει το πρόγραμμα ΕΚΤ- Δημιουργία Συλλογικού Καταλόγου Περιοδικών. Η βάση διατίθεται online αλλά η χρήση της στην αρχή ήταν ελάχιστη. Έτσι έγινε μια απόπειρα για την αξιοποίηση της βάσης του Συλλογικού καταλόγου περιοδικών

ως εργαλείο για την online παραγγελία τεκμηρίων από περιοδικά που εντοπίζονται σε συλλογές άλλων βιβλιοθηκών . Σε πρώτο στάδιο εγκαθίσταται στη βιβλιοθήκη του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και μετά στη βιβλιοθήκη του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος». Οι δυο βιβλιοθήκες συνδέονταν με έναν κεντρικό υπολογιστή του ΕΚΤ όπου είναι ενσωματωμένη η βάση Συλλογικού Καταλόγου. Με βάση το παραπάνω ξεκινάει και η πρώτη προσπάθεια διαδανεισμού στην Ελλάδα. Ήλο αυτό το δοκιμάστηκε για έξι μήνες περίπου χωρίς να επεκτείνεται και σε άλλες βιβλιοθήκες. Βασικός παράγοντας που δεν προχώρησε το εγχείρημα ήταν η ανυπαρξία τεχνολογικής υποδομής.

Τέλος, ο Οραc (Open Public Access Catalogue) είναι ένα περιβάλλον αναζήτησης δεδομένων ενός αυτοματοποιημένου συστήματος όπου περιλαμβάνει βιβλιογραφικές πληροφορίες για το υλικό που διαθέτει η βιβλιοθήκη και το κάνει προσβάσιμο στο κοινό. Στόχος του Οραc, είναι οι χρήστες και οι ερευνητές να αναζητούν πληροφορίες που χρειάζονται, ακόμη και αν η αναζήτηση τους δεν είναι πλήρης και γνωρίζουν ελάχιστα στοιχεία του τεκμηρίου, πχ μόνο το όνομα του συγγραφέα.

Εν κατακλείδι, η βιβλιοθήκη έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να χτιστούν πολλών ειδών υπηρεσίες από πολλούς παρόχους. Η ίδια έχει την δυνατότητα να προσφέρει ποικίλες υπηρεσίες και άλλοι φορείς είναι σε θέση να προσφέρουν επιπλέον υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας με δωρεάν πρόσβαση σε όλους (Καπιδάκης, 2014). Για να μπορέσει και η νοσοκομειακή βιβλιοθήκη του 424 να έχει πρόσβαση σε ποικίλες βάσεις δεδομένων, χρειάζεται συνεργασία μεταξύ άλλων βιβλιοθηκών αλλά και οικονομική ενίσχυση για να καλύψει τις ετήσιες συνδρομές που απαιτούνται.

4.1.2 Ανθρώπινο Δυναμικό

Κάθε βιβλιοθήκη για να είναι πετυχημένη και βιώσιμη, εκτός από τις υπηρεσίες που θα προσφέρει στο κοινό, πρέπει και το προσωπικό της να είναι εξειδικευμένο και να κατέχει αρκετές γνώσεις. Το προσωπικό της βιβλιοθήκης αποτελεί τον ενδιάμεσο κρίκο στην διαδικασία της πληροφόρησης, αφού είναι αυτό που αναπτύσσει τις διαδικασίες πρόσβασης και ανάκτησης της πληροφορίας (Μουστάκα, 2008).

Το προσωπικό που απασχολεί μια βιβλιοθήκη είναι εξειδικευμένοι βιβλιοθηκονόμοι που έχουν ήδη το πτυχίο της ή κάποιο μεταπτυχιακό σχετικά με τον κλάδο και έχουν τις απαραίτητες γνώσεις που απαιτεί το επάγγελμα. Λόγω των πολλών τμημάτων

που καλύπτει μια βιβλιοθήκη, οφείλει να έχει και τον ανάλογο αριθμό προσωπικού ώστε να υπάρχει σε κάθε τμήμα τουλάχιστον ένας βιβλιοθηκονόμος.

Προχωράμε με το προσωπικό που πρέπει να υπάρχει στο τμήμα Επεξεργασίας Υλικού, όπου δεν μπορεί να είναι άλλοι από τους βιβλιοθηκονόμους που ασχολούνται με την καταλογογραφήση και ταξινόμηση του υλικού ακολουθώντας συγκεκριμένα πρότυπα και κανόνες. Λόγω του μεγάλου όγκου τεκμηρίων στις μεγάλες βιβλιοθήκες υπάρχουν τουλάχιστον δυο άτομα ώστε να προχωράει πιο γρήγορα η διαδικασία και να μπορεί να φτάσει το βιβλίο στο ράφι εγκαίρως.

Ακόμη, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και ο βιβλιοθηκονόμος στο Γραφείο Εξυπηρέτησης Χρηστών, όπου κατευθύνει τον χρήστη σχετικά με τον εντοπισμό ενός τεκμηρίου και την διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί. Το άτομο που καλύπτει αυτή τη θέση είναι αρμόδιο και για τον διαδανεισμό μεταξύ των βιβλιοθηκών σε περίπτωση που δεν υποστηρίζεται από κάποιο άλλο γραφείο η ενέργεια αυτή αλλά και η απάντηση σε online αιτήσεις-ερωτήματα που θίγουν προτεινόμενοι χρήστες.

Κυρίως για τις βιβλιοθήκες που υπάγονται σε κάποιο εκπαιδευτικό Ίδρυμα (ΑΕΙ-ΤΕΙ), είναι καθοριστικής σημασίας η ύπαρξη ατόμων στο γραφείο Θεματικής Βιβλιογραφικής Υποστήριξης. Εκεί απευθύνονται φοιτητές ή καθηγητές όταν πρέπει σε μια εργασία τους να καταγράψουν τις πηγές που χρησιμοποίησαν για την εργασία τους. Είναι μια διαδικασία αρκετά βατή, αν ο χρήστης εκπαιδευτεί σωστά και ακολουθήσει τα πρότυπα που έχουν καθιερωθεί για την σύνταξη βιβλιογραφίας (π.χ. πρότυπο MLA).

Επιπλέον, σημαντική είναι η παρουσία πληροφορικών αφού εκείνοι γνωρίζουν καλά το σύστημα που έχει εγκατασταθεί στη βιβλιοθήκη οπότε όταν υπάρχει κάποιο κώλυμα, επεμβαίνουν με διάφορες εργασίες και επιδιορθώνουν το θέμα. Ακόμη, λόγω ύπαρξης υπολογιστικών συστημάτων στο εσωτερικό της βιβλιοθήκης είναι ένας ακόμη σημαντικός λόγος για την πρόσληψη τους. Βιβλιοθηκονόμοι κάθε χρόνο ολοκληρώνουν τις σπουδές τους και αναζητούν μια θέση σε μια βιβλιοθήκη αλλά λόγω της οικονομικής κατάστασης μένουν εκτός. Είναι σημαντικό να κατανοηθεί η αναγκαιότητα ύπαρξης τέτοιων ατόμων αφού είναι οι μόνοι που μπορούν να σταθούν σε μια βιβλιοθήκη και να “υπηρετήσουν” σωστά τις αρμοδιότητές τους.

Σύμφωνα με όλα τα παραπάνω που αναφέρθηκαν για το προσωπικό, γίνεται κατανοητό πως όλες οι βιβλιοθήκες, έτσι και αυτή του 424 ΓΣΝΕ, οφείλει να στελεχωσει τα τμήματα της βιβλιοθήκης με έμπειρους ανθρώπους που γνωρίζουν καλά την ειδικότητά

τους. Στη συνέχεια, ακολουθεί η εκπαίδευση που πρέπει να έχουν τόσο το προσωπικό όσο και οι χρήστες που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης για να αξιοποιούνται καλύτερα.

4.1.3 Εκπαίδευση Προσωπικού

Παράλληλα με το ανθρώπινο δυναμικό, βρίσκεται η εκπαίδευση των χρηστών αλλά και των επαγγελματιών που βρίσκονται στο χώρο με στόχο την εξοικείωση τους με τις πληροφοριακές πηγές, την διαχείριση και την αξιολόγηση τους. Οι βιβλιοθηκονόμοι και η βιβλιοθηκονομία έχουν αλλάξει με την ανάπτυξη και τη χρήση των πληροφοριών.

Όταν άρχισαν να χρησιμοποιούνται οι υπολογιστές, η χρήση τους στην αρχή ήταν η παραγωγή έντυπων δημοσιευμάτων όπου οι άνθρωποι απλά τα δημιουργούσαν πάνω σε αυτό το μέσο. Αργότερα, ο υπολογιστής εντάχθηκε πιο έντονα και στον εργασιακό μας χώρο. Ιδιαίτερα στις βιβλιοθήκες όπου οι περισσότερες εργασίες γινόντουσαν μέσω αυτού. Αυτό που πρέπει να συνειδητοποιήσει ο κόσμος είναι ότι στην εποχή μας οι βιβλιοθηκονόμοι διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην πρόσβαση και στην εφαρμογή γνώσης (Crockett and Watanabe, 2018). Οι δεξιότητες για τους βιβλιοθηκονόμους χωρίζονται σε επαγγελματικές (professionals skills) και προσωπικές (personal skills) ώστε να είναι σε θέση να ξεχωρίζει τις πληροφορίες στη κατηγορία όπου ανήκουν. Οι επαγγελματικές περιλαμβάνουν λειτουργικό γραμματισμό, επιστημονικό αλφαριθμητισμό, πληροφοριακό γραμματισμό και πολιτιστική παιδεία. Όσον αφορά την εκπαίδευση του προσωπικού του νοσοκομείου υπάρχουν συγκεκριμένες ενέργειες που πρέπει να γίνουν. Οι μέθοδοι εκπαίδευσης διακρίνονται σε αυτές που εφαρμόζονται στην εργασία (on the job training) και σε αυτές που γίνονται εκτός (of the job) (Σαρμανιώτης, 2012). Το κυριότερο από όλα είναι ότι το άτομο που θα κατευθύνει τις δραστηριότητες αυτές, να συμμετέχει κιόλας στην ομάδα εκπαίδευσης και να κατέχει έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές για εξατομικευμένη εξάσκηση. Αυτές οι εκδόσεις περιέχουν ενημερωμένες πληροφορίες που έχουν σχεδιαστεί από ειδικούς για τις ανάγκες του προσωπικού. Ένα Internet, είναι ένα δίκτυο ιδιωτικών υπολογιστών το οποίο είναι ελεύθερο για τους βιβλιοθηκονόμους. Το περιεχόμενό του καθορίζεται από τις ανάγκες και τους εκάστοτε σκοπούς της βιβλιοθήκης. Ένα αξιόπιστο και καλό Internet, μπορεί να συμβάλει θετικά στη καλλιέργεια μάθησης σε έναν οργανισμό και στη παροχή ευκαιριών για τη δημιουργία νέων γνώσεων. Επιπλέον, η ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης είναι ένας ακόμη τρόπος εκπαίδευσης του προσωπικού, μιας και όλοι μπαίνουν σε αυτή. Μέσω της ιστοσελίδας, το άτομο μπορεί να ανταλλάσσει πληροφορίες

με άλλες βιβλιοθήκες –ίδιου ή και άλλου αντικειμένου- αλλά και με κέντρα πληροφοριών. Ορισμένες από τις λειτουργίες της ιστοσελίδας επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα την εκπαίδευση των βιβλιοθηκονόμων και την εξέλιξη τους σχετικά με τη πρόσβαση τους σε βάσεις και ηλεκτρονικές δημοσιεύσεις. Οι βιβλιοθήκες έχουν πρόσβαση στις περισσότερες βάσεις ιδιαίτερα αν συνεργάζονται κιόλας με κάποια βιβλιοθήκη. Ακόμη, η επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου συμβάλλει στην εξοικείωση του ατόμου με τον υπολογιστή αλλά και στην ανταλλαγή ιδεών και προτάσεων που μπορεί να έχουν οι βιβλιοθήκες μεταξύ τους. Το άτομο βλέπει τον τρόπο οργάνωσης του καταλόγου και είναι σε θέση να αντλήσει χρήσιμο και καινούριο υλικό που ενδεχομένως να μην βρίσκεται στη συλλογή της βιβλιοθήκης που εργάζεται. Η ηλεκτρονική εκπαίδευση ή αλλιώς Τηλε-εκπαίδευση, έχει και αυτή την αξία της. Η απομακρυσμένη εκπαίδευση είναι η καλύτερη μέθοδος για την ενημέρωση νέων πληροφοριών και μέσων. Για την εκπαίδευση τους λαμβάνονται υπόψη κάποια κριτήρια, όπως είναι ο χρόνος. Οι ώρες εργασίας και οι ελεύθεροι βιβλιοθηκονόμοι, η συμμετοχή και το περιεχόμενο είναι παράγοντες που συμβάλλουν στη διαμόρφωση του χρονοδιαγράμματος. Έτσι ο προϋπολογισμός είναι καθοριστικός για τον σχεδιασμό και την στελέχωση αυτού του προγράμματος. Ενδεχομένως, οι ενημερώσεις να γίνονται σε άλλες χώρες και να πρέπει κάποιοι να ταξιδέψουν. Επίσης, οι διάφοροι εκπαιδευτές που θα βρίσκονται εκεί για την εκπαίδευση του προσωπικού πρέπει και αυτοί να πληρωθούν. Τέλος, μπορεί όλο αυτό το εγχείρημα να είναι ακριβό, αλλά οι δαπάνες θα επιστραφούν με τις αυξημένες υπηρεσίες και με την άνοδο της ικανοποίησης των χρηστών.

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση δείχνει διάφορες μελέτες που έχουν γίνει τόσο στον ακαδημαϊκό χώρο όσο και στο νοσοκομειακό με κύριο σκοπό να διερευνήσουν την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης στο ιατρικό προσωπικό του νοσοκομείου. Οι Lyon and Gilbert (1998), αποκαλύπτουν ότι υπάρχει ικανοποίηση των χρηστών από τις αναζητήσεις βιβλιογραφίας από την βιβλιοθήκη για λογαριασμό τους. Στην Ελλάδα δυστυχώς δεν εφαρμόζονται προγράμματα εκπαίδευσης προσωπικού. Όμως κρίνεται αναγκαία η ανάπτυξη ενός μοντέλου εκπαίδευσης χρηστών αφενός και αφετέρου ενός έγκυρου εργαλείου ώστε να μπορούν οι βιβλιοθηκονόμοι να αξιολογήσουν πιο εύκολα τις επιδράσεις του (Lyon and Gilbert, 1988). Μετά από όλα αυτά, οι βιβλιοθήκες που εργάζονται σε χώρους υγείας, οφείλουν να παρέχουν στους επαγγελματίες του χώρου έγκυρες και άμεσες πληροφορίες και να υποστηρίζουν την ερευνητική και κλινική δραστηριότητα τους (Λάππα, 2007).

Σύμφωνα με όλα τα παραπάνω, αυτό που πρέπει να γίνει στη δική μας περίπτωση είναι το πιθανό προσωπικό που θα εργαστεί σε αυτή τη βιβλιοθήκη να γνωρίζει βασικά πράγματα και προγράμματα στον Υπολογιστή (π.χ. word,excel), το μορφότυπο Marc, το λογισμικό Koha, να ακολουθήσει μια πολιτική καταλογογράφησης και εκπαιδευτεί σωστά για την εισαγωγή βιβλιογραφικών εγγραφών στον κατάλογο.

4.1.4 Εκπαίδευση Χρηστών

Οι αιτίες εκπαίδευσης των χρηστών ποικίλλουν. Αρχικά η ανάπτυξη νέων τεχνολογικών μέσων επιβάλλει στα άτομα να ξέρουν πώς να χειριστούν έναν υπολογιστή και να είναι σε θέση να περιηγηθούν στο web, στον κατάλογο μιας βιβλιοθήκης, έτσι ώστε να εντοπίσουν την πληροφορία που θέλουν. Ακόμη, σχεδόν καθημερινά προστίθενται νέες ηλεκτρονικές πηγές, που ενδεχομένως η βιβλιοθήκη να πληρώνει συνδρομή ή να ξεκίνησε μια καινούργια συνεργασία, οπότε αυτό σημαίνει αμέσως ότι ο χρήστης χρειάζεται εξοικείωση με τις καινούριες πηγές. Κοντά σε αυτό, ο αυξανόμενος όγκος των πληροφοριών που δημοσιεύονται σε ηλεκτρονική μορφή κάνει πιο δύσκολη τη ζωή των χρηστών, αφού δυσκολεύονται όλο και περισσότερο να βρουν αυτό που θέλουν. Οι ικανότητες των χρηστών διαφέρουν δραματικά εντός της βιβλιοθήκης, τόσο από γνώσεις Η/Υ μέχρι την άγνοια τους για την χρήση ενός ευρετηρίου (Γλωσσιώτης, 2004). Σύμφωνα με την έρευνα της Τσαλαπατάνη και Καλογεράκη (2008), το 93% βελτιώνεται όσο εκπαιδεύεται σχετικά με τις πηγές. Για τα αποτελέσματα της έρευνας εστάλησαν 44 ερωτηματολόγια σε αντίστοιχες νοσοκομειακές βιβλιοθήκες της Αθήνας και της περιφέρειας εκ των οποίων απάντησαν οι 27, ποσοστό ανταπόκρισης 61%. Το ίδιο ποσοστό αποκτά σιγά-σιγά την ικανότητα να ανακτά μόνο του το άτομο τις πληροφορίες που θέλει. Αντίθετα, το 87% μειώνει σημαντικά τον χρόνο αναζήτησης του και τέλος το ίδιο ποσοστό μειώνει σημαντικά τον χρόνο του βιβλιοθηκονόμου, όπου αφιερώνει χρόνο σε κάθε χρήστη για να τον βοηθήσει. Στην ιδέα έρευνα, έχουν εντοπιστεί και κάποια εμπόδια που προκύπτουν στην παροχή εκπαίδευσης των χρηστών. Ένα από αυτά είναι η έλλειψη προσωπικού που στις μέρες μας δεδομένου της οικονομικής κατάστασης της χώρας δυσκολεύει την πορεία του επαγγέλματος. Το δεύτερο εμπόδιο που εντοπίστηκε είναι ότι ακόμη και όταν υπάρχει προσωπικό στη βιβλιοθήκη, δεν έχουν όλοι οι βιβλιοθηκονόμοι εκπαιδευτικές δεξιότητες. Τέλος, κάποιοι θεωρούν ότι δεν είναι απαραίτητη η εκπαίδευση των χρηστών, υποβαθμίζοντας με αυτό τον τρόπο –ξανά- το επάγγελμα του βιβλιοθηκονόμου.

Υπάρχουν συγκεκριμένοι μέθοδοι για την εκπαίδευση τους (Καλογεράκη και Τσαλαπατάνη, 2008) : η ατομική εκπαίδευση, η ομαδική εκπαίδευση και η εκπαίδευση μέσω σεμιναρίων. Έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σε αρκετές νοσοκομειακές βιβλιοθήκες συμπέραναν ότι είναι καλύτερη η ατομική εκπαίδευση και σημαντική η παροχή οδηγιών από τους ιατρικούς βιβλιοθηκονόμους. Τα αποτελέσματα από την εκπαίδευση τους στο τέλος είναι θεαματικά και η εξοικείωση τους με τις πηγές βελτιώνεται. Με αυτό τον τρόπο μειώνεται ο χρόνος αναζήτησης της πληροφορίας αλλά και του

βιβλιοθηκονόμου. Στο 17ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών το 2008, μια έρευνα που παρουσιάστηκε από την Καλογεράκη Ελένη και Τσαλαπατάνη Ειρήνη, δείχνει ότι το 37% των βιβλιοθηκών δεν παρέχουν καμία εκπαίδευση προς τους χρήστες. Το 93% των νοσοκομειακών βιβλιοθηκονόμων αναζητά την βιβλιογραφία για χάρη των χρηστών , ενώ τέλος, το 78% των βιβλιοθηκών δεν αναφέρει καθόλου τη συμμετοχή του βιβλιοθηκονόμου, κάτι που είναι απογοητευτικό και μειώνει την αξία του επαγγέλματος. Η βιβλιογραφική εκπαίδευση θα βοηθήσει τους χρήστες να είναι γνώστες της πληροφορίας(information literate), δηλαδή θα μπορούν να αναγνωρίζουν τις πληροφοριακές τους ανάγκες, να εντοπίσουν, να αξιολογήσουν και έπειτα να χρησιμοποιήσουν την πληροφορία. Για την βιβλιοθήκη, η εκπαίδευση χρηστών σημαίνει αύξηση της χρήσης των πόρων της, συμπεριλαμβανομένων των πόρων της συλλογής καθώς και την κατάρτιση της επάρκειας τους στη χρήση των πόρων της. Όταν οι βιβλιοθηκονόμοι ασχολούνται με πληροφορίες, ασχολούνται με θέματα, μορφές και συλλογές. Σε μια κοινωνία της γνώσης απαραίτητο είναι να ασχολούνται και με τους ανθρώπους. Η συνεργασία, η κριτική σκέψη, η πρωτοβουλία και η ομαδική μάθηση είναι χαρακτηριστικά της κοινωνίας της γνώσης. Στην εποχή της γνώσης οι βιβλιοθηκονόμοι ασχολούνται με τους ανθρώπους διότι μέσα στο μυαλό τους βρίσκεται η γνώση(Dastgerdi,2009). Όλα τα μέσα ενημέρωσης, κανάλια επικοινωνίας και τεχνικές ανάκτησης χρησιμοποιούνται στη διαχείριση της γνώσης, μαζί με την προσωπική αλληλογραφία, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και τις βάσεις δεδομένων (Afshar and Nozari,2006). Όλες αυτές οι δεξιότητες θα είναι χρήσιμες μόνο αν κυριαρχεί η κουλτούρα της γνώσης στις βιβλιοθήκες (Dastgerdi, 2009).

Συνοψίζοντας όλα τα παραπάνω που αναφέρονται στην εκπαίδευση προσωπικού-χρήστη, παρατίθεται ένα παράδειγμα που είχε επιτυχία όταν πραγματοποιήθηκε και κάνει σαφές την εκπαίδευση των δυο αυτών ομάδων ώστε οι βιβλιοθήκες να συνεχίσουν το σημαντικό τους έργο.

Το Abington Memorial Hospital είναι ένα μη κερδοσκοπικό νοσοκομείο το οποίο εξυπηρετεί ανθρώπους από την επαρχία της Φιλαδέλφειας. Το συγκεκριμένο νοσοκομείο έχει μια ισχυρή εκπαιδευτική αποστολή, παρέχοντας μεταπτυχιακή ιατρική εκπαίδευση σε σχολές της περιοχής. Ο βιβλιοθηκονόμος της βιβλιοθήκης για να μην κλείσει, ξεκίνησε ένα πρόγραμμα βιβλιογραφίας (LATCH-Literature Attached to Chart). Το πρόγραμμα αυτό εμφανίστηκε το 1975, και θα επέτρεπε να ανταποκριθεί στις ανάγκες πληροφόρησης των νοσηλευτών οι οποίοι σπάνια επισκέπτονταν τη βιβλιοθήκη. Για να έχει επιτυχία όλο αυτό, ο βιβλιοθηκονόμος ζήτησε βοήθεια από τους διαχειριστές του νοσοκομείου. Η διοίκηση

του νοσοκομείου στήριξε όλη αυτή τη προσπάθεια και έτσι η βιβλιοθήκη κατάφερε να δημιουργήσει μια συλλογή περιοδικών με νοσηλευτικές ειδικότητες. Στη συνέχεια, ο βιβλιοθηκονόμος πραγματοποίησε μαθήματα στους διαχειριστές του νοσοκομείου και προωθήθηκε το πρόγραμμα σε δυο ακόμη νοσηλευτικές μονάδες. Προκειμένου να εκπαιδεύσει το προσωπικό και τους εκπαιδευτές νοσηλευτών σχεδίασε μια φόρμα αίτησης LATCH, χρησιμοποιώντας κάποιους κλάδους της ιατρικής. Κατά τη διάρκεια εκμάθησης του προγράμματος οι νοσηλευτές εξέφρασαν ενθουσιασμό και ευχαρίστηση που η βιβλιοθήκη θα εξυπηρετούσε τις ανάγκες τους. Η ικανότητα της βιβλιοθήκης να καλύπτει τα αιτήματα των χρηστών συμπληρώθηκε από τους πόρους μιας τοπικής κοινοπραξίας βιβλιοθηκών. Η φόρμα που δημιουργήθηκε ρωτούσε τους χρήστες για την καταλληλότητα της υπηρεσίας και αν επιθυμεί ο πελάτης να την ξαναχρησιμοποιήσει. Η αξιολόγηση έδειξε ότι το πρόγραμμα πέτυχε και επεκτάθηκε σε όλες τις νοσηλευτικές μονάδες.

Η εκπαίδευση λοιπόν, αποτελεί μια κρίσιμη διαδικασία για την βιβλιοθήκη, καθώς αν δεν μάθουν οι ενδιαφερόμενοι να την χρησιμοποιούν σωστά, θα σταματήσουν να την χρησιμοποιούν και έτσι θα ελαχιστοποιηθεί και η λειτουργία της βιβλιοθήκης. Είναι σημαντικό, στη συγκεκριμένη βιβλιοθήκη να ληφθούν υπόψη όλοι οι παράμετροι και να διεκπεραιώσουν σωστά οι μέθοδοι και τα προγράμματα εκπαίδευσης.

4.1.5 Τμήματα Βιβλιοθήκης

Οι Υπηρεσίες και τα Τμήματα μιας βιβλιοθήκης λειτουργούν παράλληλα και η στελέχωση των τμημάτων της πρέπει να γίνεται από άτομα έμπειρα για την καλύτερη λειτουργία τους.

Το πρώτο και πιο σημαντικό τμήμα είναι το *Πληροφοριακό και Δανειστικό* τμήμα, όπου καθορίζει την πολιτική δανεισμού και καλύπτει τις πληροφοριακές ανάγκες των χρηστών. Μια σημαντική ενέργεια που εκτελείται από αυτό το τμήμα, είναι και η βιβλιογραφική εκπαίδευση που παρέχεται στους χρήστες, με στόχο να μάθουν την σωστή συγγραφή μιας εργασίας, με πρότυπα και κανόνες, και ακολουθώντας αξιόπιστες πηγές. Λόγω του όγκου των πληροφοριών στο Διαδίκτυο, συχνά προκαλείται σύγχυση και ο χρήστης δεν αντιλαμβάνεται ποια πληροφορία είναι χρήσιμη και έγκυρη. Επίσης, στο τμήμα αυτό περιλαμβάνεται το αναγνωστήριο, η πρόσβαση στο διαδίκτυο, οι υπηρεσίες φωτοτύπησης και εκτυπώσεων με την χρήση ειδικής κάρτας. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί και το τμήμα *Επιμόρφωσης Χρηστών*, το οποίο οργανώνει εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της βιβλιοθήκης αλλά ενημερώνει τους χρήστες για τα δικαιώματά τους και τις υποχρεώσεις τους που έχουν απέναντι στη βιβλιοθήκη και στην χρήση των τεκμηρίων.

Εν συνεχεία, το τμήμα *Επεξεργασίας Υλικού* κατέχει και αυτό την δυναμική του. Τα άτομα που εργάζονται σε αυτό είναι υπεύθυνα για την καταγραφή του υλικού στα βιβλία εισαγωγής καθώς και για την καταλογογράφηση τους με τους κανόνες AACR2. Παράλληλα, πραγματοποιούν θεματική ευρετηρίαση με βάση τις θεματικές επικεφαλίδες της βιβλιοθήκης του Κογκρέσου (LC) και τα ταξινομεί με την καθοδήγηση του συστήματος Δεκαδικής ταξινόμησης Dewey. Τέλος, κάνουν τις βιβλιογραφικές εγγραφές στον ηλεκτρονικό κατάλογο για να είναι προσβάσιμες μέσω του Opac από το κοινό.

Προχωρώντας, το τμήμα *Περιοδικών και Βάσεων Δεδομένων*, είναι αρμόδιο για την οργάνωση έντυπων και ηλεκτρονικών περιοδικών και για την διαμόρφωση της συλλογής. Ακόμη, αναπτύσσουν την συλλογή με περιοδικά, αποκτούν πρόσβαση σε διάφορες βάσεις δεδομένων μέσω συνδρομών, ελέγχουν την πρόσβαση σε αυτά και την πρόσβαση σε online πηγές.

Άξιο αναφοράς είναι και το τμήμα *Προσκτήσεων* όπου καθορίζει τις παραγγελίες νέου υλικού. Στόχος κάθε βιβλιοθήκης είναι ο συνεχής εμπλουτισμός της συλλογής ώστε να καλύπτει όλες τις ανάγκες των χρηστών όπου καθημερινά αυξάνονται.

Έχοντας αναλύσει τα Τμήματα και τις Υπηρεσίες που υπάγονται σε κάθε βιβλιοθήκη, έτσι θα πρέπει και η συγκεκριμένη του 424 ΓΣΝΕ, να αναπτύξει αυτές τις υπηρεσίες προς όφελος της αλλά και όφελος των ιατρών που θα την χρησιμοποιούν αφού θα έχουν στα χέρια τους αξιόπιστο πληροφοριακό υλικό.

4.2 Οργάνωση Υλικού

Κάθε βιβλιοθήκη, οποίο και αν είναι το θεματικό της υπόβαθρο, οφείλει να οργανώνει και να αναπτύσσει το υλικό της για να ανταποκρίνεται πλήρως στις απαιτήσεις των χρηστών. Για την οργάνωση του υλικού πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα ενδιαφέροντα των χρηστών. Για το λόγο αυτό, η διαχείριση υλικού της βιβλιοθήκης αποτελεί μια εργασία απόδοσης υπηρεσιών προς το κοινό και την εφαρμογή δραστηριοτήτων για ποιοτικότερη χρήση της συλλογής. Η έννοια της οργάνωσης της γνώσης και του υλικού έχει άμεση συνάρτηση με το πεδίο της επιστήμης της πληροφορίας. Στο πεδίο αυτό, εντάσσονται όλες οι λειτουργίες (καταλογογράφηση, ταξινόμηση, θεματική ευρετηρίαση) που θα αναλυθούν παρακάτω. Σύμφωνα με τους Καπιδάκη, Λαζαρίνη και Τοράκη (2015) *“κατά την οργάνωση της πληροφορίας, ο βιβλιοθηκονόμος και ο χρήστης αναζητούν μια έννοια, η οποία αποτελεί σημείο πρόσβασης για την πληροφορία και τη γνώση”*.

Κλείνοντας αυτή την υποενότητα, η οργάνωση του υλικού είναι σημαντική εργασία που πρέπει να γίνει από έμπειρο προσωπικό και χρησιμοποιώντας βιβλιοθηκονομικά πρότυπα. Στην δική μας περίπτωση που το υπάρχον υλικό είναι μόνο ξενόγλωσσα βιβλία και τα περισσότερα από δωρεές, θα χρειαστεί αρκετός χρόνος και για την επιλογή κατάλληλου υλικού.

4.2.1 Καταλογογράφηση

Η οργάνωση των τεκμηρίων αναφέρεται ως βιβλιογραφικός έλεγχος (bibliographic control) σύμφωνα με τους Χριστοδούλου και Τόγια (2015). Κατά τη διάρκεια του βιβλιογραφικού ελέγχου, γίνεται η περιγραφή του υλικού που αναφέρεται ως βιβλιογραφική εγγραφή. Η περιγραφή του τεκμηρίου περιέχει τα φυσικά χαρακτηριστικά του τεκμηρίου όπως τίτλος, συγγραφέας ή θέμα. Όλες οι εγγραφές στο τέλος της περιγραφής τους, οργανώνονται σε μια ενιαία συλλογή που ονομάζεται κατάλογος (Τόγια, Χριστοδούλου, 2015). Υπάρχουν δυο είδη καταλόγων, ο καρτοκατάλογος και ο ηλεκτρονικός κατάλογος (online public access catalogue-Οραc). Και στις δυο περιπτώσεις οι εγγραφές καταγράφονται με τη βοήθεια κωδικών καταλογογραφησης και ταξινόμησης.

Ως κατάλογογραφηση(cataloguing), ορίζεται το σύνολο των ενεργειών που απαιτούνται για την δημιουργία, διαχείριση και διατήρηση ενός καταλόγου βιβλιογραφικών εγγραφών(Τόγια, Χριστοδούλου, 2015). Ο ορισμός είναι γενικός και αφορά και τα δυο είδη των καταλόγων που αναφέρθηκαν.

Το πρώτο στάδιο είναι η διαδικασία της περιγραφικής καταλογογράφησης. Εκεί γίνεται η περιγραφή των φυσικών χαρακτηριστικών του τεκμηρίου και ορίζονται τα σημεία πρόσβασης (access point) όπου η περιγραφική καταλογογραφηση είναι λεπτομερής και στο πρωτότυπο αλλά και στα αντίτυπα ενός τεκμηρίου.

Όλο αυτό γίνεται για να ξεχωρίζει ο χρήστης ή ο βιβλιοθηκονόμος τα έργα του ίδιου συγγραφέα ή τεκμήρια που τυγχάνει να έχουν ίδιο τίτλο. Τα στοιχεία των τεκμηρίων καταγράφονται με βάση τους διεθνείς κανόνες των Αγγλοαμερικανικών Κανόνων Καταλογογράφησης -AACR2 (2^η αναθεωρημένη έκδοση).

Επόμενο στάδιο, είναι τα σημεία πρόσβασης του τεκμηρίου, που αποτελούν τους τρόπους ανάκτησης υλικού. Τα πιο πιθανά σημεία είναι: ο συγγραφέας, ο τίτλος, ο μεταφραστής, οι επιμελητές ή τα ονόματα συλλογικών οργάνων. Στον καρτοκατάλογο τα σημεία πρόσβασης γράφονται στην κορυφή κάθε κάρτας, ενώ στον ηλεκτρονικό κατάλογο είναι κωδικοποιημένοι σύμφωνα με το πρότυπο Marc.

Προχωράμε στην θεματική Καταλογογράφηση(Subject Cataloguing) ή θεματική ανάλυση(Subject Analysis). Στη θεματική καταλογογραφηση γίνεται αναγνώριση του θεματικού περιεχομένου του τεκμηρίου(Τογια, Χριστοδούλου, 2015). Είναι αρκετά σημαντική στα βιβλία αφού πολλοί χρήστες αναζητούν το βιβλίο με βάση το θέμα.

Τα πρότυπα και οι κανόνες της περιγραφικής καταλογογράφησης παραθέτουν οδηγίες για τα στοιχεία που είναι χρήσιμα σε κάποιο τεκμήριο. Και στην περιγραφική

καταλογογράφηση έγινε χρήση των AACR2 όπου εμφανίστηκαν το 1967 σε δυο εκδόσεις, μια για την Βρετανία και μια για τη Βόρεια Αμερική. Από το 1988 έως το 2005, έχουν αναθεωρηθεί και εμπλουτιστεί αρκετές ενότητες τους. Η τελευταία ενημέρωση έγινε το 2005. Καταλογογράφηση πραγματοποιείται και στις σπάνιες συλλογές, όπου είναι μια χρονοβόρα διαδικασία αφού στηρίζεται στην πρωτότυπη καταλογογράφηση. Συνήθως, η δημιουργία τέτοιων εγγραφών αποτελεί έρευνα του καταλογογράφου σε πρωτογενείς πηγές αφού το υλικό είναι μοναδικό (Μπουλαλά, 2000).

Σε αυτό το σημείο να αναφερθεί ότι το νεότερο πρότυπο καταλογογράφησης είναι το RDA όπου βασίστηκε στο FRBRC(Functional, Requirements for Bibliographic Records) FRAD(Functional Requirements for Authority Data). Δημιουργήθηκε το 2010 και επικαιροποιήθηκε το 2013 (Τόγια, Χριστοδούλου,2015).

Έτσι λοιπόν, όταν και εφόσον ξεκινήσει η βιβλιοθήκη τις ενέργειες για την λειτουργία της, θα πρέπει και η ομάδα του προσωπικού να απαρτίζεται από έμπειρους επαγγελματίες καταλογογράφους οι οποίοι θα είναι απόφοιτοι των σχολών Βιβλιοθηκονομίας και θα έχουν γνώση ξένων γλωσσών – τουλάχιστον της αγγλικής-.

Για την βιβλιοθήκη του 424 ΓΣΝΕ, προτείνεται, η χρήση των AACR2 για την καταλογογράφηση του υλικού, διότι είναι αρκετά απλού στην χρήση τους και το εγχειρίδιο παραθέτει παραδείγματα για κάθε τύπο υλικού και για κάθε περίπτωση ώστε να γίνει σωστά (π.χ. βιβλίο με 2 ή 3 συγγραφείς).

4.2.2 Ταξινόμηση

Η ταξινόμηση(classification) στον χώρο της βιβλιοθηκονομίας είναι η τακτοποίηση των τεκμηρίων με μια λογική σειρά, από το γενικό προς το ειδικό. Κύριος σκοπός της ταξινόμησης είναι η ομαδοποίηση των σχετιζόμενων τεκμηρίων ώστε να μπορούν οι χρήστες εύκολα να εντοπίζουν αυτό που επιθυμούν.

Η ταξινόμηση του υλικού μπορεί να γίνει με βάση ορισμένα κριτήρια όπως:

1. Φυσική μορφή τεκμηρίου
2. Μορφή παρουσίασης του περιεχομένου(ποίηση, βιβλιογραφία)
3. Το κοινό που απευθύνεται(ειδικοί, φοιτητές, παιδιά) (Μπώκος,2001)

Η διαδικασία της ταξινόμησης είναι λεπτομερής και μπορεί να βασιστεί στο θέμα του βιβλίου. Είναι ένα από τα βασικά σημεία της διαδικασίας αφού ο χρήστης συχνά αναζητά με αυτό το κριτήριο. Ο επιστήμονας που ασχολείται με την ταξινόμηση για να αποφασίσει το κύριο θέμα, βασίζεται στον τίτλο, στον πρόλογο, σε εξωτερικές πηγές και κάποιες φορές στην εμπειρία του επιστήμονα. Αυτό που απαιτεί μεγάλη προσοχή είναι η περίπτωση βιβλίων που διαπραγματεύονται περισσότερα του ενός θέματα (π.χ. κοινωνικός ρόλος της γυναίκας και γυναίκα γενικά) (Μπώκος,2001).

Η ταξινόμηση υποστηρίζεται σε ταξινομικά συστήματα όπου περιλαμβάνουν μια γενική κατανομή του χώρου της γνώσης σε μεγάλες κατηγορίες. Επίσης, περιλαμβάνονται λεπτομερής πίνακες εξειδικευμένων θεμάτων και υπάρχει ένα ευρετήριο για την καλύτερη προσέγγιση των θεμάτων. Τέλος, η ταξινόμηση γίνεται με βάση τους κανόνες που έχουν καθιερωθεί για την επιλογή και απόδοση της κατάλληλης σημειογραφίας (Μπώκος, 2001).

Η ιστορία των ταξινομικών εργαλείων εμφανίστηκε το 1876, από την Δεκαδική Ταξινόμηση του Melvil Dewey. Το σύστημα σήμερα βρίσκεται στην 23^η έκδοση και είναι διαθέσιμο σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Είναι ένα ιεραρχικό σύστημα, αποτελούμενο από αραβικούς αριθμούς και λατινικά ή ελληνικά γράμματα ανάλογα με τον τίτλο ή τον συγγραφέα του τεκμηρίου. Η οργάνωση του συστήματος γίνεται ανά επιστημονικό κλάδο. Ο σκοπός της ταξινόμησης είναι η ομαδοποίηση των τεκμηρίων για να εντοπίζονται εύκολα από τους χρήστες.

Σημαντικό στοιχείο είναι ότι στη τελευταία έκδοση του Dewey, υπάρχουν έξι βοηθητικοί πίνακες με επιπλέον πληροφορίες που χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με την σημειογραφία των βασικών κλάσεων. Εκτός από πίνακες υπάρχουν δέκα κύριες τάξεις με βάση τις οποίες διαιρείται η γνώση. Οι πίνακες είναι :

- Πίνακας 1 Σταθερές Υποδιαιρέσεις
- Πίνακας 2 Γεωγραφικές Υποδιαιρέσεις
- Πίνακας 3 Υποδιαιρέσεις Λογοτεχνικών έργων
- Πίνακας 4 Υποδιαιρέσεις για επιμέρους γλώσσες
- Πίνακας 5 Φυλετικές και Εθνικές ομάδες
- Πίνακας 6 Γλώσσες

Οι δέκα κύριες τάξεις είναι :

000 Γενικά θέματα

100 Φιλοσοφία-Ψυχολογία

200 Θρησκεία

300 Κοινωνικές Επιστήμες

400 Γλώσσα

500 Φυσικές επιστήμες και Μαθηματικά

600 Τεχνολογία

700 Τέχνες και Διασκέδαση

800 Λογοτεχνία και Ρητορική

900 Ιστορία και Γεωγραφία (Μπώκος,2001).

Το επόμενο σύστημα ταξινόμησης της βιβλιοθήκης του Κογκρέσου (Library of Congress Classification-LCC) εμφανίστηκε το 1897 και είναι ένα απαρηθμητικό (enumerative) σύστημα που αποτελείται από 21 κλάσεις. Οι κλάσεις αυτές υποδιαιρούνται σε υποκλάσεις. Έχει μεταφραστεί σε πληθώρα γλωσσών και χρησιμοποιείται από πολλές βιβλιοθήκες ανά τον κόσμο. Είναι ένα σύστημα αρκετά απλό στη χρήση, διότι οργανώνει την γνώση σύμφωνα με τα θέματα των τεκμηρίων που προκύπτουν. Η απαριθμητική φύση του συστήματος έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη εκτενών ταξινομικών πινάκων οι οποίοι διατίθενται σε 41 τόμους και σε ηλεκτρονική μορφή. Οι ταξινομικοί πίνακες είναι:

A Γενικά έργα

- B** Φιλοσοφία - ψυχολογία – θρησκεία
- C** Βοηθητικές επιστήμες της ιστορίας
- D** Ιστορία: γενικά και ο Παλαιός Κόσμος
- E** και **F** Ιστορία: Αμερική
- G** Γεωγραφία – χάρτες – ανθρωπολογία – αναδημιουργία
- H** Κοινωνικές επιστήμες
- J** Πολιτικές επιστήμες
- K** Δίκαιο
- L** Εκπαίδευση
- M** Μουσική και βιβλία που αφορούν τη μουσική
- N** Καλές τέχνες
- P** Γλωσσολογία και λογοτεχνία
- Q** Επιστήμες (Καπιδάκη, Λαζαρίνη,Τοράκη,2015)

Ένα ακόμη σύστημα ταξινόμησης είναι και το NLMC, όπου εστιάζει στη ταξινόμηση της ιατρικής και των σχετικών επιστημών ώστε να παρέχει η βιβλιοθήκη καλύτερη πρόσβαση στη συλλογή. Διαθέτει χρονοδιαγράμματα ταξινόμησης και ένα ευρετήριο. Το ευρετήριο αποτελείται από ιατρικές θεματικές ενότητες (MeSH). Οι καταχωρήσεις αυτών των ενοτήτων ενημερώνονται κάθε χρόνο για να είναι συνεπής με την τελευταία έκδοση των MeSH. Οι όροι του ευρετηρίου ταξινομούνται με αλφαβητική σειρά. Το σύστημα είναι κατάλληλο τόσο για μεγάλες όσο και για μικρές συλλογές και αποτελείται από 36 κύριες κατηγορίες θεμάτων:

- Προκλινικές Επιστήμες (QS-QZ)
- Γενική Υγεία (W-WB)
- Μεταδοτικές ασθένειες- Ιατρική σε επιλεγμένα περιβάλλοντα (WC-WD)
- Συστήματα αμαξώματος ((WE-WL)
- Ειδικές Περιοχές (WM-WY)

- Ιστορία (19^{ος} αιώνας) (WZ)

Πληροφορίες διαθέσιμες: <https://classification.nlm.nih.gov/>

Συμπερασματικά, έχει αποδειχθεί πως οι βιβλιοθήκες επιλέγουν ως σύστημα ταξινόμησης αυτό που τους εξυπηρετεί περισσότερο με βάση τις γνώσεις τους αλλά και αυτό που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των χρηστών. Με βάση λοιπόν τα παραπάνω, γίνεται κατανοητό ότι μια ειδική βιβλιοθήκη όπως είναι η νοσοκομειακή, χρειάζεται ένα σύστημα ταξινόμησης που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις και στις ανάγκες της συλλογής. Για αυτό λοιπόν, προτείνεται στη βιβλιοθήκη η χρήση του συγκεκριμένου συστήματος NLMC, διότι αναφέρεται στον ιατρικό κλάδο και καλύπτει όλο το φάσμα των ιατρικών επιστημών. Η σημειογραφία του συστήματος στηρίζεται και σε αυτό του LC, οπότε ο βιβλιοθηκονόμος θα έχει πλήρη έλεγχο του συστήματος.

4.2.3 Θεματική Ευρετηρίαση-Θεματικές Επικεφαλίδες ΕΒΕ-Θεματικές Επικεφαλίδες LC

Έχοντας αναλύσει παραπάνω τη διαδικασία της καταλογογράφησης και της ταξινόμησης, σειρά έχει η θεματική ευρετηρίαση καθώς είναι και αυτή μια από τις βασικές λειτουργίες της επεξεργασίας των τεκμηρίων. Για να υπάρξει δυνατότητα αναζήτησης και εντοπισμού της γνώσης, έχουν δημιουργηθεί ευρετήρια που βοηθούν τον χρήστη στην ανάκτηση υλικού. Σύμφωνα με την Κλωνάρη (2012) *“για την υποστήριξη της αναζήτησης, οι περισσότερες βιβλιοθήκες χρησιμοποιούν συστήματα προσιδιασμένης ευρετηρίασης”*.

Στόχος της θεματικής ευρετηρίασης είναι η παραγωγή ενός θεματικού ευρετηρίου του υλικού μιας συλλογής(Μπώκος,2001). *“Η αποτελεσματικότητα ενός θεματικού ευρετηρίου ως μέσου για την ταύτιση και την ανάκτηση των τεκμηρίων, εξαρτάται από μια καλά δομημένη γλώσσα ευρετηρίασης”* (Τσάφου, Χατζημάρη,2007). Γλώσσα ευρετηρίασης είναι ένα ελεγχόμενο και αυστηρά δομημένο σύνολο όρων, που χρησιμοποιείται για την περιγραφή των θεμάτων, τα οποία περιλαμβάνονται στο σύστημα(Μπώκος, 2001). Η θεματική επεξεργασία των πληροφοριών που εμπεριέχονται στα τεκμήρια, αποτελεί κύριο πρόβλημα σε κάθε σύστημα ανάκτησης πληροφοριών. Η θεματική ευρετηρίαση στις ελληνικές βιβλιοθήκες είναι μια δύσκολη εργασία, διότι δεν υπάρχουν βοηθήματα στην ελληνική γλώσσα, αλλά οι επιστήμονες της πληροφόρησης αναγκάζονται να συμβουλευονται ξενόγλωσσα, γεγονός που καθυστερεί τη διαδικασία αν αναλογιστεί κανείς ότι ενδέχεται κάποιος να μην γνωρίζει καλά την αγγλική γλώσσα. *“Ήταν σαφές, ότι η δημιουργία καταλόγου μεμονωμένα από κάθε βιβλιοθήκη, θα οδηγούσε σε σύγχυση της επιστημονικής κοινότητας”*(Τσάφου, Χατζημάρη, 2007).

Τα ευρετήρια χωρίζονται σε κατηγορίες:

- Θεματικά (αλφαβητικά ή συστηματικά)
- Ευρετήρια Συγγραφέων (πρόσβαση σε πληροφορίες για τεκμήρια που αναφέρονται με το όνομα του συγγραφέα)
- Ευρετήρια ονομάτων(πρόσβαση σε ονόματα που αναφέρονται σε τεκμήρια)
- Ευρετήρια τίτλου(πρόσβαση σε τεκμήρια μέσω καταλόγων τίτλων των τεκμηρίων)
- Ευρετήρια αριθμών/κωδικών(πρόσβαση σε πληροφορίες σύμφωνα με αριθμητική ένδειξη, π.χ. ISBN) (Καπιδάκης, Λαζαρίνης, Τοράκης, 2015)

Ανάλογα με την πολιτική που ακολουθεί η βιβλιοθήκη, επιλέγει και τον τρόπο ευρετηρίασης. Πλέον, τα ευρετήρια χρησιμοποιούνται περισσότερο στα αυτοματοποιημένα συστήματα και λιγότερο στην έντυπη μορφή.

Παράλληλα με την θεματική ευρετηρίαση βρίσκονται και οι Θεματικές Επικεφαλίδες της ΕΒΕ. «Ο κατάλογος των *Authorities* της ΕΒΕ, περιλαμβάνει το σύνολο των καθιερωμένων επικεφαλίδων που δημιουργούνται από το τμήμα Καταλόγων της βιβλιοθήκης κατά την επεξεργασία του υλικού. Σήμερα προσμετρούνται 14.000 τίτλοι από όλους τους κλάδους των επιστημών» (Στρατής, 2006). Η δημιουργία του καταλόγου ξεκίνησε το 1978 και η νέα έκδοση πραγματοποιήθηκε το 1991. Το 1992 ακολούθησε η έκδοση του Καταλόγου Καθιερωμένων Ονομάτων Φυσικών Προσώπων. Ο κατάλογος περιλαμβάνει καθιερωμένες μορφές για τις παρακάτω επικεφαλίδες :

- Ονόματα Φυσικών Προσώπων
- Θεματικούς όρους
- Ονόματα Συλλογικών Οργάνων
- Γεωγραφικά Ονόματα
- Ομοιόμορφοι τίτλοι
- Ονόματα ως Θέματα
- Οικογενειακά Θέματα

Αργότερα εκδόθηκε σε CD-ROM μορφή ώστε να μπορούν να το αποκτήσουν όσες βιβλιοθήκες επιθυμούσαν (Στρατής, 2006). Σήμερα, βρίσκονται και σε online μορφή στο διαδίκτυο : <https://www.nlg.gr/>

Προχωρώντας, στις θεματικές επικεφαλίδες συγκαταλέγονται και αυτές της βιβλιοθήκης του Κογκρέσου (LCSH). Οι επικεφαλίδες αυτές έχουν δημιουργηθεί ενημερώνονται από την βιβλιοθήκη του Κογκρέσου. Είναι ένα ελεγχόμενο ευρετήριο θεματικών επικεφαλίδων που χρησιμοποιείται στο πλαίσιο των βιβλιογραφικών εγγραφών. Η πρώτη έκδοση ήταν το 1909 και μέχρι σήμερα φτάνει την 35^η έκδοσή του. Οι LCSH είναι μια αλφαβητική λίστα με επικεφαλίδες που αρχίζουν πάντα με κεφαλαία και εμφανίζονται είτε κανονικά(πχ *Electival Astrology*) είτε με αντίστροφη σειρά (*Surgery, Elective*) (Καπιδάκης, Λαζαρίνης, Τοράκη, 2015).

Για την καλύτερη εφαρμογή τους, έχουν καθιερωθεί και συγκεκριμένοι δείκτες όπου κατευθύνουν τον ενδιαφερόμενο και σε άλλους όρους που ενδεχομένως να τον ενδιαφέρουν. Οι δείκτες αυτοί είναι : UF, BT, NT, RT, SA

Ο δείκτης UF(Used for) δηλώνει σχέση ισότητας μεταξύ των επικεφαλίδων.

Ο δείκτης BT(Broader Term) είναι πιο γενικός όρος και αναπαριστά μια ιεραρχική σχέση ανάμεσα στις επικεφαλίδες. Υποδεικνύει τις πιο γενικές επικεφαλίδες που χρησιμοποιούνται για την διερεύνηση του θέματος.

Ο δείκτης NT(Narrower Term) είναι ο ειδικός όρος και χρησιμοποιείται για την εύρεση πιο εξειδικευμένων επικεφαλίδων.

Ο δείκτης RT(Related Term) είναι ο συσχετιζόμενος όρος όπου βοηθά στον προσδιορισμό σχετικών όρων.

Ο δείκτης SA(See Also), βλέπε επίσης, είναι ο τελευταίος όρος που παρέχει υποδείξεις για την ανακάλυψη πληροφοριών σε άλλες επικεφαλίδες που μπορεί να σχετίζονται με τον αρχικό όρο αναζήτησης (Καπιδάκης, Λαζαρίνης, Τοράκη, 2015).

Τέλος, ένας ακόμη κατάλογος θεματικών επικεφαλίδων εισήχθη το 1960 στην βιβλιοθηκονομία με το όνομα MeSH(Medical Subject Headings) όπου περιέχει επικεφαλίδες της Αμερικανικής Εθνικής Βιβλιοθήκης Ιατρικής (National Library of Medicine-NLM) (Lipscomb, 2000). Ο κατάλογος αυτός συμβάλει στην οργάνωση της ιατρικής γνώσης. Είναι ένα ελεγχόμενο λεξιλόγιο με ιεραρχικές δομές που χρησιμοποιούνται για την αναζήτηση σε βάσεις δεδομένων όπως η MEDLINE/PubMed. Οι όροι του χαρακτηρίζονται ως "ετικέτες" που αντιστοιχούν σε κάθε άρθρο που δημοσιεύεται στη βάση Medline. Οι όροι αυτοί, είναι επίσημες λέξεις ή φράσεις που επιλέγονται για να αντιπροσωπεύσουν συγκεκριμένες βιοιατρικές έννοιες. Επίσης, οι όροι αυτοί ευρετηριάζουν άρθρα συγκεκριμένου θέματος και οργάνωνται ιεραρχικά (Bauman, 2016). Η αναζήτηση γίνεται με δυο τρόπους, 1)fullword: όροι που αναζητούν μέρος μιας λέξης ή φράσης και 2)substring: εγγραφές ενσωματωμένες σε έναν όρο. Πληροφορίες διαθέσιμες: <https://classification.nlm.nih.gov/>

Με βάση όλα τα παραπάνω, είναι ξεκάθαρο πως η βιβλιοθήκη του 424 μπορεί να χρησιμοποιήσει τον τελευταίο κατάλογο θεματικών επικεφαλίδων MeSH, διότι αφορά τον ιατρικό κλάδο και είναι ένας ελεγχόμενος κατάλογος με ιατρικούς όρους.

4.3 Ανάπτυξη Συλλογής

Σύμφωνα με τους ιστορικούς της Ιατρικής, τα κείμενα της αρχαίας ελληνικής Ιατρικής αποτελούσαν την βασική βιβλιογραφία. Αργότερα, θεωρήθηκαν τα πρώτα βασικά εγχειρίδια κλινικής πράξης των γιατρών και χρησιμοποιούνται μέχρι και σήμερα. (Λάππα, 2007). Αξιοσημείωτο είναι ότι το πρώτο σύγγραμμα παθολογίας εκδόθηκε το 1872. Ο ιατρός Sir William Osler, απόφοιτος της ιατρικής σχολής στο Τορόντο του Καναδά, σε συνεργασία με τον βιβλιοθηκονόμο Minnie Wright Blog του Νοσοκομείου Johns Hopkins, συνέγραψαν το σύγγραμμα παθολογίας με τίτλο «The Principles and Practice of Medicine». Το 1872 δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά και έχει αναθεωρηθεί 23 φορές και χρησιμοποιείται μέχρι σήμερα.

Τον 15^ο αιώνα, αρχίζει η ανάπτυξη των ιατρικών συλλογών με βιβλία στις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο. Ήταν συνδρομητικές συλλογές και πρόσβαση είχαν μόνο τα μέλη όπου πλήρωναν για την αγορά των βιβλίων. Σύμφωνα με τον Sir William Osler (1892) *“η στρατηγική ανάπτυξης των ιδιωτικών συλλογών προκάλεσε τη δημιουργία των πρώτων Ιατρικών Βιβλιοθηκών στην Ευρώπη τον 19^ο αιώνα”*.

Η δράση των Ελλήνων ιατρών άρχισε με δυνατή επιστημονική παρουσία. Αυτό επιβεβαιώνεται από την ύπαρξη πολυάριθμων συλλογών όπου συμπεριλαμβάνονται και ξενόγλωσσα περιοδικά (Λάππα, 2007). Πριν το 1836 κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το ιατρικό περιοδικό «Ασκληπιός». Το 1819 δημοσιεύθηκαν αρκετά έντυπα ιατρικά άρθρα. Το περιοδικό Ασκληπιός εκδόθηκε από την Ιατρική Εταιρεία Αθηνών. Αργότερα, το 1936-1988 εκδίδεται το περιοδικό «Ιατρική» με εκδότη τον καθηγητή Ανθρωπολογίας Ιωάννη Κούμαρη. Ακόμη, τα περιοδικά «Διεθνής Οδοντιατρική», « ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ-HIPPCRATE» συντέλεσαν την ιατρική παραγωγή και το σύνολο των ιατρικών δημοσιεύσεων από το 1923, καταχωρούνταν κατά θεματικές ενότητες.

Η ανάπτυξη της συλλογής είναι μια διεργασία που ξεκινάει από την πρώτη μέρα της λειτουργίας της βιβλιοθήκης και έκτοτε δεν σταματάει ποτέ. Η φύση των συλλογών έχει αλλάξει ριζικά καθώς έχουμε εισέλθει στην ψηφιακή εποχή. Οι βιβλιοθήκες έχουν συσχετίσει με τη συλλογή βιβλίων λόγω του όρου «βιβλιοθήκη» που προέρχεται από τα λατινικά liber (βιβλίο) και οι όροι για τη βιβλιοθήκη σε αρκετές γλώσσες βασίζονται στη σύνδεση τους με τα βιβλία (Levine, Clark, Michael, 2014). Τα τελευταία χρόνια οι βιβλιοθήκες έχουν αλλάξει ριζικά τον τρόπο πρόσβασης στο περιεχόμενο τους προς τους χρήστες. Καθώς οι βιβλιοθήκες έγιναν πιο άνετες με τα ηλεκτρονικά περιοδικά, πρόσθεσαν

το JSTOR και αλλά πακέτα περιοδικών διαρκούς πρόσβασης. Επίσης, κατά τη διαδικασία αυτή πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι η βιβλιοθήκη αυτή εξυπηρετεί συγκεκριμένες ανάγκες και το υλικό πρέπει να είναι υψηλής ποιότητας και “ σε θέση άμεσης πρόσβασης όταν επείγεται η πληροφορία” σύμφωνα με τον Γλωσσιώτη(2004).

Συνεχώς το προσωπικό αναζητά καινούργιο υλικό (βιβλία, περιοδικά κ.α.) το οποίο θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες των χρηστών. Για να αναπτυχθεί μια συλλογή πρέπει να ακολουθηθεί η διαδικασία προσκτήσεων. Είναι μια υπηρεσία που διευκολύνει τη βιβλιοθήκη να είναι πιο αποτελεσματική και πλήρως ενισχυμένη. Η συγκρότηση της συλλογής αποτελεί έναν κύκλο δραστηριοτήτων που συνεχώς επαναλαμβάνεται. Το έργο των προσκτήσεων περιλαμβάνει κάποια διαδοχικά στάδια τα οποία είναι α) η παρακολούθηση της εκδοτικής παραγωγής και ο εντοπισμός δημοσιευμάτων που πιθανόν να αφορούν τη βιβλιοθήκη, β) η επιλογή υλικού και γ) η προμήθεια του (Μπώκος, 2001).

Η συνεχής ανανέωση και ενημέρωση της απαιτεί συγκρότηση μιας ομάδας και σωστή οργάνωση. Η ομάδα που συγκροτείται και είναι υπεύθυνη για αυτό το έργο, πρέπει να αξιολογεί το υλικό που εντοπίζει και να είναι σε θέση να κρίνει κατά πόσο ενδιαφέρει τη βιβλιοθήκη.

Εξαιτίας του τεράστιου όγκου πληροφοριών που παράγονται και δημοσιεύονται παγκοσμίως, η βιβλιοθήκη οφείλει να χρησιμοποιεί ορισμένα εργαλεία για την εύρεση του υλικού. Αρχικά, όπως έχει αναφερθεί, όλες οι βιβλιοθήκες σε διεθνές επίπεδο διαθέτουν κατάλογο όπου καταγράφουν τη συλλογή τους. Ο υπεύθυνος λοιπόν που έχει αναλάβει αυτό το έργο θα πρέπει να συμβουλευτεί τους καταλόγους δημοσιευμάτων των βιβλιοθηκών και των εκδοτών. Έπειτα, τα ευρετήρια των παραπομπών και των περιοδικών είναι ένας καλός οδηγός για τον εντοπισμό καινούργιου υλικού. Εν συνεχεία, οι κατάλογοι των κυβερνητικών εκδόσεων αλλά και τα ειδικά εργαλεία εξυπηρέτησης του βιβλιεμπορίου όπου είναι διαθέσιμη στο εμπόριο γνωστή με τον όρο books in print είναι μια καλή πηγή εντοπισμού υλικού. Εργαλεία όπως τα books in print είναι ευέλικτα και αποτελεσματικά (Μπώκος, 2001).

Η ανάπτυξη του διαδικτύου συμβάλει και εδώ θετικά αφού ο διαδικτυακός τόπος Acqweb (<http://aqweb.library.vanderbit.edu/>), προσφέρει πληθώρα εργαλείων και βοηθημάτων για “τον ειδικό της πληροφόρησης που είναι επιφορτισμένος με το έργο ανάπτυξης της συλλογής σύμφωνα με τον Μπώκο, 2001.

Όλες οι βιβλιοθήκες αποκτούν το υλικό τους με τον ίδιο τρόπο ακολουθώντας η κάθε μια τη πολιτική της. *“Η έντυπη και σταθερή μορφή της πολιτικής ανάπτυξης συλλογής είναι ένα απαραίτητο εργαλείο διοίκησης της βιβλιοθήκης και πρέπει να αναθεωρείται τακτικά”* (Γλωσσιώτης, 2004). Για αρχή οι αγορές υλικού είναι η συνηθέστερη μορφή πρόσκτησης υλικού. Οι βιβλιοθήκες είτε αγοράζουν βιβλία από τους εκδότες είτε μεσολαβούν εθνικά η διεθνή πρακτορεία (Μπώκος, 2001). Άλλος τρόπος εμπλουτισμού της συλλογής είναι οι δωρεές όπου γίνεται άμεση προσφορά υλικού στη βιβλιοθήκη. Εν συνεχεία, η ανταλλαγή υλικού γίνεται μεταξύ δυο η και περισσότερων βιβλιοθηκών όπου η μια προμηθεύεται ένα βιβλίο, ανταλλάσσοντας το με ένα τεκμήριο που επιθυμεί η άλλη βιβλιοθήκη. Πιο εύκολα ανταλλάσσονται τεκμήρια που διαθέτουν πολλά αντίτυπα και δεν χρησιμοποιούνται όλα.

Να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι δεν γίνονται όλες οι δωρεές δεκτές. Στη βιβλιοθήκη παραμένουν αυτές που ανταποκρίνονται στο θεματικό πυλώνα που καλύπτει η βιβλιοθήκη. Για την επιλογή λοιπόν του υλικού ακολουθείται και εδώ η πολιτική που έχει ορίσει η βιβλιοθήκη. Για την σωστή επιλογή ο ειδικός πρέπει να εξετάσει κάποιους παράγοντες όπως ο χώρος που θα διατεθεί για το καινούργιο υλικό, οι διαθέσιμοι πόροι που παρέχει η βιβλιοθήκη καθώς και το κοινό που εξυπηρετεί. Τέλος, σημαντικά κριτήρια είναι η γλώσσα των δημοσιευμάτων, η χρονολογία δημοσίευσης και η εγκυρότητα προέλευσης τους (Μπώκος, 2001).

Όσον αφορά την πολιτική προσκτήσεων μιας βιβλιοθήκης, αυτή στηρίζεται στις εξελίξεις και τις τάσεις που υπάρχουν στην επιστημονική κοινότητα. Μια σημαντική εξέλιξη που καθορίζει την πολιτική προσκτήσεων είναι η συνεχόμενη αύξηση της παραγωγικής διαδικασίας και παράλληλα του κόστους απόκτησης του νέου υλικού. « Η αύξηση αυτών σε συνδυασμό με τις περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες των βιβλιοθηκών οδηγεί σε αδυναμία παρακολούθησης της εκδοτικής παραγωγής» (Μπώκος, 2001). Ακόμη, στο πλαίσιο των τάσεων και εξελίξεων υπόκεινται και διάφορες μορφές υλικού και ο τρόπος διάθεσης τους.

Η πολιτική των προσκτήσεων καθορίζεται από τη φύση της ίδιας βιβλιοθήκης αλλά προσαρμόζεται ή εξειδικεύεται από το προσωπικό που εργάζεται σε αυτή. Το τμήμα πρόσκτησης, δέχεται τις παραγγελίες από το επιστημονικό προσωπικό, τις ελέγχει και ελέγχει τις τιμές τους μέσω ηλεκτρονικών βιβλιογραφιών. Επίσης βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία με τους προμηθευτές και επεξεργάζεται τα στατιστικά στοιχεία των παραγγελιών για την εξαγωγή σχετικών συμπερασμάτων. Τα άτομα που εργάζονται στο

τμήμα αυτό, παραλαμβάνουν το υλικό, παραλαμβάνει μεμονωμένους τόμους. Τέλος, συνεργάζεται με το γραφείο δανεισμού και το γραφείο Πληροφόρησης και μεριμνά για τη συγκέντρωση των αντιτύπων των τεκμηρίων (lib.uoc.gr). Στο τμήμα αυτό μεριμνούν για την αντικατάσταση χαμένου υλικού, την απόσυρση υλικού όταν κάτι κρίνεται μη χρήσιμο στη συλλογή, τον σχεδιασμό νέων συλλογών με τη συλλογική λήψη αποφάσεων σε συνεργασία με άλλες βιβλιοθήκες (Wikipedia).

Σε αρκετές βιβλιοθήκες υπάρχουν τεκμήρια που βρίσκονται σε «Κλειστές Συλλογές» και η πρόσβαση σε αυτά απαιτεί αίτηση του χρήστη για τη χρησιμοποίησή του. Συνήθως φυλάσσονται αρχεία σπάνια και αρκετά παλιά όπου λόγω της σπανιότητάς τους και της ιστορικής τους σημασίας απαιτεί ιδιαίτερη προστασία. Για τον λόγο αυτό, τα έντυπα μελετώνται μόνο στο εσωτερικό της βιβλιοθήκης σε χώρους ειδικά διαμορφωμένους με τις κατάλληλες συνθήκες.

Στις ιατρικές βιβλιοθήκες ωστόσο, σύμφωνα με μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε με τον διαμοιρασμό ερωτηματολογίων, διαπιστώθηκε πως το 63.1% η συλλογή τους ξεπερνά τους 500 τίτλους βιβλίων και το 28.9% διαθέτει περισσότερους από 500 τίτλους περιοδικών. Οι ιατρικές βιβλιοθήκες, σε ποσοστό 65% είναι υβριδικές συνδυάζοντας έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό, ενώ το 31.5% διαθέτει μόνο έντυπη μορφή (*Ο ρόλος του ιατρικού βιβλιοθηκονόμου στην Ελλάδα: προκλήσεις και προοπτικές*, Λάμπρα-Χαλεπλιόγλου, 2007).

Ένα παράδειγμα μιας βιβλιοθήκης η οποία ανέπτυξε σταδιακά τη συλλογή της είναι η βιβλιοθήκη Treadwell του Γενικού Νοσοκομείου της Μασαχουσέτης (<http://www.smartcatalogiq.com/en/Catalogs/MGH-Institute-of-Health-Professions/2013-2014/Catalog/Library-Services/Treadwell-Library>) όπου ξεκίνησε το 1847 με ένα μικρό ποσό για την αγορά ιατρικών βιβλίων. Σιγά-σιγά ξεκίνησαν οι χρηματοδοτήσεις και ύστερα η στελέχωση του προσωπικού με έναν βιβλιοθηκονόμο και έναν βοηθό. Σύμφωνα με τον Grace Whiting Myers(1998) μια ιατρική συλλογή πρέπει να διαθέτει περιοδικά οπωσδήποτε στα αγγλικά, γαλλικά και γερμανικά και να καλύπτουν τις εξής θεματικές ενότητες: γενική ιατρική/χειρουργική, εσωτερική ιατρική, ορθοπαιδική, βακτηριολογία, δερματολογία κ.α. Ακόμη, να διαθέτει υλικό ανατομίας και φυσιολογίας, ενημερωμένα συστήματα ιατρικής και χειρουργικής και γενικής παθολογίας. Επιπλέον, να διαθέτει συλλογή βιογραφιών για την ανθρωπότητα, ένα εγχειρίδιο χειρουργικής, ένα σύνολο βιβλίων παιδιατρικής και νοσηλευτικής και ένα καλό, αξιόπιστο λεξικό.

Εν κατακλείδι, η συνειδητοποίηση των δυνατοτήτων εκμετάλλευσης της πληροφορίας που παρέχει το νέο περιβάλλον και οι ανάγκες των χρηστών, καθιστούν επιτακτική την ανανέωση της συλλογής σε τακτά χρονικά διαστήματα με πλήρη υποστήριξη των υπηρεσιών όπου συμβάλλουν στην προαγωγή και παραγωγή γνώσης. Κάθε βιβλιοθήκη αλλά και αυτή που μελετάμε, πρέπει να αναπτύξει τη συλλογή με βάση τις ανάγκες της ιατρικής κοινότητας και να είναι όσο «πλούσια» σε περιεχόμενο γίνεται. Για αυτό προτείνεται η μαζική αγορά βιβλίων με διαπραγματεύσεις προς τα βιβλιοπωλεία για καλύτερες τιμές και πιο γρήγορη παραλαβή. Επίσης, να ακολουθείτε μια πολιτική σχετικά με τις δωρεές ώστε να εντάσσονται στη συλλογή αυτά που αφορούν τον κλάδο της ιατρικής και που θα εξυπηρετήσουν καλύτερα τους πιθανούς χρήστες. Ακόμη, η αγορά ελληνικών περιοδικών και βιβλίων για τους χρήστες που δεν γνωρίζουν τόσο την αγγλική, είναι μια παράμετρος που πρέπει να ληφθεί υπόψη από το επερχόμενο προσωπικό. Με αυτόν τον τρόπο η συλλογή θα καθιστά δυνατή τη δημιουργία μιας σοβαρής βιβλιοθήκης που θα ενδιαφέρει όχι μόνο τους ιατρούς αλλά και το ευρύτερο κοινό της τοπικής κοινωνίας.

4.4 Υλικοτεχνικός Εξοπλισμός

Οι βιβλιοθήκες σε όλο τον κόσμο, ανεξαρτήτως θεματικού αντικειμένου που μπορούν να καλύπτουν διαθέτουν και εμπλουτίζονται με εξοπλισμό ο οποίος διευκολύνει τις εργασίες τους και να αναβαθμίζει την ποιότητα των υπηρεσιών που μια βιβλιοθήκη προσφέρει. Οι υπολογιστές, οι εκτυπωτές, οι προβολείς και οι σαρωτές είναι μερικά από τα μηχανήματα που είναι σημαντικό να βρίσκονται στη βιβλιοθήκη, τόσο για την εξυπηρέτηση του προσωπικού όσο και για το κοινό. Στη συνέχεια του κεφαλαίου θα αναφερθούν αυτοματοποιημένα συστήματα που μπορεί να χρησιμοποιήσει μια βιβλιοθήκη ώστε να είναι πλήρως λειτουργική.

Συνεπώς, θα πρέπει να υπάρξουν χορηγήσεις και κονδύλια ώστε η βιβλιοθήκη να εφοδιαστεί όλον τον απαραίτητο εξοπλισμό που θα την καθιστά ενεργή και χρήσιμη τόσο για το κοινό όσο και για το ίδιο το προσωπικό.

4.4.1 Σύστημα Αυτοματισμού Βιβλιοθήκης

Η στάση των βιβλιοθηκών στο θέμα της τεχνολογίας ήταν ανάλογη με εκείνη των λοιπών μορφών κοινωνικής δραστηριότητας και υπηρεσιών (Μπώκος, 2001). Οι υπολογιστές εδραιώθηκαν στη κοινωνία εξαιτίας του χαμηλού κόστους ως κοινωνικό και ιστορικό γεγονός. Αυτοματοποίηση σημαίνει χρήση μηχανών ή τεχνολογιών για την βελτιστοποίηση της παραγωγικότητας στην παροχή υπηρεσιών. Η αυτοματοποίηση των λειτουργιών στις βιβλιοθήκες έχει δημιουργήσει μια μικρή επανάσταση στις δραστηριότητες της βιβλιοθήκης. Μεγάλο μέρος εργασιών μεταφέρονται πλέον σε ένα μηχάνημα χαμηλού επιπέδου εξοικονομώντας έτσι χρόνο (Kumar and Jasimudeen, 2012). Η αυτοματοποίηση των εργασιών μιας βιβλιοθήκης είναι ζωτικής σημασίας και ο σχεδιασμός (planning) της είναι καθοριστικός.

Ο προγραμματισμός επιτρέπει στη βιβλιοθήκη να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του κοινού. Μέσω του σχεδιασμού εξαρτάται η επιτυχία του έργου αυτοματισμού. Ακολουθεί η φάση της χρηματοδότησης (finance). Οι πόροι που θα δοθούν θα πρέπει να είναι επαρκείς διότι θα δοθούν για αγορά λογισμικού, επίπλων κ.α. Εάν οι πόροι δεν είναι επαρκείς, τότε η βιβλιοθήκη θα πρέπει να επιλέξει ποιες υπηρεσίες προέχουν και θα δοθεί προτεραιότητα στις υπηρεσίες ύψιστης σημασίας (Kumar and Jasimudeen, 2012). Επόμενο στάδιο είναι η προμήθεια (hardware) που είναι ένα από τα πιο σημαντικά βήματα και θα πρέπει να γίνεται αποκλειστικά από έμπειρο προσωπικό. Το προσωπικό της βιβλιοθήκης (staff training) για να είναι πιο αποτελεσματικό στα νέα δεδομένα θα πρέπει να εκπαιδευτεί σωστά σχετικά με τα υπολογιστικά συστήματα για να είναι σε θέση να εξυπηρετήσει τους χρήστες άμεσα. Δίπλα σε αυτό είναι και η εκπαίδευση των χρηστών (user training) για αποδοτικότερες αναζητήσεις στον online κατάλογο και ενημέρωση τους για τα βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος.

Λόγω των οικονομικών διαφορών κάθε χώρας, δεν απέκτησαν όλες οι βιβλιοθήκες πρόσβαση στους υπολογιστές αμέσως. Οι βιβλιοθήκες μεγάλων οργανισμών και πανεπιστημίων γνώρισαν και αξιοποίησαν τις δυνατότητες της τεχνολογίας γρηγορότερα (Μπώκος, 2001). Για να αξιολογήσει μια βιβλιοθήκη τις δυνατότητες της τεχνολογίας στο εσωτερικό της βιβλιοθήκης, έγιναν δοκιμές στις υπηρεσίες του δανεισμού και της καταλογογράφησης που ήταν ανέκαθεν χρονοβόρες και απαιτητικές (Μπώκος, 2001). Η ανάπτυξη των συστημάτων έχει δυο μορφές με πρώτη την ανάπτυξη του λογισμικού και δεύτερη την ανάπτυξη πλήρους συστήματος όπου θα εγκαθίσταται στη βιβλιοθήκη και θα

είναι έτοιμο για χρήση. Τα συστήματα της δεύτερης κατηγορίας έγιναν γνωστό με τον όρο “με το κλειδί στο χέρι(turnkey systems)”(Μπώκος,2001).

4.4.2. Ιστορική Αναδρομή

Μετά το πέρασμα του χρόνου, στη δεκαετία του 70' και αφού οι δοκιμές των υπηρεσιών στα τεχνολογικά εργαλεία είχαν επιτυχία επισημοποιήθηκε η διαδικασία αυτή μέσω των υπολογιστών. Η έννοια του αυτοματισμού επινοήθηκε κατά τον 20^ο αιώνα ως ένα πεδίο των θετικών και κοινωνικών επιστημών όπου ασχολείται με τον έλεγχο διεργασιών και τη διατήρησή τους σε μια συγκεκριμένη κατάσταση. Η αυτοματοποίηση των λειτουργιών μιας βιβλιοθήκης με τη δημιουργία των online καταλόγων, ενθάρρυνε και τους βιβλιοθηκονόμους να εισάγουν νέα δεδομένα μόνο μια φορά σε αντίθεση με το παρελθόν που χρησιμοποιούνταν δελτιοκατάλογοι και κάθε φορά έπρεπε να γράφεις τα στοιχεία του τεκμηρίου. Από τον καιρό που άρχισαν να υπάρχουν βιβλιοθήκες ακόμη και στην αρχαιότητα, όλοι επιθυμούσαν μια οργάνωση στα τεκμήρια τους. Πρώτη προσπάθεια λοιπόν σε αυτό υπήρξαν οι πρώτοι κατάλογοι για να γνωρίζει η εκάστοτε βιβλιοθήκη πόσα τεκμήρια διαθέτει στη συλλογή. Ο κατάλογος τους τότε ήταν μια λίστα όπου αναγράφονταν βιβλιογραφικά στοιχεία όπως τίτλος, συγγραφέας και μια μικρή περίληψη (Θεοχάρους, 2013). Στη συνέχεια εμφανίστηκαν και οι αλφαβητικοί κατάλογοι, όπου πλέον τα τεκμήρια αποθηκεύονται με μια πιο λογική σειρά και ο χρήστης μπορούσε να το εντοπίσει πιο γρήγορα. Όταν εμφανίστηκαν τα ταξινομικά συστήματα, η δεκαδική ταξινόμηση Dewey και το ταξινομικό σύστημα του Library of Congress, LC, οι χρηστές ελαχιστοποίησαν ακόμη περισσότερο τον χρόνο εύρεσης ενός βιβλίου.

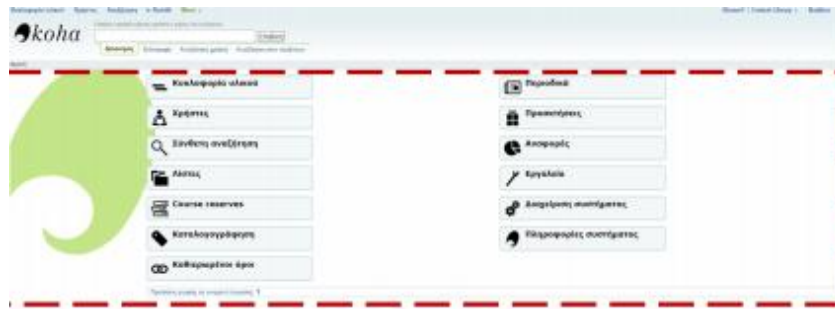
Παράλληλα με την ανάπτυξη των ταξινομικών συστημάτων και αφού ξεπεράστηκε το βιβλίο εισαγωγής ως κατάλογος, εμφανίζεται ο δελτιοκατάλογος (Θεοχάρους, 2013). Στην ιστορία των βιβλιοθηκών χρησιμοποιήθηκαν διάφορα είδη καταλόγων: βιβλιογραφικοί, δελτιοκατάλογοι και online κατάλογοι. Για κάθε βιβλιογραφική εγγραφή χρησιμοποιούνταν ένα δελτίο μεγέθους 7.5x12.5 εκ. . Οι δελτιοκατάλογοι εμφανίστηκαν στις ΗΠΑ στα τέλη το 19^{ου} αιώνα. Στην αρχή οι εγγραφές ήταν χειρόγραφες ενώ στη συνέχεια όταν εμφανίστηκαν οι γραφομηχανές και οι υπολογιστές η διαδικασία εγγραφής ήταν ταχύτερη. Κατά τη δεκαετία του 1960, εισήχθε ο online κατάλογος. Οι πρώτοι online κατάλογοι είχαν λίγες δυνατότητες και 'μιμούνταν τους δελτιοκατάλογους. Ο αριθμός των βιβλιοθηκών με online καταλόγους άρχισε να αυξάνεται και έτσι αναπτύχθηκαν ολοκληρωμένα συστήματα βιβλιοθηκών (ILS). Στη δεκαετία του 70' εμφανίζονται και τα πρώτα αυτοματοποιημένα συστήματα τα οποία συμβάλλουν στη ταχύτερη επεξεργασία δεδομένων. Οι διαδικασίες της καταλογογράφησης, πρόσκτησης, παραγγελιών και δανεισμού είναι πλέον πιο γρήγορες

Το 1901, η βιβλιοθήκη του Κογκρέσου διέθεσε έτοιμα δελτία στις αμερικανικές βιβλιοθήκες γεγονός που συνέβαλε στην εξάπλωση του δελτικοκαταλόγου. Σχεδόν έναν αιώνα διήρκησε η ύπαρξη του δελτικοκαταλόγου. Όλα άλλαξαν με την αυτοματοποίηση της καταλογογράφησης.

4.4.3. Σύγχρονες τάσεις και Πρακτικές

Σημαντική είναι η αναφορά στα σημερινά δεδομένα και στο πως οι βιβλιοθήκες λειτουργούν χρησιμοποιώντας συστήματα αυτοματισμού που διατίθενται στο εμπόριο με μικρό κόστος. Οι περισσότερες βιβλιοθήκες στην Ελλάδα, έχουν εγκαταστήσει το Koha, ως το πλέον κατάλληλο λογισμικό για την αντιμετώπιση οποιασδήποτε εργασίας του προσωπικού αλλά και των χρηστών.

Το Koha δημιουργήθηκε το 1999 από την Katipo Communications για την βιβλιοθήκη του Horowhenna στη Νέα Ζηλανδία. Το Koha είναι γραμμένο στη γλώσσα προγραμματισμού Perl και για την εγκατάστασή του απαιτείται ο διακομιστής παγκόσμιου ιστού Apache. Η επίσημη λειτουργία του ήταν τον Ιανουάριο του 2000. Σήμερα θεωρείται το πιο ανεπτυγμένο ILS ανοικτού κώδικα. Το Koha προσδίδει μεγαλύτερη εγγύηση στους χρήστες και το προσωπικό, διότι δεν μπορεί κανένας να κλέψει το λογισμικό και δεύτερον η εξέλιξη του λογισμικού δεν εξαρτάται από καμία απόφαση της Διοίκησης της βιβλιοθήκης καθώς γίνεται αυτόματα (Cormack, 2002). Το πρόγραμμα αυτό έχει βασιστεί σε δύο βάσεις δεδομένων και προσαρμόζεται εύκολα ώστε να μπορεί να υποστηρίξει το μέγεθος οποιασδήποτε βιβλιοθήκης. Το 2001 προστέθηκαν αρκετά νέα χαρακτηριστικά, ένα εκ των οποίων ήταν η υποστήριξη πολλών γλωσσών. Μέχρι το 2010 το Koha μεταφράστηκε στα γαλλικά, τα κινέζικα, τα αραβικά αλλά και σε άλλες γλώσσες. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Library Technology Guides, οι βιβλιοθήκες που χρησιμοποιούν το Koha παγκοσμίως είναι 374 εκ των οποίων οι 262 συνεργάζονται με εταιρείες για την υποστήριξη του και λειτουργούν με τεχνική υποστήριξη. Τα Koha μπορεί να ανοίγει και από τα Windows. Τον Ιανουάριο 2008 κυκλοφόρησε η 3^η έκδοση του προγράμματος με ανανεωμένη εμφάνιση και νέες λειτουργίες που ανταποκρίνονταν πλήρως στις σύγχρονες ανάγκες. Στο Koha, συμμετέχουν βιβλιοθηκονόμοι, μεταφραστές και προγραμματιστές οι οποίοι δημιουργούν μια ζωντανή κοινότητα, έτοιμη να βοηθήσει, να αναζητήσει και να βρει λύσεις για τυχόν ερωτήματα των χρηστών (Cormack, 2002). Στην Ελλάδα το Koha, χρησιμοποιείται από το 2006 στη βιβλιοθήκη του Διεθνούς Κέντρου Ελληνικών και Μεσογειακών Σπουδών (College Year in Athens) και από το 2009 στον Σύνδεσμο Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (Heal Link), για την διαχείριση ηλεκτρονικών βιβλίων. Επίσης, έχει δημιουργηθεί το Koha Project GR, όπου υπάρχουν γενικές πληροφορίες και εγχειρίδια χρήσης στην ελληνική γλώσσα, για όσους δεν μπορούν να καταλαβαίνουν την αγγλική .

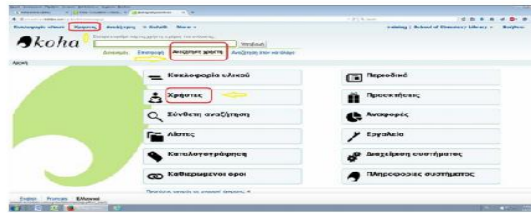

Εργαλεία Διαχείρισης από το προσωπικό

Αξιοσημείωτο, είναι να αναφερθούν συνοπτικά τα πλεονεκτήματα του λογισμικού που χρησιμοποιείται ευρέως από αρκετές βιβλιοθήκες. Αρχικά είναι πλήρες, σύγχρονο και ολοκληρωμένο λογισμικό. Επιπλέον, διατίθεται δωρεάν ώστε να μην χρειάζεται να επιβαρύνονται οικονομικά οι φορείς καθώς έχει και χαμηλό κόστος συντήρησης αν αναλογιστεί κανείς ότι κάθε χρόνο πρέπει να γίνεται ένας έλεγχος. Το λογισμικό απαιτεί την συνεργασία βιβλιοθηκονόμων και προγραμματιστών ώστε να μπορούν να αναπτύσσουν και να προσαρμόζουν οποιαδήποτε νέα αλλαγή παρουσιάζεται και είναι εύκολο στην πρόσβαση από ειδικούς και μη.

Όπως όλα τα λογισμικά έτσι και αυτό, διαθέτει κάποια υποσυστήματα τα οποία διευκολύνουν τις εργασίες των βιβλιοθηκονόμων που εργάζονται πάνω σε αυτό και θα αναφερθούν συνοπτικά:

1. Κυκλοφορία υλικού
2. Χρήστες
3. Σύνθετη αναζήτηση
4. Λίστες
5. Καταλογογράφηση
6. Courses Reserves
7. Καθιερωμένοι όροι
8. Περιοδικά
9. Προσκτήσεις
10. Αναφορές
11. Εργαλεία
12. Διαχείριση Συστήματος
13. Πληροφορίες συστήματος(τεχνικές πληροφορίες)

Για αναζήτηση χρηστών επιλέγουμε μία από τις παρακάτω ενέργειες:

1. από τη γρήγορη αναζήτηση στη γραμμή έρευνας => αναζήτηση χρήστη
2. από το υποσύστημα Χρήστες => αναζήτηση χρήστη

Αρχική σελίδα Koha

Ως προς τις συγκεκριμένες λειτουργίες του συστήματος, το προσωπικό και οι χρήστες έχουν άλλα δικαιώματα και χρήσεις. Έτσι λοιπόν, το προσωπικό της βιβλιοθήκης στο κομμάτι που αφορά την *κυκλοφορία υλικού*, βλέπει αν είναι δανεισμένο κάποιο τεκμήριο, την ημερομηνία επιστροφής, σε ποια βιβλιοθήκη βρίσκεται και αν βρίσκεται σε κάποια κλειστή συλλογή. Στο υποσύστημα της *αναζήτησης*, το προσωπικό της βιβλιοθήκης μπορεί να κάνει θεματική αναζήτηση. Αυτό σημαίνει ότι οι αναζητήσεις εκτελούνται στα αρχεία καθιερωμένων όρων και συγκεκριμένα στον τύπο του θέματος (πχ χρονολογίας, όνομα οργάνου, θεματικός όρος ή ομοιόμορφος τίτλος). Η *καταλογογράφηση* είναι η κύρια λειτουργία του συστήματος αφού το προσωπικό που ασχολείται με αυτό το κομμάτι, περνάει πιο γρήγορα τις εγγραφές στο Koha και μπορεί από εκεί να πραγματοποιήσει διάφορες τροποποιήσεις σε ένα τεκμήριο (π.χ. να αλλάξει την ημερομηνία έκδοσης αν είναι λάθος, ή να αλλάξει την κατάσταση του βιβλίου από διαθέσιμο στο ράφι σε τεκμήριο κλειστής συλλογής αν είναι από δωρεά). Να σημειωθεί ακόμη ότι μπορεί να γίνονται και μαζικές καταχωρήσεις με την χρήση των "εργαλείων" στην αρχική οθόνη του συστήματος.

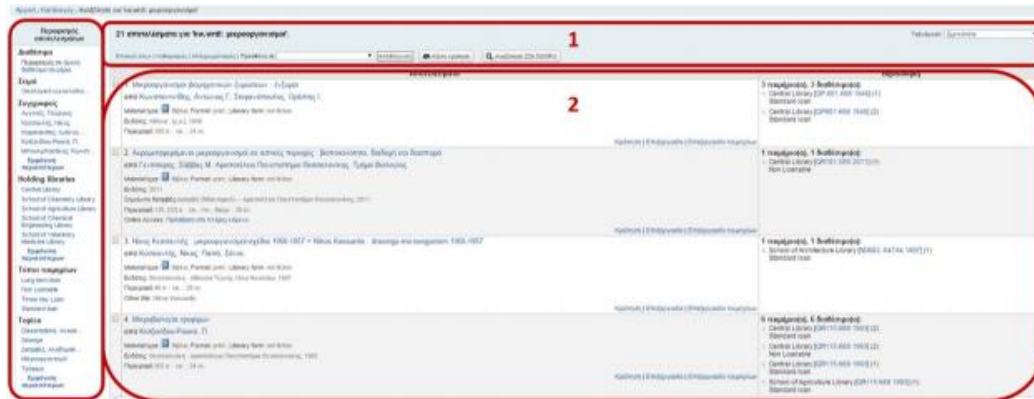
Ακόμη, το Z39.50 είναι ένας διακομιστής που επιτρέπει στον βιβλιοθηκονόμο να καταχωρεί και από εκεί εγγραφές. Οι *καθιερωμένοι όροι* συνδέονται με την καταλογογράφηση αφού ο εντοπισμός ενός βιβλίου μπορεί να γίνει με το επίθετο του συγγραφέα που είναι καθιερωμένο σε βιβλιοθήκες του εξωτερικού (πχ Κογκρέσου) ή με λέξεις κλειδιά που έχουν καθιερωθεί από μεγάλες βιβλιοθήκες. Στα πεδία καθιερωμένων όρων δίνεται η δυνατότητα να εισέρθουν καθιερωμένοι όροι και δεδομένα με την χρήση αναδυόμενων υποομάδων (plug-in) (Κατσαρού, 2010). Τα *περιοδικά* καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος της συλλογής. Στο υποσύστημα των περιοδικών υπάρχει η δυνατότητα να παραλαμβάνονται τα περιοδικά είτε ως περιοδικά με ή χωρίς ραβδοκώδικα είτε ως αντίτυπα (holding) με ραβδοκώδικα, ανάλογα με το πώς τα διαχειρίζεται η κάθε βιβλιοθήκη π. χ. μια βιβλιοθήκη παραλαμβάνει το περιοδικό με συνδρομή σταθερά ενώ μια άλλη βιβλιοθήκη αγοράζει μόνο 3 τεύχη. Όταν κάποιος αναζητά ένα περιοδικό, στην οθόνη του

εμφανίζονται οι βιβλιοθήκες που έχουν συνδρομή καθώς και ποια τεύχη διαθέτουν. Προχωρώντας, οι *προσκτήσεις* αφορούν το σύνολο της συλλογής αφού μέσω αυτής της ιδιότητας η βιβλιοθήκη παραγγέλνει το υλικό που χρειάζεται, υπάρχουν στοιχεία για τον διαθέτη, υπάρχει ενημέρωση της τιμής για το κάθε αντίτυπο καθώς και δυνατότητα δημιουργίας τιμολογίου. Υπάρχουν δυο είδη προσκτήσεων, η απλή και η κανονική. Στην απλή καταχωρούνται τα βιβλιογραφικά δεδομένα χωρίς πολλές λεπτομέρειες. Αντίθετα, στην κανονική αναγράφονται αναλυτικά. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να αναφέρονται στον προμηθευτή και στα χρήματα που δαπανήθηκαν για την παραγγελία. Ακόμη, στην αρχική σελίδα του Koha, συναντάμε την ιδιότητα *εργαλεία* όπου από εκεί μπορεί το προσωπικό της βιβλιοθήκης να προσθέσει κάποιο συμβάν, κάποια εκδήλωση και να επεξεργαστεί τις πληροφορίες της εκδήλωσης, να εισάγει και από εκεί χρήστες και εγγραφές και να κάνει μια απογραφή στο υλικό της συλλογής. Μέσω της επιλογής *διαχείριση συστήματος* ο βιβλιοθηκονόμος έχει στη διάθεσή του όλο το menu του συστήματος και μπορεί και από εκεί να ρυθμίσει ορισμένες λειτουργίες όπως τις δικτυακές υπηρεσίες, τους χρήστες, τις προσκτήσεις, να διαχειριστεί τον κατάλογο στα βιβλιογραφικά πλαίσια του Marc κ.α. Τέλος, υπάρχει και το υποσύστημα *Πληροφορίες συστήματος* που σχετίζεται με το τεχνικό κομμάτι και ότι αφορά την εγκατάσταση του συστήματος.

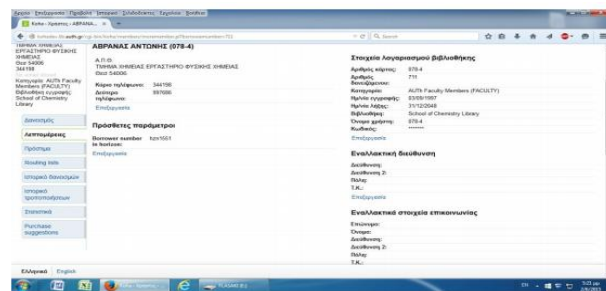
Αμέσως μετά, σημαντικό είναι να αναφερθεί και τι μπορούν να κάνουν οι χρήστες μέσω του Koha αφού οι δυνατότητες τους είναι συγκεκριμένες και αφορούν περισσότερο την εύρεση υλικού. Στο υποσύστημα *χρήστες* φαίνονται τα προσωπικά στοιχεία των ενεργών μελών και η ιδιότητα του καθενός (πχ φοιτητής, καθηγητής). Όπως στο προσωπικό, έτσι και εδώ οι χρήστες πραγματοποιούν *αναζητήσεις* (απλές ή σύνθετες) για : πληκτρολόγηση ορών, χρήση πεδίων, φράσεις και λέξεις-κλειδιά. Ακόμη στη σύνθετη αναζήτηση μπορεί να περιορίσει την αναζήτηση του με τα φίλτρα που δίνονται στην αριστερή στήλη της σελίδας, να εντοπίσει το τεκμήριο στο χώρο της βιβλιοθήκης(πχ διαθέσιμο στο ράφι ή στο υπόγειο). Τέλος, μπορεί κάνει και απλή αναζήτηση σε οποιοδήποτε σημείο της βιβλιογραφικής εγγραφής. Στη συνέχεια το υποσύστημα *courses reserves* αφορά τα αποθεματικά μαθήματα της σχολής της συγκεκριμένης βιβλιοθήκης που εξυπηρετεί. Ακόμη, υπάρχουν οι *λίστες* όπου μπορεί κάποιος να εισάγει στοιχεία ενός βιβλίου που επιθυμεί όπως πχ τα τον ραβδοκώδικα, να κάνει κράτηση ενός βιβλίου αν το έχει δανειστεί κάποιος άλλος, καθώς μπορεί να την εκτυπώσει ή και να την διαγράψει.

Είναι σαφές, πως η βιβλιοθήκη πρέπει να αναπτύξει ένα λογισμικό για να εκτελεί όλες τις παραπάνω λειτουργίες με μεγαλύτερη ευκολία και για την καλύτερη εξυπηρέτηση

των χρηστών. Το Κοηα, έχει εγκατασταθεί σε αρκετές βιβλιοθήκες και για αυτό το λόγο θα μπορούσε να ενσωματωθεί και από την βιβλιοθήκη που μας ενδιαφέρει.

Αποτελέσματα αναζήτησης τεκμηρίου

ΑΡΙΣΤΕΡΑ της οθόνης εμφανίζονται τα προσωπικά στοιχεία του δανειζόμενου και στη συνέχεια οι παρακάτω λειτουργίες:

1. **Δανεισμός**, δυνατότητα δανεισμού από αυτό το σημείο του προγράμματος
2. **Λεπτομέρειες**, μας εμφανίζει τα προσωπικά στοιχεία του δανειζόμενου
3. **Πρόστιμα**

Αποτελέσματα αναζήτησης ενός χρήστη

4.4.4 Ενδεικτικές Εγκαταστάσεις Koha στην Ελλάδα.

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, το λογισμικό έχει εγκατασταθεί σε αρκετές βιβλιοθήκες της Ελλάδος, δημόσιες και δημοτικές. Αρκετές από τις δημοτικές βιβλιοθήκες που το χρησιμοποιούν ανήκουν σε μια Κοινοπραξία που φέρει τον τίτλο “Athens Country Public Libraries” όπου συμμετέχουν επτά βιβλιοθήκες. Στην Ελλάδα χρησιμοποιείται από το 2006 στη βιβλιοθήκη Διεθνούς Κέντρου Ελληνικών και Μεσογειακών Σπουδών/College Year in Athens(<https://www.alfhellas.gr/>). Το 2007 κυκλοφόρησε η έκδοση 3.0 όπου περιείχε μετάφραση στα ελληνικά. Οι μεταφράσεις γίνονται στο Koha Rootle (Κατσαρού,2009).

Προχωρώντας, η βιβλιοθήκη της εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών χρησιμοποιεί το ανοιχτό λογισμικό Koha με στόχο τη συλλογή και οργάνωση υλικού που αναφέρεται στο χώρο της Μακεδονίας, της Θράκης και της Βορείου Ελλάδος. Έτσι θα μπορεί κάποιος επιστήμονας να ερευνήσει πιο εύκολα το πεδίο αυτό. Ο κατάλογος είναι αρκετά εύκολος αφού ο χρήστης κατά την είσοδο του αντικρίζει κάποιες προτάσεις βιβλίων που ενδεχομένως θέλει να διαβάσει αλλά και διαφόρων συνεδρίων για να τα παρακολουθήσει (<https://ems.gr/tmimata/vivliothiki/>).

Το Koha εγκαταστάθηκε και στη σχολική βιβλιοθήκη της Ιόνιου Σχολής, με την έκδοση 3.2 και με τη χρήση του μορφότυπου Marc21. Την εγκατάσταση ανέλαβε η εταιρεία i-Him όπου περιελάμβανε μελέτη εγκατάστασης του Koha, εγκατάσταση της έκδοσης 3.2, παραμετροποίηση του συστήματος και κυρίως εκπαίδευση του προσωπικού για τη χρήση των υποσυστημάτων του Koha (<https://ionioslibrary.gr/>).

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η βιβλιοθήκη του ΑΠΘ ιδρύθηκε το 1927,είναι η μεγαλύτερη και καλύτερα οργανωμένη βιβλιοθήκη της Βόρειας Ελλάδος. Έχει ως βασικούς στόχους την υποστήριξη των ερευνητικών δραστηριοτήτων του ιδρύματος αλλά και την πνευματική ανάπτυξη της κοινότητας και του κοινωνικού συνόλου. Τα τελευταία χρόνια έχει αναβαθμιστεί αρκετά λόγω των χρηματοδοτήσεων του ΕΠΕΑΕΚ I και II. Η αναβάθμιση αυτή οφείλεται και στις

ηλεκτρονικές συνδρομές του Συνδέσμου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΣΕΑΒ/Heal Link).

Η βιβλιοθήκη του Αριστοτελείου αποτελείται από ένα δίκτυο βιβλιοθηκών με κεντρική υπηρεσία την Κεντρική Βιβλιοθήκη –όπου φιλοξενεί και την βιβλιοθήκη της Ιατρικής-. Το πληροφοριακό σύστημα που χρησιμοποιούσε η βιβλιοθήκη ήταν το εμπορικό λογισμικό Horizon client/server . Δεδομένου ότι το λογισμικό έχει μείνει σε παλαιότερη έκδοση, ήταν αδύνατο να κάνει αναβαθμίσεις. Έτσι, επιλέχθηκε το ΕΛ/ΛΑΚ Koha, μετά από αξιολόγηση των τεχνικών, οικονομικών δυνατοτήτων του αλλά και τις δυνατότητες του Πανεπιστημίου μα υποστηρίξει ένα ολοκληρωμένο σύστημα ανοικτού κώδικα (<https://www.lib.auth.gr/>)

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας Θεσσαλονίκης

Το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας είναι το δεύτερο μεγαλύτερο πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης, ειδικευμένο στις οικονομικές και κοινωνικές επιστήμες. Ιδρύθηκε το 1990 και έκτοτε έχει 12.000 φοιτητές. Όπως όλα τα πανεπιστήμια, έτσι και αυτό, επιθυμεί να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του κοινωνικού συνόλου και των φοιτητών, προσπαθεί να συνεργάζεται με δημοσίους οργανισμούς και μέσω της βιβλιοθήκης του, καταφέρει να αναπτύξει τις δραστηριότητες της. Η βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου έχει και ψηφιακή μορφή και οι υπηρεσίες που παρέχει είναι ίδιες με αυτές του ΑΠΘ. Μπορεί δηλαδή ο χρήστης να εντοπίσει διάφορους τίτλους βιβλίων, περιοδικών, εφημερίδων αλλά και να πραγματοποιήσει ταυτόχρονη αναζήτηση σε ηλεκτρονικές πηγές. Το λογισμικό που χρησιμοποιεί η βιβλιοθήκη είναι το Koha, από το 2015. Έχοντας εξετάσει τις δυνατότητες του συστήματος και τι μπορεί να προσφέρει, οι βιβλιοθηκονόμοι και η διοίκηση αποφάσισαν την εγκατάσταση του συγκεκριμένου λογισμικού (<https://www.lib.uom.gr/index.php/el/>)

Δημοτικές Βιβλιοθήκες Δήμου Καλαμαριάς

Μια ακόμη βιβλιοθήκη που διαθέτει Κοha είναι και αυτή του Δήμου Καλαμαριάς στη Θεσσαλονίκη η οποία το χρησιμοποίησε για να αντικαταστήσει το λογισμικό ABEKT. Κατά τη διάρκεια της εγκατάστασης του λογισμικού, εντοπίστηκαν αρκετά προβλήματα(π.χ. μη σωστή λειτουργία των ευρετηρίων) τα οποία διορθώθηκαν από την έκδοση 3.6 του Κοha. Ακόμη, ενοποιήθηκαν οι βιβλιογραφικές εγγραφές από το σύστημα ABEKT στο Κοha και πραγματοποιήθηκε μια μαζική διόρθωση σε αυτές. Τέλος, το προσωπικό εκπαιδεύτηκε στις βασικές λειτουργίες του λογισμικού και τους δόθηκαν σχετικά εγχειρίδια χρήσης του (<https://lib.kalamaria.gr/>)

Δημοτική Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης

Η δημοτική βιβλιοθήκη η οποία προσφέρει τις υπηρεσίες της στους κατοίκους της περιοχής διαθέτοντας τους βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά και πρόσβαση στο Διαδίκτυο ενσωμάτωσε τα Κοha για την καλύτερη λειτουργία της (<https://lib.thessaloniki.gr/#focus>)

4.4.5 Εγκαταστάσεις Koha στην Ευρώπη

Το Koha έχει εγκατασταθεί με επιτυχία σε πολλές βιβλιοθήκες του κόσμου εντός και εκτός Ευρώπης αποδεικνύοντας την εγκυρότητα του ως λογισμικό ανοικτού κώδικα. Στην Ευρώπη θα αναφερθούν συνοπτικά ορισμένες χώρες και βιβλιοθήκες για να διαπιστωθεί η χρήση του και εκεί. Συνολικά χρησιμοποιείται σε 26 χώρες εκ των οποίων μια είναι και η Ελλάδα. Ωστόσο, η Γαλλία(13 βιβλιοθήκες), η Ιταλία(8 βιβλιοθήκες), η Ισπανία(18 βιβλιοθήκες) και η Γερμανία(42 βιβλιοθήκες) είναι κάποιες από αυτές στα πλαίσια της Ευρώπης.

Στη Γαλλία οι περισσότερες βιβλιοθήκες υποστηρίζουν το λογισμικό μέσω της Biblibre. Είναι μια εταιρεία που βοηθάει τις βιβλιοθήκες να αναπτύξουν σωστά το λογισμικό ώστε οι χρήστες να εντοπίζουν άμεσα αυτό που αναζητούν. Μέσω της Biblibre ο βιβλιοθηκονόμος που εργάζεται σε περιβάλλον Koha μπορεί να εντοπίσει διοικητικές πληροφορίες, οικονομικές πληροφορίες (πρόστιμα), κρατήσεις (με δυνατότητα προσθήκης νέων κρατήσεων). Για παράδειγμα η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου D'Aix Marseille διαθέτει το λογισμικό μέσω της Biblibre. Πληροφορίες για την βιβλιοθήκη: <https://www.univ-amu.fr/en>

Εν συνεχεία, στη Γερμανία και συγκεκριμένα στο Βερολίνο η ιατρική βιβλιοθήκη Max-Deiburuck Centrum fur molekulare Medizin Berlin-Buch διαθέτει το λογισμικό μέσω της εταιρείας Admin Kuhn. Η συγκεκριμένη ιδρύθηκε το 2012 από τον Michael Kuhn, εξειδικευμένο βιβλιοθηκονόμο και επιστήμονα ηλεκτρονικών υπολογιστών. Πληροφορίες για την βιβλιοθήκη: <https://www.mdc-berlin.de/>. Προχωρώντας, στην Ιταλία και συγκεκριμένα στη Ρώμη η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη Raue Global Gateway Library του Πανεπιστημίου Motrebame διαθέτει το Koha από την εταιρεία Hesburgh Libraries. Πληροφορίες για την βιβλιοθήκη: <https://library.nd.edu/rome>

Εκτός από την Biblibre μια ακόμη υπηρεσία που προσφέρει το Koha στην επιστημονική κοινότητα ελεύθερα είναι η ByWater. Η ByWater είναι μια πλήρης υπηρεσία υψηλής ποιότητας και αρκετά υποστηρικτική όσο αφορά τα λογισμικά ανοικτού κώδικα σε βιβλιοθήκες. Μεταξύ άλλων έχει υποστηρίξει το Folio Lsr, Aspreu Discovery και το Koha LCS. Το 2009 συνεργάστηκε με 1500 βιβλιοθήκες καθιστώντας την μια από τις μεγαλύτερες υπηρεσίες που προσφέρουν το Koha.

Ένα παράδειγμα είναι και η βιβλιοθήκη Grantsville City Library στις ΗΠΑ που έχει το Koha μέσω της διάθεσης της ByWater και παρέχει στους χρήστες σύνθετη αναζήτηση, αναζήτηση με λέξεις-κλειδιά, την δυνατότητα πλοήγησης σε διάφορα μουσεία της περιοχής μέσω του site της βιβλιοθήκης και πρόσβαση σε οπτικοακουστικό υλικό (DVD,CD). Επίσης, χωρίζει το υλικό σε τρεις κατηγορίες : ενήλικος, ανήλικος, και νέος ώστε με βάση την ηλικία του χρήστη να εμφανίζονται τα κατάλληλα αποτελέσματα. Πληροφορίες για την βιβλιοθήκη: <https://grantsvilleut.bywatersolutions.com/>

Συμπερασματικά, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω παραδείγματα εγκατάστασης του Koha σε χώρες της Ευρώπης, γίνεται αντιληπτό ότι μπορούμε και εμείς στην βιβλιοθήκη που μελετάμε να το προσαρμόσουμε και να διευκολύνουμε τόσο το προσωπικό όσο και τους χρήστες.

5. Συνεργατικά Σχήματα

Για να καταφέρουν οι βιβλιοθήκες να υπάρχουν στον χρόνο και να εξελίσσονται, πρέπει να επεκτείνουν τις ενέργειες τους και σε άλλους φορείς. Οι συνεργασίες δεν είναι καινούριο φαινόμενο για τις βιβλιοθήκες όμως είναι επιτακτικότερες από ποτέ, τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο, για τον λόγο ότι οι πόροι σπανίζουν και οι απαιτήσεις σε υλικό και υπηρεσίες αυξάνονται καθημερινά. Με βάση την ελληνική πραγματικότητα, η επιδίωξη Συνεργατικών Σχημάτων ήταν η εκμετάλλευση πληροφοριακών πηγών από άλλες βιβλιοθήκες. Οι στόχοι των συνεργασιών σύμφωνα με την Κατσιρίκου(2004) συνοπτικά είναι:

1. Δημιουργία κοινής ή εθνικής πολιτικής για τα πνευματικά δικαιώματα
2. Δημιουργία πληροφοριακά εγγράμματος χρήστη
3. Κοινό η εθνικό σύστημα αποθήκευσης
4. Ενδυνάμωση της διδακτικής πρακτικής με καινοτόμα ηλεκτρονικά εργαλεία

Σκόπιμο είναι να πραγματοποιηθούν συνεργασίες, όχι μόνο για τον καταμερισμό των οικονομικών πόρων αλλά και για τον συντονισμό υπηρεσιών, για τη στελέχωση ανθρωπίνου δυναμικού και για την αποτελεσματικότητα των πηγών. Αφού βασικός στόχος των βιβλιοθηκών είναι η κάλυψη αναγκών των χρηστών, τότε είναι ωφέλιμο με τη χρήση νέων τεχνολογικών δομών, να αναπτυχθούν νέες υπηρεσίες, να εξελιχθούν ανάλογα με τις προκλήσεις και να συνδεθούν με τη διεθνή πραγματικότητα. *«Η εμπειρία έχει δείξει ότι άνθρωποι και οργανισμοί μπορούν να συνεργαστούν μαζί, βασιζόμενοι σε κοινούς στόχους»* (Κατσιρίκου, 2004). Η μεγαλύτερη και σημαντικότερη επένδυση που μπορεί να γίνει είναι στο ανθρώπινο δυναμικό των βιβλιοθηκών και όχι στις υποδομές. Η ομαδική εργασία απαιτεί καλύτερη γνωριμία με τα υπόλοιπα μέλη και παραχώρηση του λόγου κάποιες φορές, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο. Επίσης, βασικό στοιχείο των Κοινοπραξιών είναι η μάθηση, δηλαδή η μαθησιακή συμπεριφορά. Οι διοικήσεις των οργανισμών θα πρέπει να ανταποκρίνονται άμεσα στις απαιτήσεις και να διατηρούν την ισορροπία μεταξύ συνεργατικής και τοπικής στρατηγικής.

Κατά κύριο λόγο η συνεργασία των βιβλιοθηκών εντοπίζεται στις υπηρεσίες δανεισμού, στη διοργάνωση σεμιναρίων, στη δημιουργία συνεδρίων κατάρτισης βιβλιοθηκονόμων και στην δημιουργία συστημάτων γκρίζας βιβλιογραφίας σε εθνικό επίπεδο. Η συνεργασία σχετικά με τον διαδανεισμό εξ αποστάσεως είναι αρκετά σημαντική και συμμετέχουν περίπου 108 βιβλιοθήκες. Ορισμένες βιβλιοθήκες προχωρούν σε ένα

είδος συνεργασιών “αμυντικού” χαρακτήρα για τον συντονισμό στις περικοπές τίτλων που υπάρχουν σε άλλες συλλογές του Δικτύου (Τσιμπόγλου, 2005). Η διάδοση των τεχνολογικών εργαλείων (υπολογιστές, λογισμικό Z39.50 και μορφότυπο Marc), καθιστά δυνατή τη συνεργασία βιβλιοθηκών στον τομέα της καταλογογραφησης. Έχοντας τα λόγια του Ζάχου(1998) “ τα παλαιά δίκτυα βιβλιοθηκών έγιναν Κοινοπραξίες (Consortia)Βιβλιοθηκών που εκτός των παραδοσιακών υπηρεσιών που προσφέρουν, στοχεύουν και στην συνδρομή ηλεκτρονικών περιοδικών και βάσεων δεδομένων”. Στα βάσεις δεδομένων συγκαταλέγονται οι πρώτες άτυπες κοινοπρακτικές συνεργασίες (ΕΚΤ-Ερευνητικά κέντρα) και κυρίως της Κοινοπραξίας των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (Heal Link) (Τσιμπόγλου,2005). Τα ωφέλιμα στοιχεία από τις συνεργασίες είναι ποικίλα αφού οι βιβλιοθήκες εξασφαλίζουν πρόσβαση σε πλήθος ηλεκτρονικών περιοδικών βιβλιογραφικών εγγραφών. Η υλοποίηση του Συλλογικού Καταλόγου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών στα πλαίσια δράσης του ΕΠΕΑΕΚ II, ήταν σημαντική. Οι συμφωνίες των βιβλιοθηκών δεν αφορούν μόνο τους εκδότες, αλλά επεκτείνονται και σε συμφωνίες περί ομάδων βιβλιοθηκών με προμηθευτές για πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων(online λεξικά, συλλογές ηλεκτρονικών βιβλίων αλλά και διαχείριση πληροφοριών. Σε θεσμικό επίπεδο η έγκριση της Συνόδου των Πρυτάνεων επιτυγχάνεται με το Υπουργείο Παιδείας για τη σωστή κατανομή του κόστους των κοινοπρακτικών συνδρομών μεταξύ των Ιδρυμάτων (ΤΕΙ-ΑΕΙ).

Ακόμη, τα οφέλη της συνεργασίας επεκτείνονται και σε δραστηριότητες εκτός Κοινοπραξίας όπου αφορούν συνήθως την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τον τεχνολογικό εξοπλισμό σε άτομα με ειδικές ανάγκες (πχ ΑΜΕΑ) και στο άνοιγμα ψηφιακών βιβλιοθηκών από ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες (πχ συλλογή Κοσμόπολις).

Άμεση επιδίωξη των βιβλιοθηκών είναι η εξασφάλιση πρόσβασης σε όσο το δυνατό περισσότερο υλικό. Ήταν ανέφικτο μια μόνο βιβλιοθήκη να δημιουργήσει ψηφιακή συλλογή και να ολοκληρώνει την διαπραγμάτευση με τους εκδότες. Είναι πιο εύκολο αυτές οι διαπραγματεύσεις να γίνονται από όργανα εξουσιοδοτημένα ή από άτομα της Κοινοπραξίας.

Σε πολλές βιβλιοθήκες όπως φάνηκε από τη Heal Link, υπήρχαν αρκετές ελλείψεις από τίτλους βιβλίων ή το κόστος απόκτησης τους ήταν μεγάλο. Για το λόγο αυτό, μια συνεργασία μεταξύ των βιβλιοθηκών ακόμη και διαφορετικών φορέων θα κάλυπτε αυτή την έλλειψη. Αναφορά πρέπει να γίνει και στη χρήση υπηρεσιών πλήρους κειμένου που πραγματοποιήθηκε μετά τις συμφωνίες μεταξύ εκδοτών και οδήγησαν τους χρηστές σε επιτυχείς αναζητήσεις. Το πιο σημαντικό είναι ότι αρκετοί τίτλοι δεν υπήρχαν στην Ελλάδα

πριν τις Κοινοπρακτικές συμφωνίες γεγονός που προσδίδει μεγαλύτερη ικανοποίηση στον χρήστη. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ποσοστά κάποιων εκδοτών : Elsevier 33%, Springer 56%, Academic Press 62%, τίτλοι οι οποίοι δεν υπήρχαν σε καμία βιβλιοθήκη της Ελλάδας. Η κοινοπραξία ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών κατάφερε την πρόσβαση σε πλήθος ηλεκτρονικών πηγών στις ψηφιακές βιβλιοθήκες και στα ηλεκτρονικά περιοδικά.

Στα πλαίσια των συνεργατικών σχημάτων, εντάσσεται και η συνεργασία που πρέπει να υπάρχει ανάμεσα στο προσωπικό των βιβλιοθηκών. Για να γίνει κατανοητό πόσο σημαντική είναι αυτή η ενέργεια, παρατίθεται ένα παράδειγμα από μια βιβλιοθήκη του εξωτερικού. Στο Πανεπιστήμιο Illinois, στη βιβλιοθήκη Urbana-Champaign, οι βιβλιοθηκονόμοι τα τελευταία χρόνια έχουν προσπαθήσει να συνεργαστούν με αρχειονόμους αφού αντλούν από αυτούς πρωτογενείς πηγές, σημαντικές για την ανάπτυξη πόρων και την ανάπτυξη κριτικής σκέψης των χρηστών. Δόθηκε προσοχή στην αύξηση των προπτυχιακών ευκαιριών στις ανθρωπιστικές επιστήμες και οδήγησε στην άνοδο της αρχαικής διδασκαλίας και της αξίας της. Έτσι οι φοιτητές του Πανεπιστημίου κλήθηκαν να κάνουν μια εργασία αναζητώντας τέσσερις πηγές με πρόσθετες δευτερεύουσες πηγές σε θέματα σχετικά με το πανεπιστήμιο. Έτσι συνεργάστηκαν με τον αρχειονόμο ώστε να αντλήσουν πρωτογενές υλικό και να δημιουργήσουν ένα πρωτότυπο περιεχόμενο. Γίνεται σαφές πως όλοι οι επαγγελματίες του κλάδου οφείλουν να συνεργάζονται για να επιτύχουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Προχωρώντας, συνεργασίες πραγματοποιούνται μεταξύ και των εκπαιδευτικών. Σε ένα συνέδριο με τίτλο «Προοπτικές Συνεργασίας» η ομάδα παρουσίασε πέντε συνεδρίες που ανέλυαν πως τρεις βιβλιοθηκονόμοι και δυο εκπαιδευτικοί καθηγητές μοιραστήκαν τις εμπειρίες τους. Ο Hanlon (1988) διαπίστωσε ότι οι περισσότεροι βιβλιοθηκονόμοι προσπαθούσαν να «πείσουν τους εκπαιδευτικούς του οφέλη της βιβλιογραφικής διδασκαλίας για εκπαιδευόμενους για περισσότερο από ογδόντα χρόνια, χωρίς πολλή επιτυχία» όπως αναφέρεται στην μελέτη των Hamilton and Hoekstra(2016) με τίτλο: [Back to the Future: Prospects for Education Faculty and Librarian Collaboration Thirty Years Later].

Υπάρχει ακόμη ένα πρόγραμμα τεχνολογικής καινοτομίας και Συνεργασίας για την πρόσβαση σε εξωτερικές πληροφορίες (TICFIA- Technological Innovation and Cooperation for Foreign Access), το οποίο στηρίζει έργα για την ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών ,πρόσβασης στη συλλογή, οργάνωσης και διάδοσης πληροφοριών από ξένες πηγές για τη διεθνή εκπαίδευση. Μέσω του TICFIA, μια βιβλιοθήκη μπορεί να στελεχώσει καινούριες

τεχνολογίες και να διαδώσει πληροφορίες και να τις διατηρήσει. Τα θετικά αυτής της συνεργασίας είναι τα ακόλουθα:

1. Διευκόλυνση της πρόσβασης
2. Ανάπτυξη πηγών πλήρους κειμένου
3. Νέα τεχνολογικά μέσα για ηλεκτρονική πρόσβαση σε διεθνή δεδομένα
4. Απόσταση συνεργατικών σχεδίων ευρετηρίασης και καταλογογράφησης
5. Προώθηση Συνεργατικών έργων για τη τεχνολογία και για διεθνές μελέτες.

Κάποιες ακόμη κοινοπραξίες βιβλιοθηκών είναι η IATUL, η οποία ιδρύθηκε στο Ντίσελντορφ της Γερμανίας ως Διεθνή Ένωση Βιβλιοθηκών των Επιστημών το 1955. Βοήθησε στην ανταλλαγή ιδεών σχετικά με τη βιβλιοθηκονομία στα Πανεπιστήμια σε όλο το κόσμο. Επόμενη είναι η Association of Research Libraries (ARC), μια μη κερδοσκοπική οργάνωση αποτελούμενη από 125 βιβλιοθήκες ακαδημαϊκές και ερευνητικών ιδρυμάτων στις ΗΠΑ και τον Καναδά. Το κύριο της έργο είναι η ανάπτυξη, δοκιμή και εφαρμογή στατιστικών στοιχείων για τις βιβλιοθήκες. Προχωράμε στην CERL που αποτελείται από 190 βιβλιοθήκες που εστιάζουν στην πολιτιστική κληρονομιά μέσω των βιβλίων. Αρκετά συνεργατικά σχήματα διεθνώς οργανώθηκαν σε πολλές χώρες της Ευρώπης και της Αμερικής. Σκοπός τους ήταν να εκμεταλλευτούν σωστά τις πηγές και τους πόρους και να :

- Παρέχουν βιβλιογραφική πρόσβαση σε συλλογές άλλων βιβλιοθηκών
- Ανταλλαγή βιβλιογραφικών εγγραφών
- Δημιουργία συλλογικών καταλόγων
- Συνεργατική ανάπτυξη συλλογών

Η CIC- Committee of Institutional Cooperation, είναι μια Κοινοπραξία Ιδρυμάτων που περιλαμβάνει 12 εκπαιδευτικά Πανεπιστήμια. Το CIC, ιδρύθηκε το 1994 από τους Πρυτάνεις, οι οποίοι ανέπτυξαν μια ενιαία προσέγγιση για να αντιμετωπίσουν τα θέματα που απασχολούν τις βιβλιοθήκες. Τα προβλήματα που λύνουν αφορούν το κόστος των πληροφοριών, την έλλειψη χώρων και τις δαπάνες για το προσωπικό. Η συγκεκριμένη Κοινοπραξία λειτουργεί ως ομοσπονδία. Αποτελείται από εννεαμελές προσωπικό εκ των οποίων οι δυο ασχολούνται με τις δραστηριότητες των βιβλιοθηκών. Όλες οι δραστηριότητες γίνονται με την χρηματοδότηση των ιδρυμάτων και των βιβλιοθηκών που συμμετέχουν στη Κοινοπραξία. Στον τομέα της διεθνούς συνεργασίας, μια ευχάριστη εξέλιξη είναι η ανταλλαγή ιδεών και εμπειριών αφού έτσι μπορεί να γίνονται θετικές αλλαγές σχετικά με τη βελτίωση της βιβλιοθήκης. Η τεχνολογία συνέβαλε θετικά και στις

συνεργασίες αφού παρείχαν εργαλεία για τη καλύτερη εξερεύνηση της συλλογής από τον χρήστη. Όλες οι Κοινοπραξίες λειτουργούν με γνώμονα τον νόμο. Κάποιες έχουν την μορφή εταιρείας ή κοινωφελούς οργανισμού. Συνήθως η στέγαση τους γίνεται σε κάποια από τα συμμετέχοντα ιδρύματα.

Μια προσπάθεια οργάνωσης Κοινοπραξίας στην Ελλάδα είναι αυτή της ΚΕΑΒ με κύριο σκοπό την αναβάθμιση, διατήρηση και βελτίωση των βιβλιογραφικών πηγών στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Για την επιτυχία της είναι σημαντικό να συμμετέχουν όλες οι βιβλιοθήκες (ΑΕΙ-ΤΕΙ) και να συνεργάζονται για την επιτυχή εφαρμογή του θεσμού.

Στις Κοινοπραξίες σημαντικό ρόλο παίζει ο ανθρώπινος παράγοντας. Έτσι μια Κοινοπραξία αποτελείται από μια Διοικητική Επιτροπή. Η Επιτροπή αυτή αποτελεί το ανώτερο όργανο της Κοινοπραξίας και χαράζει τη πολιτική που θα εφαρμόζει κάθε Κοινοπραξία αλλά θα παίρνει και τις σημαντικότερες αποφάσεις. Το Διοικητικό Συμβούλιο θα έχει ως μέλη τους εκπροσώπους από τις συνεργαζόμενες βιβλιοθήκες και θα πρέπει να εφαρμόζουν την στρατηγική που ορίστηκε για την εύρυθμη λειτουργία της Κοινοπραξίας. Ακόμη, θα ελέγχουν την διαχείριση της χρηματοδότησης καθώς και τα έσοδα και τις υπηρεσίες της Κοινοπραξίας.

Για να συνεχίσουν οι Κοινοπραξίες να υφίστανται και να έχουν θετικά αποτελέσματα πρέπει οι βιβλιοθήκες να προσπαθήσουν και να ακολουθήσουν κάποια βήματα. Αρχικά ο στόχος τους πρέπει να είναι οι αποτελεσματικές διαπραγματεύσεις με τα μέλη και τους εκδότες και να παρθούν σωστές αποφάσεις. Υπάρχουν και οικονομικά οφέλη προς τις βιβλιοθήκες. Το κόστος της πρόσβασης μοιράζεται και έτσι η πρόσβαση σε ακριβές ηλεκτρονικές πηγές γίνεται πιο εύκολη (Ζάχος, 1998). Τέλος, οι βιβλιοθήκες να κατανοήσουν τις απαιτήσεις των χρηστών και των ερευνητών και με γνώμονα αυτές να συνεχίσουν να συνεργάζονται μεταξύ τους για την καλύτερη απόδοση των υπηρεσιών τους.

Συμπεράσματα Μελέτης

Σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν προηγουμένως, η βιβλιοθήκη του 424 ΓΣΝΕ, μέσα από το πλαίσιο ανάπτυξης της, μπορεί να δημιουργήσει μια πιο ολοκληρωμένη νοσοκομειακή βιβλιοθήκη, η οποία θα υποστηρίξει το ιατρικό προσωπικό και τους χρήστες της μέσω των υπηρεσιών της και του καταλόγου ανοιχτής πρόσβασης.

Για την επιτυχία του εγχειρήματος, χρειάζεται προσήλωση από το επερχόμενο προσωπικό στους στόχους που έχει θέσει εξαρχής και καλή συνεργασία μεταξύ των συμμετεχόντων. Παρότι οι συνθήκες είναι δύσκολες ως και αντίξοες λόγω των οικονομικών δυσχερειών εάν ληφθούν σωστές αποφάσεις μπορεί η βιβλιοθήκη να λειτουργήσει και να εισέλθει δυναμικά στο χώρο. Θα είναι μια έμπρακτη απόδειξη ότι ο κλάδος της βιβλιοθηκονομίας μπορεί να ανακάμψει και όλο και περισσότεροι βιβλιοθηκονόμοι να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. Για να είναι λοιπόν, οι προτάσεις προς τη βιβλιοθήκη πιο ξεκάθαρες και να είναι αντιληπτά όλα όσα προαναφέρθηκαν, συνοπτικά οι προτάσεις είναι οι εξής:

1) Για την ενίσχυση της *συλλογής* προτείνεται η αγορά ελληνικών βιβλίων και περιοδικών ώστε να εξυπηρετούνται και οι χρήστες που δεν γνωρίζουν τόσο την αγγλική γλώσσα, πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων πλήρους κειμένου όπως Medline και Pubmed, εγκατάσταση τεχνολογικού εξοπλισμού (φωτοτυπικά μηχανήματα, μηχανήματα ψηφιοποίησης) και τέλος ανάπτυξη πολιτικής δωρεών, ώστε να γίνονται αποδεκτές δωρεές που αφορούν την επιστήμη της ιατρικής.

2) Για την ενίσχυση των *υπηρεσιών*, εκτός των βασικών που αναφέρονται στο κύριο μέρος (δανεισμος, διαδανεισμος, κ.α) προτείνεται πρόσβαση σε online αποθετήριο και δυνατότητα απομακρυσμένης πρόσβασης για τους χρήστες που επιθυμούν να δουν τον κατάλογο της βιβλιοθήκης.

3) Σχετικά με την *οργάνωση του υλικού* και τις ακόλουθες διαδικασίες προτείνεται :
α) χρήση των AACR2 για την καταλογογράφηση του υλικού, διότι είναι απλοί στη χρήση και παραθέτουν παραδείγματα για κάθε περίπτωση

β) για την ταξινόμηση προτείνεται η χρήση του NLMC συστήματος, διότι αφορά την ιατρική επιστήμη χρησιμοποιώντας επικεφαλίδες MeSH και οργανώνοντας την ιατρική γνώση καλύτερα

γ) για την θεματική ευρετηρίαση προτείνεται η αξιοποίηση των Θεματικών Επικεφαλίδων MeSH, διότι περιέχουν επικεφαλίδες της ιατρικής επιστήμης και πραγματοποιούν αναζητήσεις στις βάσεις Medline και Pubmed.

Για να είναι σε θέση η βιβλιοθήκη και το προσωπικό της να φέρει εις πέρας όλες τις λειτουργίες και υπηρεσίες, χρειάζεται η ενσωμάτωση ενός αυτοματοποιημένου συστήματος που θα διευκολύνει τις εργασίες τους. Έτσι λοιπόν, προτείνεται η εγκατάσταση του Koha, ενός λογισμικού ανοικτού κώδικα , το οποίο διατίθεται στις βιβλιοθήκες δωρεάν και προσφέρει μεγάλη εγγύτητα αφού δεν μπορεί να κλαπεί από κανέναν. Είναι εύκολο στη χρήση, τόσο για το προσωπικό όσο και για τους χρήστες.

Επίσης, σημαντικό είναι η βιβλιοθήκη να συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς και βιβλιοθήκες ίδιου ή διαφορετικού κλάδου, αφού έτσι θα επιτύχει όχι μόνο εξοικονόμηση οικονομικών πόρων, αλλά και πρόσβαση σε περισσότερες βάσεις δεδομένων, όπου οι συνδρομές τους είναι ακριβές και δεν μπορεί η βιβλιοθήκη να το καλύψει.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

Βιβλιοθήκη Γενικού Νοσοκομείου Γ. Παπανικολάου Θεσσαλονίκης: Ανακτήθηκε από:

<https://gpapanikolaou.gr/vivliothiki.html>

Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Μακεδονίας Θεσσαλονίκης: Ανακτήθηκε από:

<https://www.lib.uom.gr/index.php/el/>

Βιβλιοθήκη Παιδων “Αγία Σοφία”: Ανακτήθηκε από: [http://www.paidon-
agiasofia.gr/?cat=15&sub=15.02&view=view](http://www.paidon-
agiasofia.gr/?cat=15&sub=15.02&view=view)

Βιβλιοθήκη Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης: Ανακτήθηκε από:
<https://www.lib.auth.gr/>

Βιβλιοθήκη ΑΧΕΠΑ: Ανακτήθηκε απ: <http://www.ahepahosp.gr/libraryonline.asp>

Βιβλιοθήκη Σισμανόγλειου Νοσοκομείου Αθήνας: Ανακτήθηκε από:

<http://www.sismanoglio.gr/an-koino.gr>

Δημητριάδης, Σ., (2015). Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτικό λογισμικό. [ηλεκτρ. βιβλ.]
Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο:
<http://hdl.handle.net/11419/3397>

Δημοτική Βιβλιοθήκη Δήμου Καλαμαρίας: Ανακτήθηκε από : <https://lib.kalamaria.gr/>

Δημοτική βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης: Ανακτήθηκε από: <https://lib.thessaloniki.gr/#focus>

Γλωσσιώτης, Γ.(2004). Ειδικές Βιβλιοθήκες: νέες τάσεις και νέο περιεχόμενο. *Βιβλιοθήκες
και Πληροφόρηση* (17). Ανακτήθηκε από:
<https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/12258>

Ζάχος, Γ.Κ.(1998). Κοινοπραξίες βιβλιοθηκών: διεθνής εμπειρία και οι προοπτικές
δημιουργίας μιας κοινοπραξίας των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
Πρακτικά 7^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Βόλος, 4-
6/11/1998. Ανακτήθηκε από:
<https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/12056>

Θεοχάρους, Μ.(2013). Απογραφή βιβλιοθηκών: η περίπτωση απογραφής της βιβλιοθήκης
του Τμήματος Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ του Α.Π.Θ.. Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό
Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης. Διαθέσιμο στο:
<http://eureka.teithe.gr/jspui/handle/123456789/4137>

- Καλογεράκη, Ε., & Τσαλαπατάνη, Ε. (2008). Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων των νοσοκομειακών βιβλιοθηκών. Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε από: <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/11562>
- Κατσαρού, Γ. (2009). Το Κοha και η προσπάθεια εξελληνισμού του. Πρακτικά 2^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα, 6/9/2009. Ανακτήθηκε από: <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/13062>
- Καπιδάκης, Σ., Λαζαρίνης, Φ., Τοράκη, Κ. (2015). Εισαγωγή στη Βιβλιοθηκονομία και την Επιστήμη της Πληροφορίας. [Κεφάλαιο Συγγραμματος].
- Στο Καπιδάκης, Σ., Λαζαρίνης, Φ., Τοράκη, Κ. 2015. Θέματα βιβλιοθηκονομίας και επιστήμης των πληροφοριών. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. κεφ 1. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/1675>
- Καπιδάκης, Σ. (2014). Εισαγωγή στις ψηφιακές βιβλιοθήκες. Θεσσαλονίκη : Δίσιγμα, 309σ.
- Κατσιρίκου, Α. (2004). Το μέλλον των βιβλιοθηκών μέσα από τις συνεργασίες. *Βιβλιοθήκες και Πληροφόρηση*, 17. Διαθέσιμο στο: <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/12326>
- Κατσιρίκου, Α. Ε. (2001). Σύγχρονες τάσεις στην οργάνωση και διοίκηση των βιβλιοθηκών, Αθήνα, Παπασωτηρίου.
- Κατσιρίκου, Α. (2006). Η οργάνωση των βιβλιοθηκών στη ψηφιακή εποχή. (pre-print). Διαθέσιμο: <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/13066>
- Κλωνάρη, Ι., Κακάλη, Κ., Σπυροπούλου, Κ. (2010). Θεματική ευρετηρίαση στη βιβλιοθήκη 2.0: η συνάντηση του παραδοσιακού με το νέο. Πρακτικά 19^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα, 15/11/2010. Διαθέσιμο στο: <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/10753>
- Κυριάκη-Μάνεση, Δ., Κουλούρης, Α. (2015). Διαχείριση ψηφιακού περιεχομένου. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/2496>
- Λάππα, Ε. (2005). Undertaking an information-needs analysis of the emergency-care physician to inform the role of the clinical librarian: a Greek perspective. *Health Information and Libraries Journal*, 22(2), 124-132. Applied: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1471-1842.2005.00563.x>

- Λάππα, Ε.(2007). Βιοϊατρική ψηφιακή βιβλιοθηκονομία και πληροφόρηση: διερεύνηση μεθόδων αναζήτησης και ανάκτησης στοιχείων σε ηλεκτρονική μορφή και αξιοποίηση ψηφιακών ιατρικών και βιολογικών βάσεων δεδομένων.(Διδακτορική διατριβή). Ανακτήθηκε από: <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/13150>
- Μουστάκα,Ο.(2008). Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και ποιότητα υπηρεσιών. Μελέτη περίπτωσης βιβλιοθήκης Πανεπιστημίου Αιγαίου (Μεταπτυχιακό).Διαθέσιμο: <https://hellenicus.lib.aegean.gr/bitstream/handle/11610/13133/file2.pdf?sequence=4>
- Μπουλαλά, Σ.(2000). Το πρόγραμμα αναδρομικής καταλογογράφησης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Επιτεύγματα, εμπειρίες και προβληματισμοί. Πρακτικά 9^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα, 7/10/2000. Διαθέσιμο: <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/11999>
- Μπώκος, Γ.Δ.(1998). Ενιαίος χώρος πληροφόρησης: ο ρόλος των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών στο Ελληνικό περιβάλλον. Πρακτικά 7^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Βόλος,14/10/1998. Ανακτήθηκε από: <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/12036>
- Μπώκος, Γ.Δ.(2001).Εισαγωγή στην Επιστήμη της πληροφόρησης. Αθήνα: Παπασωτηρίου
- Σαρμανιώτης,Χ.(2012). Μάνατζμεντ: Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση. Θεσσαλονίκη: Ζυγός
- Σεμερτζίδου,Ε.(2018). Οι νοσοκομειακές βιβλιοθήκες: ο ρόλος τους και η προσφορά τους. Ανακτήθηκε από: <http://hdl.handle.net/11642/325>
- Στρατής, Μ.Ν.(2006). Ο κατάλογος καθιερωμένων επικεφαλίδων (authorities) της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος. *Παρουσιάσεις και ομιλίες σε συνέδρια, διημερίδες, ημερίδες και σεμινάρια*. Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Λειβαδιάς. Ανακτήθηκε από: <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/10856>
- Τόγια, Α., Χριστοδούλου, Γ. (2015). Βιβλιογραφικά στοιχεία και σημεία πρόσβασης. [Κεφάλαιο Συγγράμματος] στο Τόγια, Α., Χριστοδούλου, Γ. 2015. Εισαγωγή στο RDA. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. κεφ 2. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/5837>

- Τοράκη, Κ.(2003). Οργάνωση, δομή και χαρακτηριστικά της εικονικής βιβλιοθήκης. (Διδακτορική Διατριβή). Διαθέσιμο στο: <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/13169>
- Τσάφου,Σ., Χατζημάρη, Σ.(2001). Θησαυροί και θεματική ευρετηρίαση στις Ελληνικές Βιβλιοθήκες. Πρακτικά 10^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών,Θεσσαλονίκη, 6/10/2001. Ανακτήθηκε απο: <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/11079>
- Τσιμπόγλου, Φ.Χ.(2005). Συνεργασίες Επιστημονικών Βιβλιοθηκών σε ψηφιακό περιβάλλον: Μια συστηματική προσέγγιση της ελληνικής πραγματικότητας.(Διδακτορική διατριβή). Διαθέσιμο στο: <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/13171>
- Χαλεπλιόγλου, Α., ,Λάππα Ε.(2007). Ο ρόλος του ιατρικού βιβλιοθηκονόμου στην Ελλάδα: Προκλήσεις και προοπτικές. Πρακτικά 16^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. “Ο ανθρώπινος παράγοντας στη διαμόρφωση της σημερινής και μελλοντικής βιβλιοθήκης. Πειραιάς 1-3/10/07, σ.432-448. Ανακτήθηκε από: <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/11443>
- Χρηστακίδου,Β.(2008). Η τεχνολογία στις βιβλιοθήκες: από τον δελτιοκατάλογο στη διαδικτυακή πληροφόρηση. Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης.

ΞΕΝΗ

- Academic Library D’Aix Marseille: Applied: <https://www.univ-amu.fr/en>
- Bauman, N.(2016).How to use the medical subject headings (Mesh). International Journal of Clinical Practise,70: 171-174, doi: [10.1111/ijcp.12767](https://doi.org/10.1111/ijcp.12767)
- Bradley, A.L., Chastain-Warheit, C. C., Easterby-Gannett, S., Chayes, M. C., & Long, B. A. (2002). Hospital librarianship in the United States: at the crossroads. *Journal of the Medical Library Association: JMLA*, 90(1), 38–48. Applied: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC64756/>

- Clark,H. M.,(1956). The work of the British Council Medical Library and its relation to other activities of the council. *Bulletin of the Medical Library Association*,44(2), 115–120.Applied: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC199997/>
- Clark,L.M.(2014). Access to everything: Building the future academic library collection. *Libraries and the Academy*, 14(3). 425-437.Applied: <https://muse.jhu.edu/article/549201/summary>
- Cormack, C. (2018). History of Koha. Applied: <https://koha-community.org/koha-16-11-16-released/>
- Crocket, L.W.(2018).Librarians Lead the Growth of information literacy and global digital citizens. *Journal of School Libraries*. Applied:<https://eric.ed.gov/?q=librarian+education+into+a+library&id=EJ1171701>
- Dastgerdi, A.F.(2009). Librarians’ Education in the age of Knowledge: Consideration of skills, methods and tools. *Journal of Library Philosophy and Practice*. Applied: <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/255/>
- Grantsville City Library: Applied: <https://grantsvilleut.bywatersolutions.com/>
- Hensley, M. K., Murphy, B., & Swain, E. D. (2014). Analyzing Archival Intelligence: Collaboration between Library Instruction and Archives. *Communications in Information Literacy*, 8 (1), 96-114.Applied: <https://doi.org/10.15760/comminfolit.2014.8.1.155>
- Herman, F. E., (1955). Symposium on types of medical libraries. VIII. The public health library. *Bulletin of the Medical Library Association*, 43(2), 212–216. Applied: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC199851/>
- Hoekstra, L.C., & Hamilton, E.R.(2016). Back to the future: Prospects for Education faculty and librarian collaboration Thirty Years later. *Journal of Education Libraries*,39(1). doi: <http://dx.doi.org/10.26443/el.v39i1.10>
- Kumar,V., Jasimudeen,S.(2012). Adoption and user perceptions of Koha library management system in India.*Alis*,59 :223-230. Applied: <http://eprints.rclis.org/18198/>
- Lipscomb C. E. (2000). Medical Subject Headings (MeSH). *Bulletin of the Medical Library Association*, 88(3), 265–266. Applied: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC35238/>

Lyon, E. & Gilbert, S. (1988). A pilot survey of user satisfaction with the online service in South West Thames Regional Libraries. *Health Information and Libraries Journal*,(5), 49-60.

Manguel, A. (2006) .The library at night. Toronto: Yale University Press.

Medical Library of Max-Deiburuck Centrum fur molekulare Medizin Berlin-Buch: Applied:
<https://www.mdc-berlin.de/>

Myers, G. W.(1998). Medical libraries in hospitals. *Bulletin of the Medical Library Association*, 86(2), 267–269. Applied:
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC226365/>

Osler, S.W.(1892).The principles and Practice of Medicine, designed for the use of practitioners and students of Medicine. N. York: D. Appleton. Applied:
https://openlibrary.org/works/OL1592782W/The_principles_and_practice_of_medicine#work-details

Peter H.(1999).Tangibles, intangibles and services: a new taxonomy for the classification of output, *Canadian Journal of Economics*, 32, (2), 426-446. Applied:
https://econpapers.repec.org/article/cjeissued/v_3a32_3ay_3a1999_3ai_3_2_3ap_3a426-446.htm

Rethlefsen,M. L. (2007). MEDLINE: A Guide to Effective Searching in PubMed and Other Interfaces. *Journal of the Medical Library Association*, 95(2), 212–213.
<https://doi.org/10.3163/1536-5050.95.2.212>

Raue Global Gateway Library, University of Motrebame: Applied:
<https://library.nd.edu/rome>

Speaker S. L. (2018). An historical overview of the National Network of Libraries of Medicine, 1985-2015. *Journal of the Medical Library Association : JMLA*, 106(2), 162–174. <https://doi.org/10.5195/jmla.2018.297>

Wolf, D. G., Chastain-Warheit, C. C., Easterby-Gannett, S., Chayes, M. C., & Long, B. A. (2002). Hospital librarianship in the United States: at the crossroads. *Journal of the Medical Library Association : JMLA*, 90(1), 38–48.
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC64756/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

[Φωτογραφίες από τη βιβλιοθήκη του νοσοκομείου όπως είναι σήμερα]

Ιατρικά εγχειρίδια

Μουσειακά αντικείμενα

Εκθεσιακός χώρος

Βιβλιοθήκες